

Kleindier

MAGAZINE

JAARGANG 135 | FEBRUARI 2021

Avicultura

Kleindier
Liefhebbers
Nederland

Brahma's in groot en klein

Inhoud 2 2021

Algemeen

- 2 Inhoud
- 3 Agenda, voorwoord
- 4 Uit de bladen
- 5 IJsselvliedtshow
- 9 Hendrik Awater 70 jaar lid KLN
- 10 Wie was er eerder... deel 2
- 18 In de hoofdrol Gijs Dreijers
- 30 Ben Makker
- 32 Kippen op de Veluwe
- 38 Scharrelen
- 42 Dierenparade NS
- 43 Briketten
- 44 Verantwoord fokken
- 46 Gehoord en gezien bij de Spoelstra's
- 48 Ere wie ere toekomt
- 55 Vaccineer hobbypluimvee
- 58 Alles kids
- 64 Bondsberichten
- 66 Fokkertjes

5

28

26

Konijnen

- 22 Interview met Ilse Pos
- 62 100 jaar Hollander Club boek

Sier- en Watervogels

- 28 Toekomst voor de patrijs
- 34 Samenwerken is de toekomst
- 56 Voorbereidingen op het broedseizoen

Sierduiven

- 26 Hoe mijn hobby begon
- 54 Liefhebber pur sang
- 60 SNN Facebook Challenge

Hoenders

- 14 Hoenderfokker Tom Sanders
- 39 Ko Shamo
- 61 Nieuw Nederlands ras

Cavia's en kl. knagers

- 51 Fokken met cavia's

39

51

Agenda

Voor zover er sprake van kan zijn dat de geplande activiteiten doorgang kunnen vinden i.v.m. corona.

06-03	KSV IJmond, rammenkeuring IJmuiden
13-03	KV Het Raskonijn, rammen- en hanenkeuring Harkema
10-04	Rammen, hanen en caviashow Giethmen
17-04	Hollandse Krielenfokkers Club, Amersfoort
25-09	HKC jongdierendag, Amersfoort

Uit de (kleindier)bladen

Uit de (kleindier)bladen is een vaste rubriek in Kleindier Magazine waarin verenigingen, speciaalclubs en anderen die belangwekkende onderwerpen in hun bladen hebben geschreven aan het woord komen. De redacteur van 'Uit de (kleindier)bladen' verwoordt bondig wat er vermeld wordt en door wie. Mailt u daarom uw clubblad en artikelen uit andere bladen naar: kroonpiet@hotmail.com of stuur ze naar: Piet Kroon, Maanderweg 25, 6711 NC Ede. Zet dit adres op uw verzendlijst en de kans is groot dat uw club/vereniging vermeld wordt.

Club- en verenigingsberichten

Het volgende nummer van Kleindier Magazine verschijnt uiterlijk 19 maart.

Club- en verenigingsberichten bestemd voor de bijlage voor het eerstvolgende nummer moeten voor de 10de van de maand, voorafgaand aan publicatie, gemaild worden naar: hoofdredacteur@kleindiermagazine.nl
Aanleveren van alle overige kopij in overleg met de redactie.

Uterste verschijningsdatum:

19 maart

16 april

20 mei

Foto omslag: De diverse diergroepen in dit nummer.

Voorwoord

Eindelijk!

Eindelijk is het dan zover, het vaccineren met het Pfizer vaccin is woensdag 6 januari jl. begonnen. Een tweede mooi bericht was dat de eerste doses van het Moderna vaccin maandag 11 januari jl. in het land werden verspreid. Helaas zijn er wel vertragingen gemeld. Laten we hopen dat het vaccinatieprogramma op schema blijft liggen. Het achter ons liggende jaar 2020 is voor velen een zwaar jaar geweest, met vaak ook persoonlijke dieptepunten door ziekte en/of overlijden van dierbaren. Hierbij wens ik iedereen heel veel kracht en sterkte toe met de verwerking van die verliezen.

Er komt weer een 'nieuw' voorjaar aan

Er staat in dit nummer bv. een artikel over de te treffen voorbereidingen bij sier- en watervogels waarmee u misschien uw voordeel kunt doen. Er liggen en lopen natuurlijk al veel jonge dieren bij -vooral de houders van de grote(re) rassen-, in de stallen. Veel andere liefhebbers hebben natuurlijk drachtige dieren en eieren in de broedmachines liggen. Ik hoop dat dit voorjaar weer een start mag zijn van een goede opfokperiode voor iedereen en... uiteraard daarop volgend, een mooi corona- en vogelgriepvrij showseizoen voor alle diergroepen. Ook staat er in dit nummer een stukje over vaccineren bij vogelgriep. U kunt met deze link tot 28 november 2021 een petitie tekenen die aangeboden gaat worden aan de minister.

Ideeën

In de bijlage staat een mooi idee van de Lakenvelder en Vorwerkclub om vragen van een groeiende groep 'nieuwe' liefhebbers over het houden van kippen, broeden, huisvesting (hokken), gezondheid, ziekte en voeding te beantwoorden door korte filmpjes te plaatsen op YouTube om op een aantrekkelijke wijze deze liefhebbers een stapje verder te helpen. Mocht u ook met een dergelijk idee rondlopen, maak dit dan kenbaar.

TT verslagen

Doordat de grote landelijke shows helaas geen doorgang konden vinden missen we hiervan natuurlijk de verschillende showverslagen. Voor zover er kopij is aangeleverd plaatsen we dus enkele verslagen van een paar kleinere shows die wel door konden gaan. Ook van de digitale Oneto komen in één van de volgende nummers enkele verslagen.

René Hut,
hoofdredacteur

Uit de bladen

Door Piet Kroon

Tan, 12-2020

Het blad van de 80-jarige Tanclub bevat een woordzoeker gemaakt door Kees Dol, waarvan de oplossing de wens uit om elkaar weer te zien. Dat is mooi. Hannes v.d. Steeg schrijft in dit nummer uitvoerig over de fokkerij en hoe en waarom te selecteren in het nieuwe fokseizoen. Hij moedigt verder samenwerking onder de fokkers aan. Dat leidt tot een beter resultaat. Hij eindigt met: "het gebeurt steeds meer binnen onze Tanclub." We lezen ook dat de jubileumpot besteedt zal worden aan de uitgave van een Jubileumboek. Daar zal vast iets in komen over de A. v.d. Broekbeker. U ziet op de foto 'good-old' Dirk Ridderbos met de A. v.d. Broekbeker.

Nieuwsbrief Hollanderclub, 9-2020

Jan Posthumus schrijft: "Hoe Stampertje bij ons thuis kwam. Twee jonge meisjes en hun vader meldden zich bij hem. Ze willen heel, heel graag een dekking voor hun vrouwelijke Hollander Stampertje. Hij stemt in. De aanblik van de enthousiaste meisjes was voldoende om hem over de brug te krijgen. De dekking verliep vlot. Hun moeder maakte als dank een kopie van Stampertje voor Jan. Het beeldje staat inclusief de tekeningfouten bij hem in de huiskamer en trekt de aandacht van bezoekende Hollanderfokkers.

De Gelderlander, 3-7-202

Yvonne van Dreumel is al vanaf het begin van de coronaperikelen ganzenmoeder. Ze haalde de voorpagina met de drie ganzen Guus, Teun en Jip, waarmee ze regelmatig te zien is. Ze zwemmen regelmatig in een opblaaszwembad. Op de foto laat Yvonne ze uit. Met dank voor de foto.

Ned. Wyandotte Club, 12-2020

Henk Hogewerk uit Niekerk heeft een hen uit de stal van Han Schellekens met opvallend gedrag. Ze ontdekte al snel een maas in het gaas waar ze regelmatig graag gebruik van maakte. De tuin en het weiland weet ze zonder moeite te vinden. Als enige gaat

ze ook over het gaas. Haar eieren legt ze op ieder 'geschikt' plekje. Onder de druif en ook wel in het legnest vond Henk eieren. Ze gaat 's avonds zelfs weleens bij andere kippen op stok. Haar gedrag valt dus op. Henk z'n vrouw noemt haar 'Vrouw Schellekens.'

De Gelderlander, 21-11-2020

Hermine Sluis uit Beek is een nazaat van de stichter van de firma Sluis. Ze verzamelt alles wat met Sluis te maken heeft. Ze heeft al een hele collectie. Hermine plaatste enkele maanden geleden een oproep in de Gelderlander om haar verzameling uit te breiden. Dat leverde haar tien positieve reacties op.

Clubnieuws Groninger Meeuwen Club, 12-2020

Kor Blok is ad interim voorzitter en stelt zich voor. Oud-voorzitter Wim van Dijk schrijft veel te zien in jongdierendagen waarbij liefhebbers hun ongeringde dieren mee kunnen nemen en die kunnen dan met de liefhebbers bekeken worden om te zien in welke mate ze de gewenste raseigenschappen hebben. De fokkers kunnen ook dieren meenemen naar zo'n jongdierendag. Ze kunnen dan voorlichting geven en dieren van de hand doen om het niveau van de dieren van liefhebbers te verbeteren. Zo wordt de fokkerij verbreed en doen de fokkers en de liefhebbers het samen. Verder is er aandacht voor ei-gewicht en een legwedstrijd.

Kleindiervereeniging Midden Drenthe, 11/12-2020

Tan- en Thriantafokker Geert Meijering vertelt in een interview uitgebreid over voeding. Hij zorgt hiermee vooral voor variatie. Geert voert 's morgens en 's avonds. Denk aan diverse merken konijnenkorrel, paardenmuesli (konijnenmuesli maakte ze, is de ervaring van Geert, gevoeliger voor dikke buikenziekte). In het voorjaar krijgen de konijnen regelmatig takjes van de eik en van vruchtbomen. Over de bijvoetplant vertelt hij: "Het is positief voor bevruchting en darmproblemen. Eet het konijn niet? Geef een paar blaadjes Bijvoet." Geert waarschuwt voor Jacobskruiskruid in het hooi. Een aantal dieren van Geert ging ervan dood.

Roots, 11-2020

Een prachtig blad. Ik kan dit natuurblad zeker aanraden. Je mond valt bij het zien van dit nummer open van verwondering bij het zien van de IJseend. Ze zijn tamelijk zeldzaam. Wie meer kans wil om ze te zien trekt bijvoorbeeld

naar de Markerwadden, Schiermonnikoog, Koedijk of de Brouwersdam. Het mannetje heeft vooral in de winter een prachtige tekening. De IJseend broedt in noordelijke landen.

Pluimveehouderij, 26-11-2020

In de Tweede Wereldoorlog ging men in de pluimveehouderij in Amerika over op de vorming van stammen waaruit combinaties werden gemaakt. Die dienden vervolgens als uitgangsmateriaal voor productiebedrijven. Na de oorlog kreeg deze werkwijze ook in ons land voet aan de grond. Deze ontwikkeling ging snel. Het leidde ook tot toetsbedrijven die de gebruikswaarde van de stammen onderzochten. In 1990 zorgden vijf fokbedrijven voor 95% van de markt in de legsector. Momenteel zijn er internationaal nog een handvol bedrijven die het fokmateriaal voor de productie van eieren en vlees leveren. De waarde van het houden van rassen verdween met deze ontwikkeling volledig uit beeld, waarmee de rasfokkerij een eigen weg volgde in onze liefhebberij.

NRC, 21-11-2020

NRC besteedt een hele katern aan 'een hobby is een recept voor geluk.' "Een hobby kan rustgevend zijn. Het lijkt erop dat ons werk minder voldoening geeft dan in het verleden. Een hobby geeft voldoening en is stress verlagend. We hebben iets nodig om tot rust te komen. Een hobby kan daarin iets betekenen," zegt hoogleraar Ab Dijksterhuis. Kijk, beste lezer, die hobby heeft u. Mooi toch.

Drèentse Hoenderneis, 12-2020

Jolanda v.d. Klis zag haar kippen een zandbad nemen, slagzij maken en voor dood in het warme zand liggen. Ze wist dat ze daarbij de voorkeur geven aan opgewarmde plekken in het onoverdekte deel van de ren. Haar viel aanvullend gedrag op; de kippen pikten fanatiek in het zand. "Wat gebeurt hier eigenlijk," vroeg ze zich af. Ze zocht op wat diergedragsdeskundigen erover schreven. Tijs Goldschmidt schreef: "Bewegingen die tot een ander instinct behoren dan de tot op dat ogenblik geactiveerde." Via onderzoek op internet en een meningsverschil tussen wetenschappers kon ze zich uiteindelijk het meest vinden in de Pavlov-reactie middels gedrag bepaalt door associatie. <<

Eindronde konijnenkeuring.

29ste IJsselvliedtshow, op 25 en 26 september 2020

Onder het motto: Beter iets dan niets, heeft kleindiervereeniging Nut & Sport uit Wezep ondanks corona de 29e IJsselvliedtshow georganiseerd en uitgevoerd.

Tekst: Wim Lindeboom, Klaas v.d. Hoek

Foto's: Klaas v.d. Hoek

Vanwege het coronavirus waren er heel veel redenen om de tentoonstelling niet te houden

Maar ook redenen om deze wel te houden als er aan de extra wet- en regelgeving voldaan kon worden. Het aangepaste TT-bestuur

binnen de vereniging zag mogelijkheden om in het Hippisch Centrum van Hattem de tentoonstelling coronaproof te organiseren. Door de aanpassingen spraken we al gauw niet meer van een show maar van een tentoonstelling waar inzenders hun dieren

tentoonstelden aan de andere inzenders. Publiek was niet welkom i.v.m. de 100 mensen maatregel die toen van toepassing was en om een en ander beheersbaar te houden in de manage.

De tijdsduur om de dieren in te kooien werd verlengd met een middag en het uitkooien moest in twee groepen gebeuren. Terugkijkend zijn wij erg tevreden hoe deze tentoonstelling is verlopen en ook van de inzenders en keurmeesters hebben we hele positieve reacties ontvangen. Hier zijn we blij mee, want dan weet je ook waarvoor je het doet en dat we het ook goed gedaan hebben. We mochten 146 meer dieren ontvangen dan een jaar ervoor. Door ongeveer 100 inzenders werden 661 dieren ingezonden, verdeeld over de diergroepen konijnen, hoenders en

dwerghoenders, cavia's, enkele ganzen en kwartels. De keurmeesters waren enthousiast over de gemiddelde kwaliteit, in alle diergroepen zaten meerdere toppers. Het was even wennen, maar zeker voor herhaling vatbaar: paden van 3 meter tussen de kooien, met aan de buitenkant een rij haren, dan een dubbele rij veren, een dubbele rij haren, en zo verder om en om. De fokkers hadden daarmee veel ruimte om 1,5 meter afstand te houden bij het kijken, maar ook bij het in- en uitkooien. Ook veel dank aan het bestuur van de manege die ons, zonder omzet in de kantine, toch welkom heette. Veel dank! Ook hier gold: samen kunnen we het doen. Op naar de 30ste show in 2021, onder hopelijk weer meer gewende omstandigheden. Waarbij we ook positieve ervaringen van deze show meenemen.

Konijnen

28 Vlaamse reuzen openden de rij van de diergroep haren. Hierbij gelijk de winnaar van de tentoonstelling. Een konijngrize voedster van M. Bos won met een U98. Opvallend was dat er maar twee kleuren aanwezig waren nl. konijngris en chinchilla. 1xU, 11xF en 14xZG, zegt genoeg over de kwaliteit. Jan Schoonhoven showde de op één na beste Vlaam. **15 Groot Lotharings** in drie kleuren (zwart, bruin, blauw) met 12xZG en 2xF. J. Henniphof showde de mooiste Groot Lotharinger. **7 Franse Hangoren**,

F en ZG-dieren, hier had HJ Eikelboom de mooiste. De meeste Fransen mochten meer volume hebben in lichaam en voorhand. Twee Groot Chinchilla's, waarbij één dier met een F. Mooi dat ze er waren, want we zien ze niet vaak meer.

11 Kleur Weners met één F dier, de overigen waren van matige kwaliteit. **8 Californians** van Johan van Oene. Een prestatie op zich met 2xF en 5xZG (1xO). Mooie forse dieren met duidelijk Duits bloed. Er was **1 Rode Nieuwzeelander** die helemaal in de verharings zat. **9 Japanners** van Stefan Luchtenberg met 2xF en 7xZG, een prima prestatie, want fok maar eens een mooie Japanner, hetzelfde aantal dieren bracht Stefan bij de **Rijnlanders**, hier was de kwaliteit minder.

21 Zilvervossen (waar zitten er meer?) van 4 inzenders met 11xF en 10xZG, dus veel kwaliteit. Ineke Bosch en Henk Poel showden de mooiste ram en voedster, verder F dieren van Fokkerij Alaska en Wim Lindeboom.

10 Rexen tekening met 4xF en 6xZG van Comb Beter laat dan nooit, een geweldige groep. 10 Witte Rexen van good-old Joop v.d. Beld. Geweldig dat deze vitale 'oudere' man telkens zulke mooie witte Rexen kan brengen, waarbij 4xF en 4xZG! **4 Havana's** met predicaat F van Tromp en Kamphof.

12 Alaska's waarvan er vier absent waren door verharings. Best wel kwaliteit maar de meeste dieren hadden nog wat kou nodig om goed door te haren. **2 Parelfeks** van Fokkerij Alaska, 1xF en 1xZG.

Satijn ivoor van Mario Ivanov.

De **3 Papillons** van H.J. Eikelboom met F en ZG konden dit keer geen potten breken, dit konden wel de **3 middengeel Marters** van Comb. Kluin met 2xF en 1xZG, **5 Duitse Hangoren** van Arie Dekker met 1xF en 4xZG, een mooie klasse. **3 Satijnen** ivoor van twee inzenders. Mario Ivanov won met F 96,5 en was met dit dier op één na mooiste van de show, ook had Mario Ivanov **1 Blauwe Holcercer** ingestuurd met een F. **8 Klein Lotharings** in zwart en bruin, A en S Slendebroek had de mooiste. Alle dieren hadden een F of ZG predicaat. De **2 Thrianta's** van Melenhorst hadden ZG.

De **59 Hollanders** in 11 kleuren waren verdeeld over twee keurmeesters. Wim Lindeboom had de mooiste met 96,5 punten, een bruinrijze ram die op twee na mooiste van de show werd. Erwin Jansen scoorde ook 96,5 punten met bruinrijz in de C-klasse en won deze klasse Lianne ten Hove scoorde F96 punten met driekleur zwart en dit dier won bij de jeugdleden.

Ook hier was de kwaliteit hoog, 18xF en 25xZG. **22 Klein Zilver** in midden konijngris, middenblauw, middengeel en lichtzwart met topdieren in middenblauw van B. Heikoop en in middengeel van H.H. Poortier. Ook Comb. Hofhuis scoorde prima predicaaten in lichtzwart. **4 Tans** met 3xZG, de dieren waren nog erg jong. **6 Hulstlanders** uit de stal van de fam. Kluin in ZG kwaliteit. Hetzelfde gold voor de **4 Russen** van W. Stout. Mooi dat er **4 Parelgrize van Halle** waren. Dit lijkt zo'n makkelijk ras maar is o zo moeilijk, 1xF en 3xZG is een mooi resultaat voor R. Withaar. De **5 Lotharingerdwergen** van G. Mulder scoorden ook 2xF en ZG. De **8 Nederlandse Hangoordwergen** vielen tegen. G. Koerhuis deed het aardig met blauwgris met 3xZG. Fijn dat er **2 Rexdwerf** tekening waren, helaas is de kwaliteit nog niet om tevreden te zijn, de 5 witte Polish van Ineke Bosch deden het beter

Vlaamse reus konijngris van M. Bos.

Hollander driekleur van Lisanne ten Hove, mooiste jeugdlid.

met F en ZG predicaat. **28 Kleurdwergen** waren van ZG tot F kwaliteit. F dieren in de kleuren konijngruis, ijzergrijs, blauwgrijs en in kleurpatroon in de kleuren middenblauw marter, otterbruin en zilvervos zwart. De blauwgrijze van Suus Knikker was de mooiste met F96. **3 roodoog Polen**, de oude ram van A. Zwep was de mooiste.

16 Cavia's van Comb. Bennink-Schilder met 7 Gladharigen en 9 Borstelharigen. Allemaal F en ZG dieren. De Brindle (zwart-rood) won met F 96,5.

Dan de veren, grote hoenders

Gebruikelijk op de IJsselvliedshow is dat de rij wordt geopend door de grote hoenders. Dit was nu niet de eerste rij, maar dat kwam door de al genoemde gewijzigde opstelling. **2 Nederlandse Uilebaarden** in wit moorkop openden dit jaar de verenrij. Een moeilijke kleurslag om het zwart alleen op het voorste uiteinde van het lichaam te krijgen, maar de beste showen met een F96 is een groot

Brahma meerzomig patrijs van R. van Wassenhove.

compliment waard, het lukt Combinatie Het Kippencollectief. Ook D. Witteveen showde een grote **Friese** zilverpel met predicaat F96. Eindelijk had G.J. Pluim concurrentie in zijn lijfras de **Lakenvelder**. Hij won overtuigend met tweemaal F96. En dan eindelijk wat meer kleur in de kooi dan alleen zwartwit met rode kammen. H. Ketelaar won de show in de grote hoenders met een **Welsumer** hen met F96. Witbonte **Leghorns in Nederlands type** zie je niet zo vaak. Comb van Raalte deed dat hier wel. Jammer genoeg alleen een hen, maar toch, ZG95 is geen slecht resultaat. C. Souman showde **1-2 New Hampshire**s, één van zijn hennen haalde een F96. Dan de grootste groep grote hoenders, letterlijk en in aantal, **35 Brahma's** van twee fokkers. Die van het verst weg won de rasprijs, R van Wassenhove uit Beervelde. 6x F96 in vier kleurslagen, we waren er als bestuur heel blij mee. Met name de kleurslagen meerzomig patrijs en meerzomig zilverpatrijs zijn majestueuze verschijningen in de kooi. Zijn meerzomige blauwpatrijs hen won de klasse. Tot slot in de grote hoenders **5 Australorps** van C. Souman.

Resume groot: 94 dieren waarvan er 12 met F96 naar huis gingen en 6 met ZG95, voorwaar een mooie prestatie. Fokkers/inzenders dank hiervoor.

Dwerghoenders

64 Hollandse krielen openden de rij in 11 kleurslagen met veel kwaliteit. H. Bruins showde een prachtig patrijshaantje, terwijl M. van Pijkeren de patrijshennen klasse won, beiden F96. Maar ook de geelpatrijsaan van Robert Jan Lokhorst scoorde F96. Het patrijshaantje was misschien aan de lage kant wat betreft stelling, het geelpatrijs haantje mocht iets fijner. H. Ketelaar had naast zijn grote

Hollander bruin van E. Jansen, mooiste C-klasse.

Welsumers ook enkele zilverpatrijs dieren meegenomen. Zijn winnende hennetje met F96 toonde veel goede eigenschappen, mocht misschien nog iets witter in de grondkleur. Ook in koekoekpatrijs en zwart van Comb. de Vries en van N. Bruinsma F96 dieren. M van Pijkeren showde de mooiste Hollandse kriel met een patrijshen.

Hollandse krielhen patrijs van M. van Pijkeren.

Hollandse krielhaan patrijs van H. Bruins.

Mooiste hoen werd een Welsumer van H. Ketelaar.

Barnevelder kriel dubbelgezoomd van H.A. Bouwmeester.

Nederlandse Baardkuihoenkrielen in geel witgezoomd van C Boone. De dieren waren aan de grote kant, en hun kuiven mochten iets steviger. Slechts **2 Groninger Meeuwkrielen** van B. Heikoop. H.A. Bouwmeester won met een schitterend dubbelgezoomd **Barnevelder** hennetje de klasse van 11 opgegeven dieren met een F96.

Slechts één inzender, W. Boering, met enkele **Welsumer krielen**, en één inzender, Combinatie Roffel, met **Watermaalse Baardkrielen** in zwart. Dezelfde combinatie showde een F96 met een zwarte **Rijnlander kriel**. JD van Pijkeren showde **3 Vorwerkkrielen**. Hierna volgde een hele mooie groep van **30 Sebrights**. Alleen de geelwit gezoomden ontbraken. D. van Dijk showde de beste goud zwartgezoomde hen, dit hennetje won de show als beste kriel met een U97. Maar de concurrentie was zwaar. J van Pijkeren showde drie hennetjes met F96 in zilver

zwartgezoomd. Een hele mooie groep. Marianne van Dijk deed er niet voor onder met haar F96 citroen zwartgezoomde hennetje.

Jammer dat de show niet voor publiek open was, want zeker op regionaal niveau is een variatie van veel kleurslagen in kleine aantallen voor de bezoeker -niet zijnde een fokker- leuk om langs te lopen.

Mooiste kriel werd een Sebright goud zwartgezoomd van D. van Dijk.

Een groep dieren van hoge kwaliteit. Jammer dat er verder dit seizoen niet geshowd kon worden. Dit zou een mooie opmaat geweest zijn voor de volgende shows.

Leghornkrielen Nederlands type in zwart en chocolade. Het zwarte hennetje van R.E. v.d. Hoorn won met F96. De **4 Minorcakrielen** van A. Tiemens konden dit predicaat niet halen. **37 Wyandottekrielen** is ook een mooi aantal, en dat in 10 kleurslagen. Jammer dat de show niet voor publiek open was, want zeker op regionaal niveau is een variatie van veel kleurslagen in kleine aantallen voor de bezoeker -niet zijnde een fokker- leuk om langs te lopen. Maar ja, dat

Mooiste Serama van A. Vinke.

kon helaas niet. F96 dieren in blauwpatrijs van W. Boering, zilver zwartgezoomd van M.H. van Dijk, deze fokker showde ook een witte haan met dit predicaat. M.D. van Pijkeren showde een wit hennetje, terwijl M.H. van Dijk de F-rij afsloot met een heel mooi buff hennetje. Combinatie Kluin showde een mooie witzwartstaart hen bij de **Chabo's**. We zijn gewend dat de kwaliteit van **Java krielen** altijd hoog is. Ook nu 2xF96. Combinatie van Raalte showde zowel de zwarte haan als de zwarte hen. Twee geelkoekoek **Cochinkrielen** van W. Dekker volgden en de rij dwerghoenders werd afgesloten door **5 Modern Engelse vechtkrielen**. M. van Pijkeren showde een patrijs en een zilverpatrijs haan met F96.

19 Serama's volgden, A Vinke won hier met F-96. <<

Hendrik Awater,

al 70 jaar tussen de konijnen

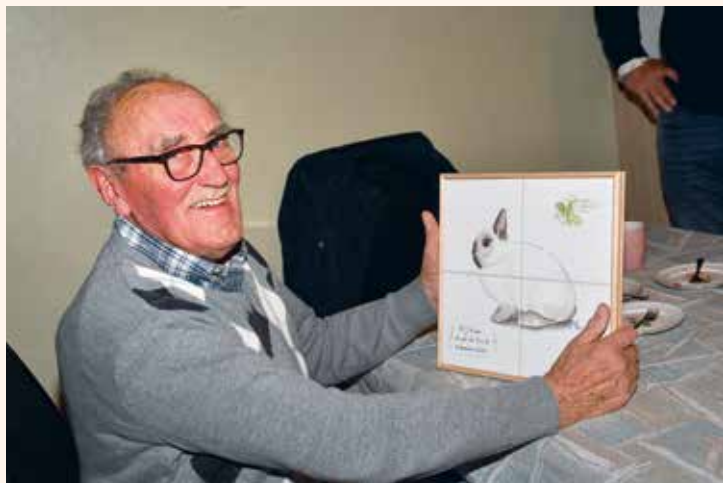
Hendrik Awater uit Erlecom werd dinsdagavond 8 december 2020 in het bijzijn van zijn echtgenote Door gehuldigd omdat hij 70 jaar lid van Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN) is.

Tekst en foto's: Aloys te Dorsthorst

Helaas maar twee bestuursleden aanwezig

In verband met de coronaregels slechts twee bestuursleden van de Konijnen- en Pluimveevereniging Millingen en Omstreken aanwezig, voorzitter Aloys te Dorsthorst en vicevoorzitter Frans Meij (petekind van Hendrik). Door de afgevaardigde van de provinciale afdeling Gelderland, de heer Jos Janssen, die Hendrik ook al jaren kent, werd hij thuis in Erlecom gehuldigd voor dit langdurige lidmaatschap. Door de corona kon dit helaas niet tijdens een vergadering of een feestavond. Hij kreeg daarbij uit handen van Jos Janssen een speciaal herinneringsbord, bestaande uit vier tegels, van KLN. Op de tegels staat zijn favoriete konijnenras afgebeeld.

Hendrik is sinds 29 februari 1988 lid van de vereniging KPV Millingen en Omstreken. Al 32 jaar dus. Daarvoor zat hij bij andere kleindiervereenigingen in Nijmegen en Beek. Hij is al jaren een fervent fokker van Kleurdweren, Nederlandse hangoordweren en ook van dwerghoenders. Zijn meest favoriete kleur bij de Kleurdweren is de middengeel marter. In de loop der jaren en dat zijn er intussen heel wat, want hij is pas 90 jaar jong, heeft hij menige prijs gewonnen met zijn dieren op kleine en grote tentoonstellingen in het land. Bij de jaarlijkse clubtentoonstelling van de vereniging is hij ook vaak kampioen en ook de man en bedenker van de knuffelhoek. Menig kind heeft zich, al zittend op wat strobalen, kunnen verpozen met de dwergkonijnen van Hendrik en/of is er met eentje naar huis gegaan.

Hendrik Awater met het erebord voor zijn 70 jarig lidmaatschap van KLN.

Uiteraard ontving mevrouw Awater een mooi bloemetje.

Jos Janssen overhandigt Hendrik het erebord.

Verenigingsvergaderingen, jongdierendagen en clubtentoonstellingen heeft hij nog nooit overgeslagen

Dat zegt toch wel wat over het karakter en de inzet van ons lid Hendrik Awater! Daarvoor heeft het bestuur hem dan ook tijdens de jaarvergadering van 2020 als erelid van KPV Millingen en Omstreken benoemd. Zoals het er nu naar uitziet houdt hij het fysiek en mentaal nog wel even vol met zijn kleindierenhobby. Wij wensen hem daarbij in elk geval nog enkele gezonde en plezierige jaren toe. Op naar het 75 jarig KLN lidmaatschap van Hendrik, zullen we maar zeggen. <<

Wie was er eerder:

de kip, het ei, de raskip of de kleindierliefhebber?
Deel 2

De kleuren van kippeneieren. Via verbranding van chemische elementen ontstaan verschillende kleuren in een vuurvlam. Zo wordt bepaald welk element de oorzaak van de kleur is. Dit heet spectrumanalyse ofwel de vlamtest.

Tekst en foto's: drs. H.T. Arts, dierenarts

Geen zeven, maar twee pigmenten

Vroeger werd gedacht dat zich in de hen toevallig wat bloed mengt met het ei of galpigmenten in de schaalklier of vervuiling door uraten en faeces tijdens het leggen en dat zo de kleur of het kleurpatronen ontstaat op de eischaal. Echter na onderzoek werden zeven pigmenten geïdentificeerd, die door fysiologische werking in de eischaal terechtkomen, afhankelijk van hoeveelheid en verdeling. Vroeger werden de pigmenten oörhodeïne, oöcyaan, gestreept oöcyaan, geel oöxanthine, bruin oöxanthine, rood en lichnoxanthine genoemd.

Echter het gaat slechts om twee pigmenten, nl protoporfyrine en biliverdine. Beiden spelen een rol bij het metabolisme als afbraak van hemoglobine, die zorgt voor de rode kleur van bloedcellen (ook te zien bij de genezing van een blauwe plek).

De eerste is porfyrine (pofyrine-1x of protoporfyrine), die een roodbruine kleur geeft. De andere is biliverdine wat de eischaal blauwgroen kleurt. Het is een afbraakproduct van hemoglobine. De mengeling van deze twee kleuren zorgt voor prachtige kleuren die eieren tot een natuurlijk kunstwerk

Eierdoosje voor eieren van welzijnsvriendelijk gehouden kippen.

maken. Bij kippen beperkt de pigmentatie zich tot de cuticula. Bij andere vogels is soms het schaalmembraan of alleen de kalklaag gekleurd.

In de uterus zijn pigment producerende cellen, basale en apicale, die klein bolletjes pigment als verf bevatten en dit op bepaalde momenten afgeven tijdens de vorming van de eischaal. Kippen leggen geen getekende eieren, wel met een grondkleur. Ongekleurde kippeneieren laten meer licht door en zo komen deze kuikens eerder uit het ei. Holenbroeders hebben meestal witte eieren. Blauw licht heeft het meest versnellende effect op de ontwikkeling van het embryo bij de kippen. Bij veel vogels zijn echter de laatst gelegde eieren voorzien van een blauwe gloed.

Bij kwartels ontstaan de tekeningen op de eischaal pas in de laatste drie uren voor het leggen. Het kan zelfs zijn dat tijdens het kleuren in de schaalklier het ei langzaam draait en zo verschillende vlekken en strepen ontstaan in de eischaal. De kleur van de eischaal zorgt voor camouflage of valt juist op. De kleur doet broedparasieten het nest vermijden. De kleur geeft elk ei een individuele herkenning. Echter andere vogels proberen de eieren na te maken (mimicry van eieren). Er ontstaat zo een co-evolutionaire wapenwedloop tussen de verschillende soorten vogels. Meestal treedt variatie

Broedmachine uit vroeger tijden.

geleidelijk op als gevolg van genetische mutaties. Intensiever onderzoek heeft zowel interspecifieke als intraspecifieke broedparasieten (vogels parasiteren op hun eigen soort) ontdekt, ofwel de ware herkenning van het uiterlijk van de eigen eieren en het vermogen van vogels om de verhouding van de verschillende eieren van twee types in een nest te herkennen.

Struisvogels herkennen het patroon van de poriën in de crème witte ongetekende eieren. De seniorhen duwt de eieren van andere hennen in het nest naar de zijkant van het nest. Predators zoeken eieren op hun geur (slangen) en vogels zien de eieren op een andere manier dan zoogdieren.

Artistieke inspanningen van de (r)evolutie van het kleurenpalet en de schakering op de eischaal maken schutkleuren die onzichtbaar zijn voor de omgeving en voor roofvogels. Daarnaast geven tekening en kleur van de eischaal mogelijkheid van de ouders om hun eigen eieren beter te herkennen. De kleur van het ei maakt de keuze van de broedhabitat gemakkelijker. Als voorbeeld: de eieren van vogels werden

In Indonesië
begraaft de Maleo
de eieren diep
onder de grond
om niet te heet te
worden. **Het zand
werkt samen
met de zon voor
een goede broed-
temperatuur.**

tijdens de industriële revolutie in de loop der tijd donkerder van kleur doordat de met roetdeeltjes bevuilde bomen ze beter camouflerden. Of bv. het ontstaan van heldere kleuren van eieren om beter op te vallen. Via UV-licht zijn meer kleuren in het spectrum te herkennen in de pigmentatie van de eischaal. Daarnaast is de smaak van de ei-inhoud bepalend voor het vermogen om niet op te vallen. De smaak van eitjes van de roodborst, nachtegaal en zwaluw zijn

Hamerhoen, *Macrocephalon maleo*

verschrikkelijk. Het ei van het woudaapje is zoet en zacht romig.

Dan de volgende fase voor overleven en evolutie:

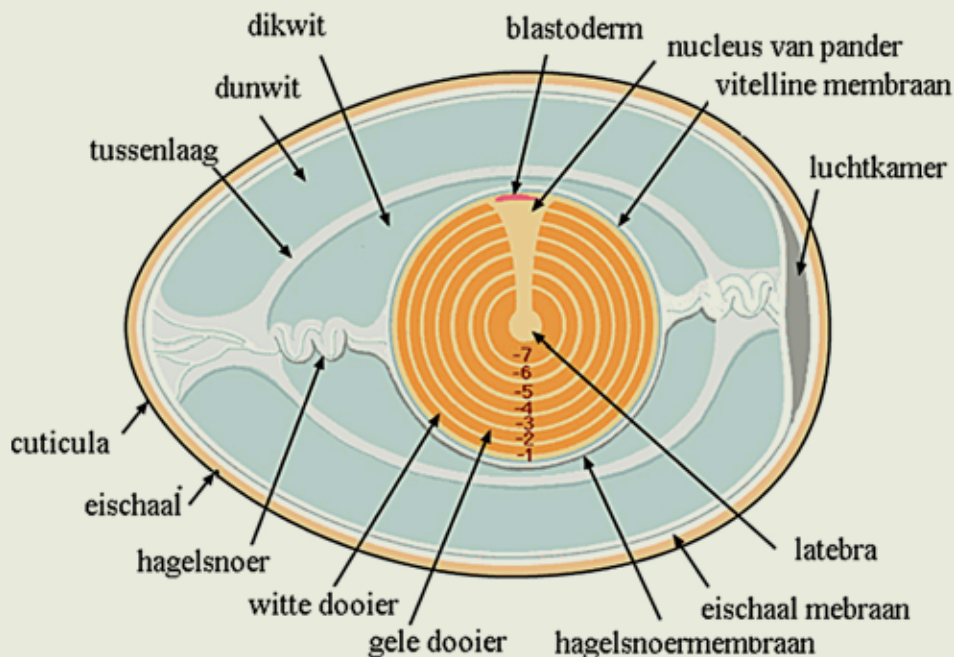
Het broeden van eieren:

1. Chantagehypothese: hanen zijn gedwongen om voedsel te brengen aan de broedende kip, om zo de eieren tegen predators te beschermen, of soms worden mannetjes gedwongen te broeden (struisvogels) of het broedende vrouwtje rijkelijk van voedsel te voorzien zodat het nest minder onbeheerd achterblijft.
2. Gekleurde eieren zijn een afspiegeling van de gezondheid van de kip. Hoge concentratie van biliverdine (galkleur) met antioxidante eigenschappen is een maatstaf voor kwaliteit.
3. Gekleurde eieren zijn adaptief en geven bescherming tegen zonnestraling en UV-straling. Kleurherkenning zorgt voor

individuele herkenning: broedparasitisme en individuele kleurherkenning leidt tot een variatie in kleur en tekeningpatronen op de eischaal.

Wanneer tijdens het broeden de kerntemperatuur van het embryo boven de 42,20°C komt dan gaat het embryo dood. Afkoelen is minder erg, dit kan wel enkele uren duren. Het embryo gaat in een ruststand en kan zo enige uren overleven.

Er is een middenweg tussen predatie van eieren en thermische stress: in koude gebieden komt de dagtemperatuur nooit boven de dodelijke temperatuur. In Afrika laten struisvogels hun eieren wel onbeheerd en zijn ze wit om niet oververhit te raken door de zon. In Indonesië begraaft de Maleo de eieren diep onder de grond om niet te heet te worden. Het zand werkt samen met de zon voor een goede broedtemperatuur. Na het uitkomen graaft het kuiken zich een weg door het zand naar boven en ziet de ouders

De inhoud van een ei.

nooit. Het instinct bepaalt het nieuwe begin van haar leven.

Tijdens het broeden heeft het kuiken eiwit nodig

Het albumen, gevormd in het magnum van de uterus, bevat water en proteïnen en wordt volledig gebruikt voor de groei van het embryo. Eiwit is kleurloos, structuurloos en bij verhitten wordt het wit door denaturatie van eiwitten. Dit proces is irreversibel. Het eiwit werkt ook als een brandmuur tegen microbeninvasie. Aristoteles dacht, dat dooiers van de kip kwamen en het eiwit afkomstig was van de haan. Wanneer een ei rot dan wordt het eiwit omgezet en ontstaat H_2S (waterstofsulfide) als bijproduct van microbiële afbraak van het eiwit. Wassen van eieren vergroot de kans op binnendringen van microben in het ei. De cuticula wordt weggewassen waardoor de eerste bescherming tegen invasie van bacteriën is weg. Dankzij de menskillerbacterie salmonella zijn we meer over het afweermecanisme van eieren gekomen. Microbiële infectie kan via de poriën van eieren binnendringen, maar kan ook via de eileider in de hen zelf in de eidooier al meegenomen worden bij de vorming van het ei. Het ei is een rijke bron van voeding, maar heeft gelukkig een eigen afweersysteem. Geen enkel natuursysteem is perfect. Het overleven van een ei blijft een wapenwedloop tussen bacteriën en vogels. Ook al komt het ei uit het poepgat, toch zitten er net na het leggen maar weinig bacteriën op. De eileider stulpt via de cloaca naar buiten,

zodat het ei niet in aanraking komt met de darmuitgang. Via de poriën (foramina) dringen de bacteriën naar binnen, maar in hete droge omgeving zijn de poriën niet recht, maar hebben ze een s-vorm om zo weinig mogelijk vocht te verliezen en de microben beter buiten te houden. De eischaal bij zeevogels bestaat uit calciumcarbonaat en calciumfosfaat. Deze combinatie zorgt voor minder binnendringen van microben. Na de ontdekking elektronenmicroscoop kon de eischaal beter bestudeerd worden. De 'shell accessory material' (sam) (cuticula

en buitenste laag calciumzouten) is 11% van de totale dikte van de eischaal: 30 μm slangenhalvogel en 60 μm Jan van Gent. Vogels die in natte en modderige omstandigheden broeden hebben een sam gemaakt van heel kleine bolletjes. Eieren van watervogels zijn soms poederachtig, kalkachtig of wasachtig. Daardoor is de schaal waterdicht, maar wel blijft uitwisseling lucht mogelijk. Waterproof maken van de eischaal is nodig om microben buiten te houden. Microben transport gaat immers gemakkelijk via water. Het inwendige schaalmembraan met een ultrafijn maasachtige structuur houdt vele microben tegen.

Het eiwit

Het eiwit albumen bezit een enzym, het lysozym, een bacteriën vernietigend eiwit (zit ook in traanvocht, speeksel, andere lichaamssappen) en vele andere eiwitten. Het eiwit is te verdelen in het buitenste eiwit 23%, het middelste eiwit 53%, het binnenste eiwit 17%, het dooiervlies 3% (ontstaan in infundibulum) en de hagelsnoeren (chalaza) (ontstaan in infundibulum). Hagelsnoeren worden gevormd als de dooier met eicel (ovum) zich draaiend door het magnum van het oviduct gaat. Hagelsnoeren zorgen dat de dooier draait, zodat het embryo boven in de dooier blijft en in de binnenste eiwitlaag. Zo komt het groeiende embryo dicht tegen de broedvlek van de oudervogel aan. Dit geeft de maximale warmteoverdracht en zorgt dicht bij de

Eidooiers in de follikel in de eierstok, klaar voor ovulatie.

eischaal voor voldoende zuurstof. Albumen bevat weinig voedingsstoffen voor microben en veel afweereiwitten. Microben moeten immers wegblijven bij de dooier. Microben zijn 2 µm dik en moeten een lange weg afleggen via de sam, eischaal, membraan en eiwit voordat de dooier bereikt wordt? En het albumen heeft een zuurgraad (pH) van 9 of 10 (alkalisch). De eiwitten werken het best tegen de microben bij hoge temperaturen (bijv. broeden). Kampioen zijn de Maleo, daie vogel, boskalkoen en de temperatuurvogel (grootpoothoenders), die in grote broedhoppen van rottende vegetatie de eieren begraven, en de zeekoet, die in een moeras van guano broedt. In de tropen gaan vogels meteen broeden na hun eerste ei. De hogere omgevingstemperatuur zorgt voor een kortere houdbaarheid door microbenbesmetting (vooral schimmel) en **niet** voor doorontwikkeling van het embryo. Warmte van de broedende vogel houdt het ei droog en de antimicrobiële enzymen in het eiwit werken doeltreffender. In gematigde gebieden blijft het embryo enkele weken in schijndood, totdat het legsel compleet is. Bij de kop 12 tot 14 eieren (bewaartijd maximaal bij de kop is 14 dagen). Onze raskippen komen oorspronkelijk uit warme gebieden in het Verre Oosten. Door aanpassing aan de temperatuur in ons land blijven de onbebroede eieren nu langer goed tot wel 14 dagen bij optimale bewaring. De hop maakt een ei zonder sam (geen cuticula en geen calciumzouten), maar

produceert veel antimicrobiële bacteriën zowel op het ei, in het nest, als op het verenkleed, ook via de stuitklier. De eischaal heeft open putten verzonken in het oppervlak, die worden gevuld met materiaal uit de stuitklier. Echter evolutionair kan dit niet. Er zijn ook andere vogels, die hun eieren beschermen met materiaal uit de stuitklier. De relatieve grootte van de stuitklier houdt verband met het totale ei-oppervlak van het hele legsel van elke vogel. Zo ook bij de kip.

Reptielen hebben weinig eiwit (albumen), omdat ze het water uit de omgeving in het ei trekken via de leerachtige schaal.

Misschien is het pigment op de schaal ook een barrière voor microben om het ei binnen te dringen. Minuscule kleine bolletjes die als kleine pukkeltsjes op de eischaal zitten, houden de invasie van microben tegen in de poriën. Met computertomografie en met röntgenstraling is het oppervlak van het ei goed te

zien. Vogels, die onder droge omstandigheden leven, zoals struisvogels, zangers en vliegenvangers hebben geen cuticula op de eischaal. Tafeleend, kuifeend, slobend en eidereend schijten hun eieren vol mest bij gevaar om predatoren te weerhouden de eieren op te eten. Daarom moeten ze een goede cuticula om het ei heen vormen. Reptielen hebben weinig eiwit (albumen), omdat ze het water uit de omgeving in het ei trekken via de leerachtige schaal. Albumen bevat essentiële eiwitten en water voor de groei van het embryo. Grotere eieren van grotere vogels bevatten relatief meer albumen en dus ook meer water voor de ontwikkeling van het kuiken in het ei.

De dooier

De dooier (ovum) is ondoorzichtig, vloeibaar goudkleurig. Het is een zeer voedselrijke vrouwelijke geslachtsceel. In de dooier bevindt zich aan het oppervlak de kiemschijf of kiemvlek of vormingsdooier, het embryo. Tot 9 of 12 dagen wordt het embryo volgens wetenschappers gevoelloos beschouwd en daarna als een levend ongeboren wezen.

De eierstok bij de kip doet denken aan een tros druiven aan een stevige steel. Buiten het seizoen is de eileider een draadje en de eierstok een verzameling gierstzaadjes. Elke gele dooier groeit en als het ovum rijp is, barst het open. De dooier vloeit naar de eitrichter en er blijft een klein zakje over op de eierstok (follikel). De dooier weegt 31% van het totale kippenei. De dooier bevat vet en proteïnen als voedingsstoffen. Dooier wordt in laagjes opgebouwd. Het kost wel 14 dagen om een dooier volledig aan te maken in de hen. Om dit aan te tonen werden kippen capsules met kleurstof gegeven. Door de dooier in te vriezen en dan doormidden te snijden en met de open kant omlaag in een kaliumdichromaatoplossing te leggen, wordt de uiachtige opbouw in de dooier zichtbaar als een kleurschakering. Hennen hebben vanaf de geboorte al alle eitjes (ova) bij zich voor hun hele leven. Er zijn er veel meer dan wat nodig is om heel het leven eieren te leggen. Wat de reden hiervan is, blijft onbekend. Ook zaadcellen worden meer geproduceerd, maar dat heeft te maken met houdbaarheid en versheid van nieuwe zaadcellen.

Wie er nu eerst was de kip of het ei, blijft voor mij een raadsel, maar met zekerheid was de kleindierliefhebber er eerder dan de raskip. <<

Kleurwaaier voor dooierkleur.

Prachtige jonge hen in wit zwartcolumbia.

Hoenderfokker Tom Sanders is een Brahmafanaat

Wie is hij, wat doet 'ie', maar vooral wat drijft hem?
Een jonge joviale keitoffe kerel die jaarlijks grote
vorderingen maakt met zijn Brahma's. Het bewijs dat
geduld en overleg altijd wordt beloond.

Tekst en foto's: Wilfried Lombary

Hoe doen die eerder jonge fokkers dat in onzekere tijden van corona en andere obstakels?

Met die invalshoek of insteek ging ik op
bezoek bij een zeer sympathieke kip-
penfokker in de gemeente Beernem, een
gemeente in de groene rand rond Brugge in
de Belgische provincie West-Vlaanderen. Het
is bekend van haar bosrijke groene zones en
het landschapspark 'Bulskampveld' als pro-
vinciaal Domein. Hier huizen in de immense
kruidentuin nog Belgische neerhofdieren.
Maar ook voor het Psychiatrisch Centrum
St-Amandus, haar verenigingsleven en als
knooppunt van vele verbindingswegen
die het pendelen mogelijk maken. Het telt

samen met de deelgemeenten ook nog een
tiental kastelen.

Voorstellen

De 34-jarige Tom is gehuwd met een lief
meisje uit de verre Kempen (dacht toen al
aan bloedverversing) en is de vader van
drie jonge vriendelijke kinderen. Ferre is
5 jaar en de meisjes Lotte en Marthe zijn
3 en 1 jaar. De verhouding 1:2 blijkt een
koningswens te zijn. Als opleiding heeft hij
de richting Agro-biotechnologie gevolgd
en is al vele jaren werkzaam als werklei-
der orthopedie (labo) in het centrum voor
'Dierengezondheidszorg Vlaanderen' in het
nabije Torhout. Tot hun taken behoren ook

Tom Sanders met Brahma's in de grote en
kleine versie.

het oormerkenbestand van het vee en het
bijhouden van de onderlinge stambomen.
Zijn echtgenote is hoofdverpleegkundige
in een rusthuis voor bejaarden. Voor een
werkend echtpaar met drie kleine kinderen
is het iedere dag goed plannen om de dag of
dagen te laten slagen. Gelukkig hebben ze

Prachtige jonge hen in wit zwartcolumbia.

vaste werkuren die een helpende hand bieden. Eigen hobby's, een eigen vriendenkring en het huishouden nemen ook een groot deel van de eventuele vrije tijd in beslag. Gelukkig hoeven micromomentjes voor intimiteit nog echt niet. Eendracht in een gezin maakt macht en Babylonische verwarringen en frustraties hoeven niet. Ze nemen beiden de volle verantwoordelijkheid op zich, dat is noodzakelijk in het huishouden en geeft een vorm van wederzijds respect. Hard werken, durven afzien, een beetje geluk hebben en genieten, dan kunnen dromen soms uitkomen. Vrouwlied helpt alleen in noodgevallen mee aan de verzorging van de dieren.

Het allereerste begin

Tom groeide op in een woonwijk in de Oost-Vlaamse gemeente Zwijnaarde waar zijn ouders gewone legkippen hielden. Van jongen

af was er een zekere interesse voor alles wat pluimen had. Eerst kwamen er kanaries en zebrovinken en later was het selectief fokken van Agapornissen en Engelse grasparikieten. Maar tentoonstellen was er nog niet bij. De aanwezige kippen bestonden uit een allegaartje van rassen en kleuren en die werden ook door hem verzorgd. Er was echter geen haan bij om het buurtschap niet te verstoren. Op een bepaald moment begon hij meer info te verzamelen om eventueel hanen te vinden die relatief weinig kraaiden. Daardoor kwam hij bij de Brahma's terecht. Met die info in de hand kon hij zijn ouders overtuigen om toch een haan aan te schaffen. Het werd een grote meerzomig zilverpatrijs haan. Dat kereltje overnachtte iedere avond in een geïsoleerd

en afgesloten hokje in het tuinhuis. Menig bezoeker heeft zich toen verbaasd over hoe die haan op eigen houtje zelf naar zijn slaaphok stapte, nadat het toegangspoortje werd geopend. Later werd er een meerzomig zilverpatrijs hen aangekocht en ging de fokkersbal aan het rollen.

In 2008 kocht hij na het sterven van die haan, via de toenmalige digitale koopsite Kapaza een nieuw koppel. Het betrof een jonge wit-blauwcolumbia haan en een overjarige wit-zwartcolumbia hen. Die hen bleek achteraf te oud te zijn, want ze heeft nooit een ei gelegd. Toen weer een nieuwe poging gedaan, nu met een zoektocht naar broedeieren. Hij kon tien eieren kopen waaruit zeven kuikens kwamen, waaronder twee hennen met een eerder slecht type. In combinatie met de betere oude fokhaan kon er misschien wel iets goeds uitkomen, was de achterliggende gedachte. Maar het werd kwalitatief een afknapper van formaat. In hetzelfde najaar kocht hij op een tentoonstelling in Merelbeke een jonge wit-zwartcolumbia hen met een prima type van topfokker Benjamin de Backer. Het volgende voorjaar werden de haan en drie hennen (één wit blauwcolumbia en twee wit-zwartcolumbia) bij elkaar gezet. Het was al april voordat de eerste kuikens via natuurbroed uit het ei kropen. Deze groeiden voorspoedig op en hij waagde het om voor het eerst te showen in Merelbeke en Affligem. Het resultaat was niet schitterend en hij zag dat er mooiere dieren in dit ras waren. Maar raar, maar waar op die shows overviel hem het showvirus. Van het coronavirus was toen in

Nachthok voor de fokhanen.

Fokhaan berken met mooie veeraftekening, maar een zeer lage beenstelling.

Etenstijd voor de jonge hennen in de grote en dwergvorm.

de verste verte nog geen sprake. Hij wilde het niveau van zijn dieren opkrikken en begon veel kritischer naar zijn dieren te kijken.

In 2012 verhuisde hij met zijn vriendin naar een huurhuis in het Oost-Vlaamse Zomergem. De vogels werden van de hand gedaan, maar de Brahma's gingen mee. Een kippenhok en ren kon nu eenmaal vlugger weer afgebroken worden dan een vogelvolière! Strategie kan ook belangrijk zijn in een denkpiste. Kort daarna kwamen de eerste Brahmakrielen. Het werd een zwart trio van fokker P. Schroé. Om ze te verbeteren kruiste hij ze met wit zwartcolumbia's van topfokker K. de Vos. De nafok gaf betere typedieren, maar in de

hals en het zadel lekte jaren het zilver nog door. Nu in 2020 kreeg hij hieruit de eerste volledig zwarte exemplaren. Na het Europees raskampioenschap in Affligem in 2014 nam hij een berken hen over van de andere topfokker G. Van Weyenberg. Aangezien de kleurslag 'berken' bij Brahma's genetisch eigenlijk een vorm van columbia is, kan die kleurslag gecombineerd worden met columbia. Dat is nu een leuk extraatje en een kleurpatroon waar nog heel wat uitdaging en verbetering noodzakelijk is. Maar dat dubbelgevouwen gevoel zal binnen enkele jaren wel verdwijnen. In 2017 verhuisde hij met zijn vrouw en de twee kinderen naar het West-Vlaamse Beernem. Daardoor wonen ze beiden veel

Grote forse jonge wit blauwcolumbia haan met vele beloftevolle eigenschappen.

dichter bij hun werkplaats en hebben ze de optie om later nog een achterliggend aanpaalend perceel landbouwgrond te kopen. Tot op heden is dat nog niet aan de orde, wegens andere prioriteiten in het gezin.

Sportief

Op tentoonstellingen kreeg hij zijn mooiste resultaten in 2019 en werd ook zijn derde kind geboren. Op de show in Brugge werd hij algemeen kampioen (mooiste hoen van show) met een wit zwartcolumbia hen. Het was voor hem een onvergetelijke ervaring en Tom is met zoveel nevenprijzen naar huis gegaan dat het bijna gênant was. Een maand later was er het Europees raskampioenschap in het Franse Woincourt. Daar werd hij Europees kampioen met een zwarte Brahmakrielen. Daarnaast behaalde hij op nog vijf andere shows overall mooie hoge puntenaantallen, wat toch aantoonde dat zijn dieren top waren. "Mijn grootste kantelmoment en wauw-jaar" stelt hij. De ontbolstering is een feit want de resultaten waren geen peanuts en het woord subtop of underdog mag men gerust uitgummen. Voor 2020 waren de verwachtingen meteen nog veel hoger ingeschat, maar

De Europese kampioene andere kleurslagen Brahma dwergen van Woincourt in Frankrijk met 95 punten.

Diploma Europees raskampioen van Woincourt.

het duivelachtige Covid-19 besliste er anders over! Men zou er op een bepaald ogenblik wel eens een punthoofd van krijgen.

Dierenbestand

Op het ogenblik houdt hij wit zwartcolumbia en wit blauwcolumbia in groot en dwerg, zwart in de krielen en berken in de grote versie. Het fokbestand bestaat uit 10 groten en 10 dwergen die dit jaar 120 kuikens lieten optekenen. De eieren werden naar een broederij gebracht, waar ze na de geboorte werden geënt tegen de Ziekte van Marek. Vervolgens wordt er samen met enkele andere fokkers in de eerste levensweek geënt tegen coccidiose en later tegen ILT, IB, pokken en pseudovogelpest. Na een tweetal weken bijverlichting te zijn raapt hij van de grote hoenders de eerste broedeieren eind december. De krielen leggen dan ook wel door de bijverlichting, maar die eieren verhuizen nog niet naar de broedmachine omdat dit door te vroeg broeden te grote dieren oplevert. Tom fokt per koppel of per trio, zo weet hij van ieder kuiken wie de ouders zijn. De broedeieren worden gescheiden ingelegd en de kuikens worden vanaf de eerste dag herkenbaar gemaakt door een vleugelmerk. Ieder kuiken wordt in een fokregister neergepend dat hij later aanvult met eigenschappen en kenmerken van de opfok tot de volwassenheid. Daardoor kan hij tot jaren terug de afstamming achterhalen. Alle dieren verblijven in relatief nieuwe hokken met een buitenren. De binnenhokken hebben een betonnen vloer waar in de

Jonge wit zwartcolumbia dwerg met een prima oog- en pootkleur.

Een andere, eveneens prachtige mooie jonge haan.

zomer geen strooisel in ligt. Dit ter afkoeling van de dieren en het verbannen van bloedluizen. Om de drie dagen wordt de vloer afgeschraapt en in de winter wordt de bodem bedekt met vlasleem. De binnenhokken zijn voorzien van een automatisch vossenluikje met regelklok. In een bijhok staan een vijftal tentoonstellingskooien die het mogelijk maken om de ingeschreven exemplaren voor shows te laten wennen aan een kooi. Op gepaste tijden krijgen ze ook radiogeluiden te horen die het geluid van publiek moeten proberen na te bootsen. Op dit ogenblik zijn er nog enkele overdekte rennen in aanbouw. De overvloedige kwalitatief niet mooie dieren worden verkocht voor de slacht. De fokhanen verblijven na de kweek vredig samen in een buitenloop. De jonge dwergganen hebben ook een eigen hok met buitenren. Fokhennen en de jonge hennen hebben hetzelfde hok en buitenloop. Qua voeding hebben zijn dieren niet te klagen. Hij zweert met het voer van de firma Bosch uit Handame. Daar koopt hij het kuikenmeel, foktoommeel en gemengd graan. Een maand voor het rapen van de broedeieren verstrekt hij aan de fokdieren foktoommeel en daarna kuikenmeel en gemengd graan. De ouderdieren krijgen dus het volledige jaar ook kuikenmeel. Na vier maanden krijgen de kuikens ook gemengd graan bij hun meel, zo nu en dan wat levertraan en eivoer van de eigen kippen. In de tuin huist ook een bruine Bordercollie die geen predator blijkt te zijn voor het kippenbestand.

Mooie borstbreedte, de teenstand moet veel beter.

Bestuurlijk vlak

Tom is lid van de gemengde vereniging Angoraclub Brugge, Brahmaclub Nederland en België en sinds kort schatbewaarder van de Belgische Brahmaclub. Daar schijnt bijna het volledig bestuur vervangen te zijn. Nieuwe personen, nieuwe ideeën, nieuwe manier van werken, maar eveneens de vraag: komt er evenveel werkkraft en inzet? Verder is hij ook verantwoordelijk voor de website van die club. Zijn de vroegere successen van die club te evenaren? “Wir schaffen das”? Verder is hij ook verantwoordelijk voor de website van die club. Het is natuurlijk jammer dat het gepland Europees raskampioenschap van 2020 in Westerlo (België) door corona is geannuleerd. Het zou meteen een testcase zijn voor de nieuwe beleids mensen van de club. Uitstel is misschien niet verloren en er zullen nog wel kansen komen. Positief is wel dat zijn zwager nu ook Brahmafokker is geworden en dat de gesprekken daardoor niet altijd meer over voetbal, vrouwen of wielrennen zullen gaan. Tom blijkt geen stresskip te zijn, hoewel hij bij prima resultaten na een show, wel kippenvel schijnt te vertonen. Om enigszins zijn algemene conditie onder controle te houden en als de tijd het toelaat, jogt en fietst hij wat met de mountainbike. ‘Me-time’ zorgt voor een zekere autonomie of de vrijheid hebben om dingen alleen te doen. Dat kan voor een betere algemene *mindset* zorgen. Hij blijkt ook een supporter te zijn van de voetbalclub van Brugge. Bij tijdgebrek moet je nagaan: is het nu de kip of het ei? <<

Er is een blokhut geplaatst om lachduiven te kunnen houden.

In de hoofdrol, Gijs Dreijers

‘In de hoofdrol’ een legendarisch tv-programma dat o.a. werd gepresenteerd door Mies Bouwman. Een programma waarin één persoon die avond de eregast was en tal van herinneringen werden opgehaald door middel van uitgenodigde vrienden en familie van de eregast.

Tekst en foto's: Marjan Holmer-Vriezekolk

Gijs op tuinenreis, naast dierenliefhebber ook tuinker. (Foto Tonnie Buil)

Vanwege corona kunnen we de gasten niet ten tonele laten verschijnen. Dus wordt het een vraaggesprek met alleen de hoofdpersoon zelf, maar komen sportvrienden zeker voorbij in de verhalen. ‘In de hoofdrol’ dit maal met Gijs Dreijers. Doe de spots maar aan!

Even voorstellen

In de Achterhoek, aan de Duitse grens ligt Winterswijk. Hier woont midden in een woonwijk onze hoofdrolspeler

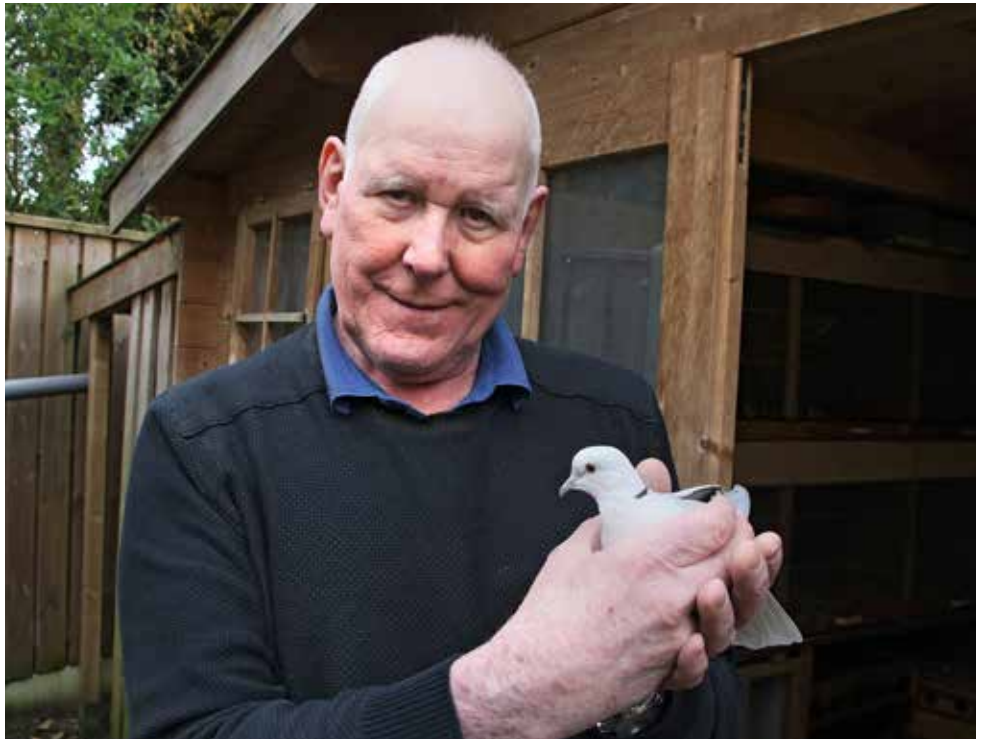
Gijs Dreijers (73). Tot voor enkele jaren woonde Gijs in één van de vele buurtschapen die Winterswijk rijk is, Corle. Een vrijstaand huis, een halve hectare grond, ruimte voor tuin, moestuin en veel dieren. Doch de jaren beginnen te tellen, dus zocht Gijs met zijn Graddie een mooie vrijstaande woning met tuin in de kom van Winterswijk. Heb je nog andere hobby's dan het houden van dieren? "Ja zeker, tuinieren, hosta's kweken, toneelspelen en mijn moestuin op het volkstuincomplex. Gijs is dus regelmatig in de bonen en bietjes. Deze oud-verpleegkundige zit dus niet stil achter de hosta's.

Wanneer ben je begonnen met dieren?

Gijs vertelt dat hij is opgegroeid tussen de hoenders van de pluimveebroederij/fokbedrijf van zijn ouders. Zij hadden witte Amerikaanse Leghorns en Red Island Reds, de legrassen van de nutbedrijven in die tijd, de jaren 50-60. Bij de uitkomst van de eieren en het verpakken van de kuikens bleven er wel eens een paar achter. En die kuikens eigende Gijs zich dan toe. Vader Dreijers, lid van W.P.K.V. Winterswijk, had twee broedmachines, eentje voor 3.000 eieren en eentje voor 6.000 eieren. Leden van de club kwamen wel eens met eieren die dan, tegen de regels in, toch een plekje kregen helemaal achterin de bedrijfsmatige broedmachine. Zo ook de heer Ikkink met eieren van Rijnlander krielien. Bij het afhalen van de kuikens vroeg Ikkink aan Gijs of hij de dieren wilde hebben, want bij nader inzien had de beste man al voldoende Rijnlander krielien dat seizoen. U raadt het al, dat wilde Gijs wel en zo is het serieuze fokken van rasdieren begonnen. Inmiddels is dat 57 jaar geleden! In 1963 nam Gijs zijn eerste fokkerskaart en tot op de dag van vandaag is Gijs een actief en betrokken fokker en heeft hij de hobby ook op bestuurlijk vlak gediend. Een dikke pluim!

Gijs breidt uit

Nadat Gijs gesetteld was volgden er al snel meer rassen zoals Sussex krielien, Red Island Reds en zelfs enkele jaren konijnen, Rode Nieuw Zeelanders. Ook volgt Gijs gedurende een jaar een keurmeestersopleiding. "Daar heb ik veel geleerd van erfelijkheidsleer," aldus Gijs. "Maar mijn gezichtsvermogen laat zeer te wensen over en het leek me uiteindelijk toch geen goed idee om dan keurmeester te worden. Dat kun je de inzenders niet aandoen," vond hij. Ook grote Rijnlanders deden hun intrede. Het gestrekte type, baksteen model, sierlijk en de enorme staartontwikkeling zijn de kernwoorden waarmee Gijs het Duitse kippenras omschrijft. Hij vindt ze

Gijs, een leven lang in de kleindiensport.

duidelijk helemaal top. Op de halve hectare grond, inclusief boomgaard, kwamen eind jaren 80 ook sier- en watervogels. Hollandse Kwakers, Kleine Canada gans, Brandgans, Europese Pijlstaart, Elzasser gans en Smaragd eenden.

**In 1963
nam Gijs
zijn eerste
fokkerskaart
en tot op de dag
van vandaag is
Gijs een actief
en betrokken
fokker**

Om het houden van watervogels binnen zijn vereniging te stimuleren ging Gijs samen met Jan Haeke een combinatie aan om Carolina eenden te houden en te showen. Ja, lezers, zo ver gaat dikwijls de liefde voor de sport dat er zoveel energie ingestoken wordt om een zo breed mogelijk palet aan diergroepen en rassen te kunnen laten zien aan het publiek op de plaatselijke clubshows. Deze fokkers zijn kleindierliefhebbers in hart en nieren.

Bestuurlijk actief

Ik stel Gijs de vraag wat zijn drijfveer is/was om al die bestuurlijke taken te vervullen? "Je leeft voor de kleindiensport," is zijn antwoord. Het is een indrukwekkende lijst met bestuursfuncties. Wat dacht u van 33 jaar als bestuurder van de W.P.K.V. Winterswijk in de functies van voorzitter, secretaris en lid. Bestuurder van het Achterhoeks Verband en maar liefst 15 jaar secretaris penningmeester van de NHDB afdeling Gelderland. Om u eens even een idee te geven: In vroegere jaren werden jaarlijks alle fokkerskaarten per provincie met de hand uitgeschreven. Elk jaar wisselde je fokkersnummer dus werden elk jaar al die honderden, wellicht duizend kaartjes met de hand geschreven. E-mail bestond niet, dus clubs moesten alles per brief aanvragen. Wat een tijd vergeleken met nu.

Wat brengt al dat vrijwilligers werk je?

Al het bestuurlijke werk heeft hem enorm veel gezelligheid gebracht, zelfs echte vriendschappen. Zo leerde Gijs tijdens zijn werk op de bondsshow in Utrecht de Limburger Gerrit Claassen kennen. Je was daar vier dagen in touw en sliep in een hotel. Toevallig werd Gerrit mijn kamergenoot, mijn slaapje. Het werd een fijne vriendschap tussen die twee heren. Gezelligheid en plezier. "Natuurlijk ben en blijf je ook goed op de hoogte van alle plaatselijke, provinciale en landelijke zaken als je een bestuursfunctie vervult en dat vind ik wel belangrijk."

Oprichting Nederlandse Rijnlander Club
Gijs vond het beginjaren 90 tijd voor een speciaalclub voor de Rijnlander en daarvoor nam hij het initiatief. Er waren redelijk veel fokkers, daar heb ik een schema van gemaakt en iedereen gebeld om te peilen of er interesse was. Zo werd in 1991 de Nederlandse Rijnlander Club opgericht en werd er gestart met ongeveer 25 leden. Op het hoogtepunt telde de club 40 fokkers. Inmiddels is de naam gewijzigd in Nederlandse Speciaalclub voor Duitse en Zwitserse hoenderrassen. Gijs is er erelid.

Ouder worden

Inmiddels is Gijs verhuisd naar een fraaie wijk in dorp Winterswijk. In de aanloopjaren daar naar toe moest hij afscheid nemen van zijn sier- en watervogels en eerder ook al vanwege benauwdheidsklachten van zijn hoenders. Dat was moeilijk. Moeilijk voor een man die in hart en nieren van zijn dieren houdt. Toch zag Gijs ook weer nieuwe mogelijkheden. Zonder dieren kon immers niet. Gijs begon met Lachduiven in een blokhut achter in de tuin. Zijn eerste koppeltje grijspastel Lachduiven kreeg hij van zijn slaapje Gerrit Claassen. Dat koppel heeft Gijs nog steeds, de doffer heeft al diverse malen een U behaald. Wist u dat je met Lachduiven wel vele jaren achteréén kunt showen? Dat is duidelijk anders dan bij konijnen. Gijs had weer een nieuwe uitdaging, samen met anderen de Lachduif naar een hoger niveau tillen. Een Lachduif moet body hebben, vind Gijs, pas op voor te iele duifjes. Samen met maar liefst zes andere fokkers binnen de WPKV wordt daaraan gewerkt. Zo zie je maar

Lachduif, grijspastel doffer.

weer, waar een deur dicht gaat, gaat er ook weer eentje open. Gijs hoefde en wilde de kleindijsport geen vaarwel zeggen. Het is immers zijn leven!

Successen

Gijs is een niet onverdienstelijk fokker gedurende de 57 jaar dat hij actief is. Dat mag met recht gezegd en geschreven worden. Waar heb je het meeste plezier aan beleefd? “Mijn eerste bekertje bij de WPKV heb ik nog steeds. De rest van het eremetaal is uitgezocht en een groot deel is naar de kringloop gegaan bij de verhuizing,” zegt Gijs. Verder de 1e U met een grote Rijnlander haan op de Europashow in het Oostenrijkse Wels in 2000. Waar toch al snel 100 Rijnlanders zaten. “Ik was er alle Duisters de baas,” lacht Gijs. En is die overwinning gevierd?

“Dat succes is zeker enorm gevierd op de oergezellige muzikale fokkersavond.” Ook het winnen van een Gouden Tientje op de Noordshow in 2010 met een Kwaker, wildkleur man komt voorbij als een succes dat hem bijgebleven is.

Europashow Herning

Gijs is op Europahows vaak van de partij. Soms als helper bij het gezamenlijk vervoer of als bezoeker. Samen met zijn medebestuurders van WPKV toog hij in een busje naar Herning. Het werd een weekend om nooit te vergeten. Enorm veel lachen en plezier gemaakt. Zelfs zoveel dat we dit jaar sowieso een weekend samen uit hadden gepland, maar corona bedierf deze pret. Mocht de Europashow in Polen doorgaan dan zal het gezelschap daar niet van de partij

Lachduif doffer in de kleur witkop isabel.

Verhuisd maar toch nog voldoende ruimte voor de liefhebberijen, tuin en dieren.

Wat Gijs Dreijers voor de Kleindiensport en WPKV in het bijzonder betekend heeft, hoef ik denk ik niet meer uit te leggen. Erevoorzitter, geestelijk archief, steun en toeverlaat en hulp voor van alles en nog wat. Maar ik ken Gijs nog van een andere kant. Familie, vader/opa en een groot tuinliefhebber met als hoofdplant de hosta. Samen met onze echtgenotes hebben we jaren lang vele tuinen bezocht en ik sta steeds weer versteld van de kennis die Gijs heeft van dieren en van planten. Door de jaren heen zijn we vrienden geworden. We hopen nog jaren van je te genieten 'vriend' Tonnie Buil, voorzitter WPKV Winterswijk.

zijn, een beetje ver weg, vinden de heren die het uitstekend met elkaar kunnen vinden.

Toekomst?

Gijs is overtuigd dat plaatselijke clubs niet aan fusies en samenwerkingen zullen ontkomen, ook niet de van oudsher grote en stabiele verenigingen. Op de vraag waar we over 10 jaar zullen staan is het antwoord toch enigszins pessimistisch, op een zeer laag pitje, aldus Gijs. Ledenaantallen lopen snel terug en bestuursfuncties zijn lastig in te vullen. Maar Gijs hoopt nog lang van de gezelligheid binnen de sport te kunnen genieten. Wat een pret op de zaterdagavond als de clubshow gesloten was. De vrouwen naar huis en een select groepje bleef nog napraten. Wat te doen met al die gelegde eieren? Ja hoor, bakken maar, wat een feest, mooie tijden.

Nestmandjes haalt Gijs bij de kringloop.

Tijd om naar de Lachduiven te gaan

Achterin de ruime tuin, heeft Gijs een tuinhuis geplaatst dat dienst doet als onderkomen voor de Lachduiven in grijs en grijspastel. In de aangrenzende volière hoopt hij nog een koppel Bronsvleugelduiven te gaan houden. Half maart, afhankelijk van de temperatuur, begint jaarlijks de fok. Het moet niet te koud zijn, want de ouders verzorgen de jongen één week heel goed en daarna wordt het al snel minder. Dan moet het niet vriezen voor die jongen, want dan redden ze het slecht. De duiven zitten op rivierzand/metselzand. Dat wordt elke 14 dagen door Gijs gezeefd. De mest doet weer dienst in de tuin en het gezuiverde zand kan terug in de hokken. Als nestjes haalt Gijs mandjes bij de kringloopwinkel voor € 0,25 die dan tweemaal dienst doen. Gijs vertelt erover in het filmpje dat u kunt bekijken als u de QR-code scant.

Wijze raad

Tussen de kooien hoort Gijs fokkers nog wel eens mopperen op de keurmeesters, honderden keren heb ik dat gehoord. "Doe dat niet, die man of vrouw doet zijn/haar werk. Beter is om, mocht je het er niet mee eens zijn, er later samen over te praten of te discussiëren. Daar leer je meer van. De beste man/vrouw kan zich dan tenminste verweren," is de mening van Gijs.

Tot slot

Respect voor liefhebbers zoals Gijs, die op alle fronten hun verantwoordelijkheid namen, nog steeds kansen zien ondanks het ouder worden en verhuizen, nog steeds leven voor de kleindiensport. Het heeft Gijs veel gebracht! Dank aan allen die daar mede aan hebben bijgedragen. Ook dank aan allen waarmee de rijbewijsloze Gijs jarenlang mee kon reizen. Dat is nog eens vriendschap en inzet voor de hobby. Gijs, een diamant in de kleindiensport. <<

Onze vriendschap is toevallig ontstaan door een kamerindeling. We waren vrijwilligers op de shows in Utrecht en werden in één hotelkamer gestopt. Hardwerken en 's avonds veel gezelligheid met een klein borreltje. We hebben er wat afgelachen. Gijs is een zeer deskundig fokker. Het is fijn om samen met hem de dieren te bekijken, hij ziet van alles wat ik nog niet ontdekt had, terwijl ik ook al even meeloop. Helaas zit bezoek er vanwege corona even niet in. Heel graag heb ik Gijs aan Lachduiven geholpen toen hij over wilde schakelen. Hij haalde meteen een U, fantastisch. Gijs, ik hoop nog lang van je vriendschap te mogen genieten en hopelijk kunnen we snel weer naar onze geliefde dieren-shows. Groet uit Limburg, je vriend Gerrit Claassen.

Interview met Ilse Pos

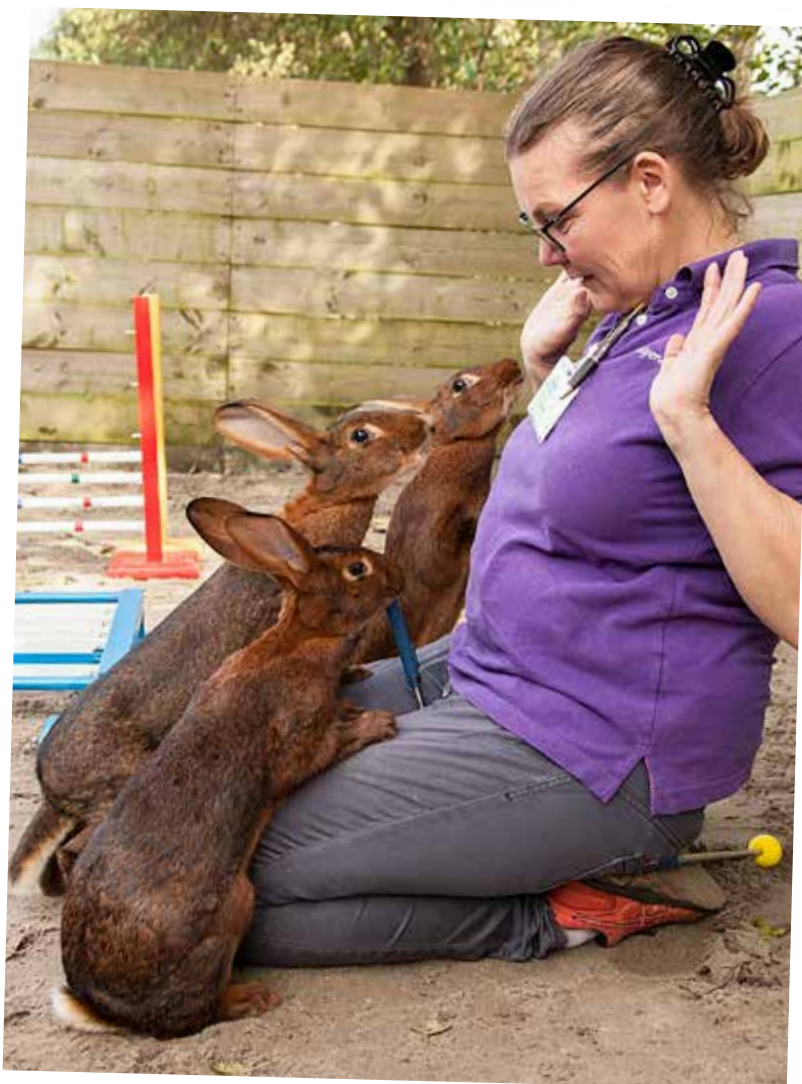
Steeds meer particulieren kiezen voor een konijn dat er uitziet als een teddybeertje met een hoog knuffelgehalte. Konijnen die aan dit beeld voldoen zijn vaak Angora's, Teddydwergen, Voskonijnen of Leeuwenkopjes, maar helaas ook kruisingen daarvan met normaalharige dieren en dus de veroorzakers voor probleemvachten.

Tekst en foto's: Greet Abbink

Ilse Pos en vele andere 'konijnentrimmers' komen het regelmatig tegen, té vaak!

Vandaar haar nieuwe boek over de verzorging van konijnen.

“Een Angora is een konijn voor specialisten, ervaren konijneneigenaren die vachtonderhoud niet schuwen. Het is geen ras voor de particulier die zijn/haar konijn graag buiten in een ren laat lopen. Teddy's worden daarom ook vaker geknipt dan de dieren van een showfokker die meer tijd aan het borstelen besteedt,” zegt Ilse.

Ilse met drie van haar Belgische hazen.

De konijnen leven altijd in groepen.

Niet alleen het verzorgen van langharige vachten komt aan bod, ook normaalharige pelsjes kunnen problemen geven. Ilse legt uit: “Konijnen worden steeds ouder, dus we zien veel verzorgingsproblemen, niet alleen een langharig konijn heeft verzorging nodig, maar een normaalharig konijn ook. Ik heb veel Franse hangoren, Vlaamse reuzen en Nederlandse Hangoordwergen in mijn klantenbestand en dat zijn vaak typische probleemvachten. Ze hebben het langhaar-gen dat zeker boven de staart problemen geeft. Bij de Vlaamse reus zien we ook meer vervilting optreden op de buik, die moeten gewoon geholpen worden.” Middels een stappenplan en aan de hand van duidelijke foto's in het boek leren konijneneigenaren vooral hoe ze een konijn moeten hanteren

Je moet jonge dieren leren op trimtafel staan.

Een getrimde Teddydwerg.

bij de verzorging van de pels, het borstelen, knippen en het knippen van de nagels. “Maar het is best lastig,” zegt Ilse.

In het boek legt ze het met foto's uit, maar sommige mensen hebben echt even letterlijk een handje nodig om het te leren

Dat is nu wel jammer, want normaal gesproken geven we twee of drie lezingen per jaar waar men gratis naar toe mag komen. Daarin geef ik samen met een collega uitleg over het houden en verzorgen van konijnen. Dan nemen we onze eigen konijnen mee en kunnen mensen oefenen met bijvoorbeeld het hanteren van konijnen maar door corona kunnen die praktijkdagen helaas niet doorgaan. We doen het nu met een online presentatie, maar dat is toch niet hetzelfde. Ik vind het schrikbarend hoe weinig mensen deze lezingen bezoeken of online volgen, als je ziet hoeveel konijnen er verkocht worden. Het konijn is nog steeds een impulsaankoop.” Het trimmen van konijnen, wat er veelal door honden- en kattentrimmers bij gedaan wordt, is

voor zowel de eigenaar als de professional zonder konijnenkennis best moeilijk. Vaak ontbreekt het aan kennis over gedrag en het hanteren van het konijn lukt ook niet altijd. Hierdoor raken best wel wat konijnen onnodig gewond. “Vachtproblemen, ook bij het normaalharige konijn, heeft voornamelijk met leeftijd te maken, ook konijnen hebben ouderdomskwaaltjes als een stijve rug en gewrichten. En laten we eerlijk zijn, veel te dikke konijnen... Ik denk echt dat van de konijnen die ik bij particulieren zie wel 80% te dik durf te noemen.”

Het boek beschrijft verder de diverse vachttypen en de verschillende wijzen waarop een konijn verhaart en of je dan beter wel of niet kunt knippen

Ook het juiste gereedschap komt aan bod en een klein stukje over voeding in relatie tot de pelsconditie. Er wordt niet te diep op medische aspecten ingegaan, maar wel geeft het boek handvatten middels een check-up wanneer je naar de dierenarts zou moeten gaan. Kortom een nuttige aanvulling op de

boeken over konijnen die er al zijn. Het boek wordt rond 1 december 2020 uitgegeven. Het boek is in begrijpend Nederlands geschreven, sommige fokkers en trimcollega's zullen het misschien tenenkrommend lezen, maar het moet wel toegankelijk zijn voor de doelgroep waarvoor het bedoeld is. **De titel van het boek is 'Jouw Konijn – Verzorging,' uitgeverij: Jouw Konijn, www.jouwkonijn.nl, ISBN nummer: 978-90-830315-1-4, prijs: € 25,00. Het is te koop via Ilse Pos www.rvbkonijnen.com, Media Boekservice en Centraal Boekhuis**

Ilse's hobby omtrent de konijnen is begonnen met een Californian konijn die uiteraard ook een nestje moest krijgen, maar helaas liep dat niet goed af. “Ja, je bent zes jaar,” vertelt Ilse, “ik kom van het platteland en ben een echte boerentrien. ‘Snuf’ was mijn eerste ervaring met konijnen. Ik ben altijd een enorme konijnenliefhebber geweest en vind het leuke dieren, het is toch bijzonder dat het prooidieren zijn en dat er toch met de grootste jager, de mens, een synergie kan ontstaan.” Ilse werkte voor een konijnen- en knaagdieropvang, maar het lesgeven en

Enkele details uit het boek. (Foto's Annemarie Kleve)

De workshop.

voorlichting geven is haar passie. Het delen van kennis, waarbij ze beseft dat ze niet alle kennis en wijsheid in pacht heeft, resulteerde tot het opzetten van een eigen bedrijf, het Regionaal Voorlichtingsbureau Konijnen. “Regionaal mag er eigenlijk wel af,” zegt Ilse, “want ik werk in Nederland en België, dat is mijn regio en ik doe dit nu al vijf jaar. Ik heb van mijn hobby mijn werk gemaakt.” Het bedrijf is heel divers en bestaat uit een konijnenhotel, het af en toe fokken van konijnen met een sociaal doel, opvang van konijnen die in slechte conditie zijn, de zogenaamde ‘kanskonijnen’ en ze doet heel veel aan special care. Ze werkt nauw samen met drs. Jan de Graaf van Dierenkliniek Soest. De konijnen die daar geopereerd zijn en intensieve zorg nodig hebben kunnen bij Ilse herstellen als de konijneneigenaren dat zelf niet willen of kunnen. En daarnaast kan ze kennis en ervaring doorgeven.

Dit jaar is ze gestart met de Cunicologie Leergroep Konijnen

Samen met Sandra Korhorn van Rabbit Care en Training, want zij doet hetzelfde werk. Het lesgeven is een onderdeel van het verdienmodel met als doel de kennis te verspreiden en het niveau in Nederland en België op het gebied van konijnen omhoog te krijgen. Het is de bedoeling dat we daarbij ook andere experts betrekken, ook fokkers. Het doel van de leergroep is dat we met z’n allen blijven leren over konijnen,” vertelt Ilse.

Samen hebben ze een aantal basisopleidingen neergezet; elementaire konijnenkennis, gedrag zien en begrijpen, bijsturen van gedrag, EHBO voor konijnen, gezondheidsleer, voeding en heel graag wil de leergroep ook aandacht besteden aan een stukje erfelijkheidsleer en daarom aansluiting zoeken bij enkele fokkers.

Het lesgeven is een onderdeel van het verdienmodel met als doel de kennis te verspreiden en het niveau in Nederland en België op het gebied van konijnen omhoog te krijgen.

“Cunicologie is geen opleidingscentrum, het is een leergroep, we willen een platform bieden voor iedereen die les wil geven zodat we kunnen laten zien wat er allemaal aan opleidingen is. Door corona liep dat allemaal wat anders, maar we kunnen gelukkig de theorielessen online geven en we zien ook

echt wel dat mensen daar behoefte aan hebben, zowel particulieren als mensen die met dieren werken zoals dierenartsassistenten, dierenartsen in opleiding, konijnenopvang en medewerkers van dierenambulances,” legt Ilse uit.

Ilse is absoluut niet tegen fokkers, integendeel, ze vindt het zonde als bepaalde rassen zouden uitsterven. Ze is wel tegen de ‘pret-nestjes’ van mensen die zomaar konijnen bij elkaar zetten en kijken wat er gebeurt. Ze kan zich best boos maken over dat fokkers beschuldigd worden van het vol zitten van de asielen. Volgens Ilse tref je er bijna geen fokdieren aan. De asielen zijn gevuld met pret- en ‘oepsnestjes.’ Ilse heeft een heel ander beeld over de verkoop van konijnen en opent deze discussie wel eens met een fokker. “Mijn nestjes verhuizen pas met 10 weken, soms later. Ik wil dat de konijnen volledig gevaccineerd en de rammen ook gecastreerd verhuizen. Ik wil niet bijdragen aan die nestjes. De kosten verwerk ik in de aanschafprijs. Bij mij betaal je voor een gecasteerde en gevaccineerde ram € 150,- en voor een gevaccineerde voedster € 100,- en als ze gevaccineerd en gecasteerd (bij castratie van de teef worden de eierstokken en (een deel van) de baarmoeder verwijderd, bij een sterilisatie worden alleen de eileiders onderbroken) is betaal je € 215,-. Eigenlijk is dat nog te goedkoop. Voor een hond of kat met stamboom betaal je gemiddeld € 1.500,-. Het is raar dat we dat niet met konijnen

Het 'kanskonijs' Aegis na de operatie.

Special care voor Joep.

doen. Vaak krijg ik dan te horen 'dan raak ik ze niet kwijt.' Aan de andere kant hoor ik fokkers vaak mopperen: "Ik verkoop niet meer aan particulieren, het is altijd zo'n gedoe, mijn konijnen gaan naar de slacht." Dan zeg ik dat ze toch eens moeten proberen het konijn voor € 250 te verkopen, dan krijg je in ieder geval serieuze konijnenliefhebbers en mocht je het dan niet verkopen, dan kan het alsnog naar de slacht. Maar zonder gekheid... het zou toch mooi zijn als fokkers hun konijnen gecastreerd gaan verkopen. Dan zijn we in ieder geval van de pret- en 'oepsnestjes' af."

Ilse heeft zelf ook een leuk aantal konijnen

Ze worden zowel binnen- als buitenshuis gehouden in zeer ruime verblijven. Ze heeft er, op moment van schrijven, zo'n 26, waaronder een aantal grote Angora's, Rexdwer-gen, Weners, Teddy's en Belgische hazen.

"Mijn favoriet is de Belgische Haas. Ik houd wel van die eigenwijze hufters. Ik ben niet zo van de 'knuffelkonijntjes,' er mag best wat karakter in zitten," zegt Ilse lachend. Bijzonder is dat bij Ilse de konijnen altijd jongen krijgen in de groep. "Alles valt en staat met ruimte," vertelt Ilse. "Bij mij hebben ze die ruimte en ook laat ik de jongen tot zeker 10 weken bij de moeder, ook de gecastreerde ram loopt er bij en ik zie dat deze ram zeker bijdraagt aan de opvoeding van de lampreien."

Het 'kanskonijs' is een ander project van Ilse waarbij ze dieren opvangt, weer opknappt en herplaatst

Het is een samenwerking tussen Regionaal Voorlichtingsbureau Konijnen te Amersfoort en Rabbit Care & Training te Heemskerk. Voor deze 'kanskonijnen' wil Ilse een aparte website lanceren. De bedoeling van de

website is te laten zien wat er allemaal mogelijk is op het gebied van herstel bij konijnen. Konijneneigenaren die hun konijn komen brengen betalen een bijdrage voor de verzorging, maar ook de vaccinatie en castratie van het dier, als dat nog niet gebeurd is.

"De gemiddelde verblijfstijd van een konijn in het 'kansproject' is 9 maanden, ik ben geen filantropische instelling. Deze konijnen kosten meer geld dan het oplevert," zegt ze. In principe heeft Ilse geen reguliere opvang, er komen dieren bij haar met gedragsproblemen en dieren die ziek zijn waarvan de eigenaar aangeeft er niet voor te willen of kunnen zorgen. Heel vaak heeft dat te maken met de dierenartskosten maar meestal kunnen ze ook de nazorg niet geven, zoals het dwangvoeren bijvoorbeeld. Het doel is uiteindelijk altijd herplaatsing. Dierenartsen benaderen Ilse als zij een konijn in de praktijk hebben waar ze geen raad mee weten. Zo'n dier is dan vaak te goed voor euthanasie, maar de eigenaar wil of kan er niet voor zorgen. Door deze nauwe samenwerking met de artsen zijn al veel konijnen gered. "We doen dit niet alleen om konijnen te redden, maar vooral ook omdat het heel leerzaam is. Mede op deze manier willen we de kennis over konijnen vergroten. Euthanasie is de makkelijkste weg, maar met een beetje liefde, goede voeding en goede verzorging knappen deze konijnen vaak volledig op."

Wil je meer weten over de werkzaamheden van Ilse? Ze is te vinden via de volgende kanalen:

www.rvbkonijnen.com, [instagram.com/rvbkonijnen](https://www.instagram.com/rvbkonijnen), [facebook.com/rvbkonijnen](https://www.facebook.com/rvbkonijnen), <https://cunicologie.com> <<

Zo ziet zo'n buitenverblijf er bij Ilse uit.

Hoe mijn hobby begon

Op een zeer koude februari dag in 1947 (de 9^e Elfstedentocht) werd twee dagen later gehouden) werd in het Friese dorp Ureterp een jongetje geboren, genaamd Fedde van der Ploeg.

Tekst en foto's: Fedde van der Ploeg

Beide opa's hadden dieren: kippen, postduiven, Lachduifjes en konijnen. Ook mijn vader had kippen, Lachduifjes en konijnen, zodat je kan zeggen dat de appel niet ver van de boom viel. Zelf heb ik nu ook al jaren een koppeltje Lachduifjes, vooral het rustgevende koeren vind ik geweldig. Als jongetje van 6-12 jaar was ik al gek van vogels, vissen, salamanders en andere dieren en met mijn neef hebben we heel wat vogeleieren verzameld (wat toen nog niet een doodzonde was) en kievitseieren gezocht. Die eiervverzameling heb ik nog steeds en die heeft al menige verhuizing overleefd. Mijn eindrapport van de lagere school was dusdanig dat mijn vader vond dat ik wel een paar blauwe boerenmeeuwjes had verdiend, dat werden mijn eerste sierduiven.

Een oom van me wakkerde deze hobby aan door te vragen of ik mee wilde naar de Kerstshow van de Groninger Sierduiven Club in de korenbeurs te Groningen (Martinishow). Dat was niet tegen dovemans oren gezegd. En daar gebeurde het, een zesttal prachtige, grote blauwroek Hollandse kroppers zat in de kooien en een paar daarvan kon je gewoon aaien. Ik wist het zeker: zulke duiven wil ik ook! Mijn eerste koppel kreeg ik op 13-jarige leeftijd, een grote roodzilverbonte doffer en een zwarte duivin. Met behulp van een vriend, die Rooms was, kreeg ik dit koppel van een pater uit een klooster in Drachten. Wat was ik trots, maar de nafok viel erg tegen, helemaal niets.

Dan komt er een periode in je leven dat andere dingen belangrijker zijn

O.a. de puberteit, studie, verkering en trouwen, maar zodra ik trouwde met mijn huidige vrouw Fokje, kwamen er weer Hollandse kroppers. Dat was in Hall, bij Eerbeek. Het waren geen

Fedde v.d. Ploeg.

rasdieren, maar toch. Die rasdieren kwamen er wel toen we in 1972 naar Marum verhuisden. Drie keer raden welke kleurslag; ja juist, blauwroeken! Van Schlüter en Faber kreeg ik enkele mooie dieren en meteen werd ik lid van de Groninger Sierduiven Club en... van de Hollandse Kropper Club. De fok ging goed, de shows kwamen in mijn leven en ik werd steeds enthousiaster. In 1975 verhuisden we naar Wapse, waar ik veel ruimte kreeg, dus meer blauwroeken, maar daar werden ook andere kleurslagen interessant, de zwarten en zwarttigers. Zelfs zo interessant dat de blauwroeken verdwenen. Wie had dat gedacht? Mijn stam zwarten en zwarttigers heb

Een deel van de eiervverzameling.

Blauwroek Hollandse kroppers.

ik opgebouwd met een grote, veel te lange gitzwarte doffer van Ingeveld en enkele mooie dieren van Wim te Brake uit Aalten. In 2003 zijn we naar Vledder verhuisd, de ruimte werd hier duidelijk minder. Dus strenger selecteren en dan kom je tot de ontdekking dat dit zeker niet ten koste van de kwaliteit hoeft te gaan.

Toen ik bijna met pensioen kon wist het bestuur van de HKC me in 2007 te strikken voor de functie van secretaris

Daar heb ik tot op de dag van vandaag geen spijt van gekregen en samen hebben we in 2014 het 100-jarig bestaan van de Hollandse Kropper Club groots gevierd! En binnenkort hopen we de 100ste clubshow te kunnen houden. In Vledder kreeg mijn liefde voor de blauwroeken, sorry blauw zwartgebanden moet ik nu zeggen, weer gestalte. Ondanks de toch wel beperkte ruimte pronken er weer enkele blauwen tussen de zwarten en zwarttjigers. Zeg maar 'oude liefde roest niet.' De oude liefde voor de meeuwtjes bleef ook. Ik heb nog steeds een aantal blauwschild Hollandse meeuwtjes, maar dan wel van een betere kwaliteit dan ruim 60 jaar geleden! Wat betreft de Hollandse kroppers, ik hoop ze na bijna 60 jaar nog jaren met plezier te kunnen fokken en dat ik collega fokkers nog jaren op de shows en elders mag ontmoeten. <<

Blauwschild Hollandse meeuwtjes.

Volière met de kroppers.

Haan in rust in de winter,
het oranje vlekje achter het
oog begint te komen.

De toekomst van de Patrijs is nog steeds niet rooskleurig

Bij veel weidevogels is het aantal broedvogels afgenomen, jaarlijks neemt het aantal nog steeds af, ondanks maatregelen om het tij te keren. De laatste tijd staat vooral de grutto in de picture, maar eigenlijk geldt de afname ook voor tureluurs, kieviten en nog enkele andere soorten.

Tekst en foto's: Nico van Wijk

De patrijs

De patrijs is een van de weinige hoenderachtigen die ons land nog telt, en daarbij ook nog steeds in gevaar is. Deze vogel is bij veel siervogelliefhebbers een gewilde soort, die veel gehouden wordt in volièremilieu. Bij bijna ieder jachttafereel uit het verleden werd deze vogel afgebeeld op zowel schilderijen en op wandborden. Tot plm. 50 jaar geleden kwamen de patrijzen nog in vrij grote getale voor, maar vanaf dat moment ging het aantal snel achteruit.

Achteruitgang

Patrijzen zijn standvogels of jaarrondvogels. Met andere woorden vogels die het hele jaar hier voorkomen en in de omgeving van hun broedplek verblijven. Het heeft toch nog lang geduurd voordat de jacht op deze vogel werd verboden, dat gebeurde pas op 1 juli 1998. Maar de jacht was niet alleen de oorzaak van de afname van het soort. De opkomst van de intensieve landbouw en het monotone landschap zijn een belangrijke oorzaak. Door de schaalvergroting

Close-up van een hanenkopje.

Een fraaie haan.

van de bedrijven werd ieder stukje grond intensief gebruikt. Door het gebruik van pesticiden verdwenen de bloem- en kruidenrijke graslanden en de sloot- en akkerkanten. Deze bloemrijke landerijen waren juist ideaal voor de kuikens van de patrijs. Hier kwamen juist de insecten op af voor de kuikentjes. Deze jonge kuikens leven op die leeftijd hoofdzakelijk van insecten, en waar komen insecten op af? Inderdaad op de bloemrijke stukjes. Omdat er te weinig voedsel is voor de kuikens sterven er weer velen aan voedselgebrek en op deze manier wordt de populatie niet groter. Ook zijn de schuilplekjes voor patrijzen in de loop der jaren bijna verdwenen, zoals heggen met gevarieerde beplanting. Deze beplanting moet in de regel uit besdragende struiken bestaan, zodat de volwassen vogels ook in het najaar en in de winter nog aan voedsel kunnen komen. Het gaat dan om meidoorn, lijsterbes, sneeuwbal en nog een aantal soorten.

Embleem van Vogelbescherming in 2013.

Bloemrijke bermen en slootkanten zijn cruciaal.

Een hen die bijna haar ei wil leggen.

Vogelbescherming Nederland: 2013 jaar van de Patrijs

Vogelbescherming kwam er ook achter dat het met de patrijs niet goed ging. Het jaar 2013 werd uitgeroepen als het Jaar van de patrijs. Extra aandacht voor zo'n bedreigde vogelsoort is altijd welkom. Hierdoor wordt de aandacht van vele natuurorganisaties gewekt. Je hoopt dan maar dat ze hier wat mee gaan doen. Dit komt ook terecht bij de agrariërs/akkerbouwers die meestal ook wel hart hebben voor de natuur, zij hebben het ook niet altijd gemakkelijk om hun brood te verdienen.

Wat wordt er momenteel aangedaan

Inmiddels zijn er al meerdere organisaties die zich ontfemen over het behoud van de patrijs. Als eerste kwamen er een paar enthousiastelingen uit de Achterhoek, de vereniging PAN (Particulier Agrarisch Natuurbeheer), met het Project samen voor de patrijs. Dit begon rond het begin van deze eeuw. Ze kregen het voor elkaar om het Landschapsbeheer Gelderland daar warm voor te krijgen. Dit resulteerde in 2017 voor het mogen ontvangen van een subsidie voor hun project. Hiermee kunnen ze de agrariërs warm maken voor hun project met het doel om de akker- en slootkanten om te toveren tot bloemrijke kanten. Het aanplanten van heggen hoort hier ook bij. In dat jaar is dit project genomineerd voor de Gouden Mispelprijs, waarmee de vereniging PAN weer volop in de belangstelling staat. Het aantal broedparen in dit gedeelte van het land groeit en dat is waar je het voor doet. In 2013 wordt door de Wildbeheereenheid uit Barlo gemeld dat er een toename van de patrijs is vastgesteld door meer bloemen en granen in hun gebied. Er wordt gemeld dat 10% van de kuikens blijft leven.

Eendagskuiken, het kopje is altijd gespikkeld bij deze kuikens.

Koppel, de haan toont hierbij zijn buikvlek.

Belangrijk is de beschutting en de gevarieerde beplanting met zaden en bloemen, waardoor er meer insecten komen. Dit is tevens goed voor de leeuwerik, graspiepers en de grauwe klauwier. In 2017 werden er in Montferland gratis zaadmengsels, 3.000 stuks, uitgedeeld voor het patrijzenproject om in te zaaien op de zgn. 'overhoekjes' voor deze vogels.

Ook op andere plaatsen wordt aan het behoud van de patrijs in ons landschap gewerkt. In het Groene Hart in Zuid-Holland zijn ze met een project bezig. Met behulp van de Postcodeloterij en subsidie van de Landelijke Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel wordt het

reddingsproject van de Stichting Landschapsfonds Alphen (SLA) gefinancierd. Ook is vogelpark Avifauna er zijdelings bij betrokken. De agrariërs/akkerbouwers worden bezocht om hun project bij hen onder de aandacht te brengen, al meerdere hiervan zijn hierin geïnteresseerd en kunnen een subsidie krijgen voor hun medewerking. Zo worden de spruiten later geoogst nl. in maart, hierdoor hebben de patrijzen een langere tijd dekking. Ook het aanleggen van keverbanken wordt gestart, dit is een aarden rug van 30 m lang en 3 m breed en ruim 0,50 cm hoog. Ook het aanleggen van heggen van 2 m breed hoort hierbij. Na het oogsten van de maisvelden bleven er wel kolven liggen en door niet zo snel meer te ploegen kunnen de vogels de resten nog opeten. Zo zijn het soms kleine dingen waar de patrijzen mee gediend zijn.

Sovon

Sovon geeft aan dat de patrijs op de rode lijst staat, dit wil zeggen dat die kwetsbaar is. De broedpopulatie in de periode 2013-2015 werd geschat op 4.500-5.500 voor geheel Nederland. In 1975 was de patrijs nog talrijk en nu is daar 90% van verdwenen. De gebieden waar ze nu nog spaarzaam voorkomen liggen in Zeeland, Noord-Brabant en de Achterhoek. Inderdaad komen ze in Zuid-Holland ook nog spaarzaam voor, ik heb ze zelf slechts één keer in de afgelopen 50 jaar gezien in het veld, terwijl ik regelmatig in het buitengebied werk en er op uit ga om te vogelen. Drie jaar geleden zag ik ze voor het eerst vanuit de auto, zo scharrelde er een groepje in het najaar in de wegberm. Dat was mijn eerste kennismaking met de wilde patrijs in het veld, heel bijzonder. Laten we zuinig zijn op wat wij nog hebben, ze zijn het immers waard! Ga voor info naar de speciaalclub: www.dfkp.nl <<

In coronatijd zoeken veel mensen troost bij een kip volgens Ben Makker

In dagblad De Gooi en Eemlander van vrijdag 27 november stond een prachtige reportage over het houden van kippen. Ben Makker, lid, secretaris en PR-man van GPKV Hilversum vertelt dat hij wordt platgebeld met vragen over kippen. Dit artikel is een weergave van het artikel in de Gooi- en Eemlander.

Tekst: Henk de Boer

Foto's: Gooi en Eemlander, W. en A. Taks

Ben Makker met een Shamo haan, het zijn heel rustige dieren. (Foto Gooi- en Eemlander).

Kippen zijn gezellige dieren

Vorig jaar werd ik zo'n twee keer per maand gebeld om inlichtingen en nu in coronatijd twee keer per week. Mensen hebben in coronatijd behoefte aan gezelligheid en schaffen in groten getale kippen aan. Waar komt de liefde voor dat dier vandaan en beseffen mensen voldoende waar ze aan beginnen? Kippen zijn gezellige dieren vindt Ben. Ik moet vaak om ze lachen. Ben is in het dagelijks leven hovenier. Als ik thuiskom herkennen de kippen dat meteen aan het geluid van mijn auto. Voordat ik uitstap beginnen ze al heen en weer te lopen in de ren. Ik moet ze dan gelijk voeren anders worden ze onrustig. Ben Makker voelt dan ook duidelijk dat hij een band heeft met zijn kippen, al is het met de een meer dan met de ander. Als je ze van jongs af aan uit de hand laat eten worden ze tam. Als ze ouder worden en je steekt de hand naar ze uit dan komen ze naar je toe.

Ben zijn rassen

Ben heeft zelf zo'n 40 kippen in drie rassen. Hij heeft Wyandotte kriel, Hollandse kuifhoen kriel en Shamo's. Het Hollandse kuifhoen noemt hij ook wel de 'Tina Turner kip' vanwege de grote kuif op de kop. Van de Shamo is niet iedereen gecharmeerd. Men vindt ze er wat agressief uitzien met die lange hals en hoge poten maar het zijn lieve, tamme en niet agressieve kippen, vertelt Ben. Ze zijn juist heel rustig

Ben heeft zelf zo'n 40 kippen in drie rassen. Hij heeft Wyandotte kriel, Hollandse kuifhoen kriel en Shamo's.

en schrikken niet zo gauw. Toen ik nog thuis op de boerderij woonde vond ik ze al mooi. Maar mijn moeder zei: "Die komen bij ons de dam niet op." In die tijd werd ook zijn liefde voor kippen geboren. We hadden zelf geen kippen maar als een buurman op vakantie ging mocht ik zijn kippen verzorgen. Ik was dan de koning te rijk, vertelt Ben, ik vond het geweldig. Sinds 2008 stuurt hij in op tentoonstellingen. Wie

Wyandotte kriel meerzomig zilverpatrijs.

Hollands Kuifhoenkriel zwart witkuif.

een dier inzendt dat het dichtst bij de standardeisen komt wint een prijs. Overigens zijn dat over het algemeen maar kleine geldprijzen, een taart of een oorkonde, en natuurlijk eeuwige roem.

Haan in de woonwijk

Ben raadt niet zomaar iedereen aan om kippen te gaan houden. Door te vragen probeert hij erachter te komen hoe de mensen wonen. Als ik denk dat het niet goed gaat komen raad ik hen het houden van kippen af. Ook een haan in een woonwijk raad ik niet aan tenzij de liefhebbers aangeven dat ze het houden van een haan goed met de buurt hebben overlegd. Ook vertel ik dat ze altijd twee of meer kippen moeten nemen. Een kip is een groepsdier en alleen in een ren worden ze eenzaam. Huisvesting is belangrijk, een goede ren en een nachthok zijn noodzakelijk. Ik overtuig de mensen ervan dat ze zich goed moeten verdiepen in wat het houden en verzorgen van kippen betekent. Net als bij honden moeten ze kippen niet aanschaffen in een opwelling en er tegen de vakanties weer vanaf te willen. Dat is triest.

Nieuw lid

In dezelfde krant nog twee artikelen. Een over Jelle van Hoek kersvers GPKV lid en heel enthousiast. Hij gaat Wyandottekrielen fokken in de moeilijke kleurslag goud blauwgezoomd, en hij begint al met goede dieren. Jelle is zo iemand waar we in de hobby en in de toekomst nog veel plezier aan kunnen beleven, zegt Ben. Jelle vertelt zelf dat hij wat beweging en beleving in de tuin wilde hebben. Hij heeft een kippenhok gebouwd in coronatijd. Jelle had vroeger bij zijn ouders al kippen en heeft nu een zevental Wyandottekrielen aangeschaft. Ook zijn kinderen zijn enthousiast. Mijn vrouw vindt het allerleukst dat je de kippen eetbaar afval voert en daar een eitje voor terug krijgt, zegt Jelle.

Vogelopvang

In een ander artikel vertelt Erik Bruining van vogelhospitaal Naarden dat hij bang is dat komende zomer, wanneer alles weer normaal is, er veel kippen gedumpt zullen worden. Als men weer normaal werkt en op vakantie gaat is er geen tijd meer voor het verzorgen van kippen en andere huisdieren. Op dit moment logeren er zo'n 40 kippen in de opvang, waarvan 90% hanen. Mensen hebben niet door dat kippen zo maar 10 jaar oud kunnen worden en wat voor tijd de verzorging kost.

Tenslotte

Een heel mooi artikel in dagblad De Gooi- en Eemlander. Pure reclame voor het houden en verzorgen van kippen, maar ook een duidelijke waarschuwing. "Bezint voordat u eraan begint." <<

Kippen op de Veluwe

Begin 1800 bestond Barneveld uit slechts 350 huizen en toen was er al een paarden- en schapenmarkt. Ook werd er huisnijverheid verkocht zoals gesponnen wol, wolkaren en linnenweverij. Toen waren er nog akkers met het mooie blauwbloeiende vlas te zien op de Veluwe en later op de ingepolderde gebieden.

Tekst: M.A. Zwanenburg

Foto's: Evert Meerveld

In 1852 besloot de gemeente Barneveld een weekmarkt op te richten

Door de verbeterde fokmethode van de kippen, waar Barneveld het middelpunt van was, kwam de eierhandel in opmars. Dankzij de spoorlijn Amersfoort-Apeldoorn en de verharde weg Ede-Arnhem ontstond er ook een groeiende pluimveehandel. Rondom 1900 ontstonden de eerste hoenderparken en kwamen ook de eerste meelfabrieken. De boeren begonnen de heide af te plaggen en er kwam steeds meer gras en bouwland. De boeren gingen over op koeien, varkens en kippen. Het aantal schapen werd geleidelijk aan minder. Zo ontstonden er steeds meer gemengde bedrijven. Barneveld werd een dorp met een meel- en melkfabriek, een eiermarkt en een kippen- en varkensslachterij. Barneveld werd een van de snelst groeiende dorpjes op de Veluwe. De Heidemij deed ook veel aan ontginning van de heidevelden van de lage broeken in de omgeving Zwarteboek, Gardenboek en Kootwijkerboek

Doorbraak tijdens Olympische Spelen

In 1928 is er de echte doorbraak voor Barneveld tijdens de Olympische Spelen in Amsterdam. Burgemeester Joachim Westrik bedenkt een groots opgezette voorlichtingscampagne om zijn gemeente internationaal op de kaart te zetten als kippen- en eierencentrum in de Gelderse vallei. Barneveld bouwt zijn eerste

eierhal in 1913 aan de voet van de beroemde Barneveldse toren. Van deze toren is in 1482 tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten Jan van Schaffelaar gesprongen om het leven van zijn manschappen te redden. In 1930 wordt er een nieuwe en grotere eierhal gebouwd aan de overkant van de weg.

Ontstaan commerciële vereniging Gallinova

Er worden in 1932 twee pluimveeverenigingen opgericht, de Barnevelder en de Beste Barnevelder, die gaan in 1934

samen verder onder de naam van Pluimveevereniging Barneveld e.o. met als voorzitter voor korte tijd de heer Droffelaar. Daarna neemt Dirk Overeem de hamer over. Dirk Overeem is erg bekend geworden met zijn Barnevelder en de donkerbruine eieren. Het was een commerciële vereniging met als doel voorlichting, ziektebestrijding, dierenhuisvesting, ongediertebestrijding, voedsel en opheffing van de graanrechten. In 1936 wordt de eerste commerciële tentoonstelling gehouden in de oude eierhal op 10 en 11 januari. Er waren ruim 200 tomen bedrijfspluimvee, 10 nummers met

In de loop van de tijd is Barneveld een broedplaats geworden van kippenbedrijven, broederijen, voerfabrieken, timmerfabrieken voor de moderne puntlegnesten en de MOBA met zijn eiersorteermachines.

bruinschalige eieren en 10 stands. In 1936 bepaalde de regering dat kippenhouders met minder dan 25 kippen alleen via de vereniging voer konden verkrijgen. Dit zorgden ervoor dat bijna 50 kleine pluimveehouders er als de kippen bij waren om lid te worden. Dan komt de Tweede Wereldoorlog en dat doet de vereniging geen goed. Minister Mansholt wordt na de oorlog minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. Zijn inzicht was toen dat Nederland in tijd van nood zelfvoorzienend zou moeten zijn. Pas in 1946 is er weer een tentoonstelling/zakenbeurs. Daarna komt de vogelpest en in 1956 zal er weer een eerste tentoonstelling zijn.

Broedplaats van kippenbedrijven en voerfabrieken

In de loop van de tijd is Barneveld een broedplaats geworden van kippenbedrijven, broederijen, voerfabrieken, timmerfabrieken voor de moderne puntlegnesten en de MOBA met zijn eiersorteermachines.

In dit jaar verandert de pluimvereniging van naam en gaat verder onder de naam Gallinova. Ook het eerste pluimveemuseum opent dit jaar haar deuren. In 1957 wordt de derde eierhal gebouwd en ook een pluimveehal. De derde eierhal zal in 2009 weer worden gesloopt op 52-jarige leeftijd. In 1962 richt minister Mansholt de Benelux op en besluit hij de grens van het maximaal aantal te houden dieren af te schaffen. Dit is het begin van de bio-industrie. Ook in dit jaar wordt Evert Meerveld fokkend lid van Gallinova, hij zal in 1970 toetreden tot het bestuur en is nu nog steeds bestuurslid.

Oude kippenhokken worden vakantiehuusjes

In de jaren 70 wordt het aardgas in ons land ontdekt en de welvaart gaat met sprongen vooruit. De boeren en de industrie krijgen overal subsidies op en de stallen en fabriekshallen worden steeds groter. De gemengde bedrijven op de Veluwe worden steeds minder. De oude kippenhokjes worden door vele boeren omgeturnd tot vakantiehuusjes voor de stadsmensen of raken in verval. De welvaart gaat met sprongen vooruit en de nostalgie met sprongen achteruit.

Van commercieel naar hobbymatig

In 1970 gaat de commerciële insteek van Gallinova over naar de hobbymatige kleindierenfokkerij. Het is een kleindierententoonstelling met een zakenbeurs geworden. De Veluwe verandert nog enkele malen van gezicht. De kleine kippenhokjes verdwijnen en er komen caravans en echte zomerhuisjes voor in de plaats, de veestallen worden groter en de industrieterreinen ook. Sommige hobbyfokkers hebben soms meer dieren als een klein boertje net na de oorlog. Ze leefden allen in een mooie tijd en het kon bijna niet op.

85 Jaar Gallinova vastgelegd in een boek

Maar een pandemie heeft hier een bruut einde van gemaakt en het einde is er nog niet. De boeren, burgers en industrie kraken in hun voegen, maar hopelijk komt het weer goed. Als we door de zure appel heen zijn laten we dan de pitten ook opeten zodat alle sporen weg zijn. Maar Gallinova bestaat nog steeds en bestond 85 jaren in 2019. De historie van Gallinova is door bestuurslid Evert Meerveld en mij in een boek vastgelegd en is bij de vereniging te bestellen. Samen zijn we bijna 100 jaar lid van Gallinova en hebben best wel leuke en mooie dingen meegemaakt om te vertellen. <<

Zwart grofbonte eend
met haar kuikens.

Samenwerking is het uitgangspunt

Dit keer gaan wij eens Robin Janmaat (34) in Woerden interviewen, deze jonge eendenliefhebber heeft zijn hart verpand aan Muskuseenden. Wie kent deze grote eenden nu niet? Op elke kinderboerderij of park zijn ze in vele kleurschakeringen meestal wel aanwezig. Dikwijls haalt dit eendenras de krant omdat ze 's winters nog met kuikens tevoorschijn komen. Voor dit jaargetijde is het voor dit ras geen bijzonderheid, de milde winters van de laatste jaren werkt dit zeker in de hand.

Tekst en foto's: Nico van Wijk

Robin bij zijn Muskuseenden.

Ruimte

Als boerenzoon ben je wel bevoorrecht als liefhebber van pluimvee of ander kleinvee, een stukje grond met water is al gauw voorhanden. Als baby groeide hij al op met een Mechelse herder pup, dit geeft gelijk al een band met dieren. Op ongeveer 10-jarige leeftijd mocht Robin het stukje land gebruiken van zijn zus Bianca die hier ook al kleinvee hield. Een mooi stukje land met sloot en een schuur maakt het houden van eenden compleet. De eerste kennismaking met de Muskuseend was toen snel een feit.

Tentoonstellingen, verenigingen, keuringen en erkenningen

Zoals het zovelen vergaat kom je na verloop van tijd in aanraking met georganiseerde liefhebbers. Je gaat eens kijken op de tentoonstelling in de buurt en wordt vervolgens lid. De basis is dan gelegd.

Als boerenzoon ben je wel bevoorrecht als liefhebber van pluimvee of ander kleinvee, **een stukje grond met water is al gauw voorhanden.**

Na verloop van tijd word je ook lid van buurverenigingen, inmiddels zijn dat de verenigingen in Woerden, Kamerik, Zegveld en Nieuwerbrug en lid van KLN. Je moet als gedomesticeerde watervogelfokker natuurlijk

Hans en Robin bij de pick-up, met foto's erop van zijn lievelingsras.

lid worden van de Tamme watervogelclub. Ook via deze club maak je contact met medefokkers van eenden en ganzen en neemt de kennis van deze groep alleen maar toe. Normaal gesproken nam Robin deel aan de landelijke shows als de Noordshow, de opgeheven Champion Show en de clubshows waarvan hij natuurlijk lid is. Successen blijven niet uit, zo won hij enkele jaren geleden de hoofdprijs op de KLN bondsshow in Assen met zijn oude Muskuseend woerd zwart wildkleur. Ook enkele jaren geleden werd zijn nieuwe kleurslag eksterbont parelgrijs erkend, samen met zijn samenwerkingspartner Hans.

Ergernissen

Het showen van die grote Muskuseenden gebeurt veelal in te kleine kooien, vooral die waarin de woerden geshowd worden. Een

Muskuseend heeft een harde bevedering waardoor vooral de staart beschadigd kan worden. Ook is het voorgekomen dat zijn kampioen uit de kooi werd gehaald voor een foto, dit werd onvakkundig gedaan waardoor de snavel erg beschadigd werd, daar word je dan niet blij van. Robin fokt ook de oorspronkelijke Muskuseenden en zendt ze ook in. Ze worden dikwijls door elkaar ingekooit, dat is zeer verwarrend, want het zijn tenslotte twee diergroepen: oorspronkelijk en gedomesticeerd. Je kooit toch ook geen hoenders tussen de krielen? Het is jammer dat er keurmeesters zijn die het verschil tussen deze twee groepen niet weten, waardoor de oorspronkelijken het er slecht afbrengen. Een taak voor de keurmeestervereniging lijkt mij, om dit te verbeteren. Het inkooien doet Robin altijd zelf, je kunt dit niet overdragen aan een ander omdat het zeer sterke eenden zijn met vlijmscherpe nagels. Omdat Robin geen rijbewijs heeft brengt hij ze weg met zijn brommobiel pick-up, erg handig en volop ruimte voor deze grote eenden. Het inkooien op de Noordshow doet hij samen met Hans, wel zo gezellig. Ze vinden het allebei ook jammer dat het aantal tentoonstellingsfokkers steeds minder wordt, ze zijn bereid om nieuwe fokkers met raad en daad op weg te helpen.

Samenwerking met Hans Hilverda

Hans is docent op het Citaverde college in Horst (Limburg) dus wonen Robin en Hans ver van elkaar af, maar dat is totaal geen probleem. Hans fokte ook al een aantal jaren Muskuseenden, in een niet-standaardmatige kleur. Hij kon op een gegeven moment de bruinwildkleurige eenden overnemen van oud-keurmeester Toon Selten die ermee wilde stoppen. Dit was de start van de standaardmatige fok

De winnaar van de Noordshow van enkele jaren geleden.

Een groep oude en jonge vogels met verschillende kleuren.

Close-up van de kop van een oude gedomesticeerde woerd, let op het verschil.

Close-up van de kop van een oude oorspronkelijke woerd, let op het verschil.

van de Muskuseend. Hans zijn interesse is om het aantal kleurslagen uit te breiden en in stand te houden, wat niet eenvoudig is. Nu heeft hij zijn zinnen gezet om de kleuren isabel en koekoek in verschillende combinaties erkend te krijgen. Omdat Robin ook deze interesse heeft besloten ze in 2012 samenwerkingspartners te worden. Waaruit bestaat dit samenwerkingsverband? Afsproken is om twee- tot viermaal per jaar een selectiemoment te houden, met daarnaast eventueel de uitwisseling van fokdieren. Hierbij worden de meest geschikte vogels voor één foktroom samen gezet. Gezamenlijk

vervoer naar grote shows om in te kooien. Ook hebben ze regelmatig telefonisch of per e-mail contact. Het is een mooi streven om alle kleurslagen te fokken en in stand te houden. Bij Hans speelt al de gedachte om het aantal gehouden kleurslagen terug te brengen. Om op dezelfde voet door te gaan lijkt hem voor de toekomst een moeilijke zaak.

Fokkerij en vererving

Het experimenteren met kleuren is vooral voor Robin een echte uitdaging. Wat vererft sterk en wat niet, zoals vorm en kleur. Zo is Robin erachter gekomen dat als hij mooie

ekstergetekende Muskuseenden wil fokken, hij er zo nu en dan een grofbonte van dezelfde kleur doorheen moet kruisen. Deze heeft dan geen aalstreep in de nek en geen kapje op de kop, dit ook om de bloedlijnen te versterken en te behouden. Hierbij heeft de snavelkleur geen invloed. Met de witkoppen fokt hij met de kleuren door elkaar, belangrijk hierbij is wel dat de tekening hiervan goed moet zijn. Robin hecht veel aan het behouden van de bloedlijnen en ruilt vaker de woerden om, wat niet geldt voor Hans. Zoveel mogelijk de kleuren zuiver houden en eventueel later doorkruisen met kleuren voor het behoud van de pluspunten. Bij Hans hebben bouw, type en kleur de eerste prioriteit, pas daarna komen de kleinere onderdelen, zoals de snavelbanden die dan zijn volle aandacht bij de selectie krijgen. Ook heeft hij een uitdaging nodig, dit wordt bereikt met het perfectioneren van zijn nieuwe nog niet erkende kleurslagen koekoek en isabel. Isabel ontstaat uit een samenvoeging van blauw en bruin. Om soms de ontstane witte veertjes in de hals en borst bij vooral de zwart wildkleur tegen te gaan wordt de oorspronkelijke Muskuseend soms ingekruist. Ze kwamen erachter dat deze fout dan gelijk verdween. Muskuseenden staan bekend als levende broedmachines, vandaar natuurbroed. De broedduur bij dit ras is vrij lang, 35 dagen. Vrijwel altijd wordt er aan natuurbroed gedaan, bij gelijktijdige uitkomst van de eieren worden de kuikens van de twee moeders bij één moeder geplaatst, dit aantal kan oplopen tot wel 30-40 kuikens. Dit levert geen enkel probleem

Drie kuikens van enkele dagen oud, het kleurverschil is al goed zichtbaar. Links bruin-, in het midden blauw- en rechts (zwart) wildkleur.

Oude oorspronkelijke wildkleurige Muskuseend vrouw.

Isabel woerd oud, is nog niet geheel doorgeruid.

op. Om de twee moeders met hun kuikens in één verblijf te plaatsen is niet raadzaam, leert de ervaring. Omdat Hans minder ruimte heeft om meer opfokhokjes te plaatsen, plaatst hij twee koppels kuikens bij één moeder. Doorgaans fokken ze allebei met een toom (1-4) of fokgroep van vier woerden met tien eenden. Dit levert vrijwel altijd 100% bevruchting op.

Aanschaf

Robin speelt heel Marktplaats af naar Muskuseenden in een kleur waarmee hij zijn stam kan verbeteren. Hij vraagt de verkoper om meerdere foto's te sturen van de eend, waarop hij kan beslissen om deze

aan te schaffen. Met de trein rijdt hij heel Nederland door met een bench in de hand om zijn aankoop in te vervoeren. Een aantal jaren geleden zijn Hans en Robin bij een Duitse fokker in Hamburg geweest om dieren op te halen ter verbetering van het type. De Duitse fokker was weer geïnteresseerd in hun isabelkleurige eenden waardoor er geruid kon worden. Volgens Hans is de pootkleur en de snavelknobbel minder in kwaliteit dan van de Nederlandse dieren.

Kleurslagen en rassen

Vrijwel alle erkende kleurslagen zijn bij Hans en/of Robin aanwezig. Naast Muskuseenden heeft Robin nog enkele

rassen gehad zoals: Eend van vorst, Amerikaanse Pekingeend, Indische loopeend en de Engelse Roueneend. Nu heeft hij zijn zinnen gezet op de Indische loopeend in wit en geelblauw forel. Deze laatste kleurslag heeft hij in 2020 via broedeieren uit Duitsland over laten komen. En de eieren kwamen prima uit.

Voeding en afzet jonge dieren

De volwassen Muskuseenden zijn wat voeding betreft beslist geen moeilijke eenden, 50% gemengd graan en 50% Anserer 4, met als extra wat oud brood en soms wat eischalen. De kuikens zijn ook gemakkelijk wat hun voeding betreft hoofdzakelijk kuikenvoer en daarna legmeel, als dit voorradig is.

Via marktplaats of via een vaste afnemer worden de uitgeselecteerde kuikens en volgroeide vogels verkocht. Muskuseenden leveren een goede bout op die erg smakelijk is.

Tot slot

Bij deze wil ik Robin en Hans bedanken voor hun gastvrijheid en om hun geheimen aan mij prijs te geven. De samenwerking tussen fokkers van hetzelfde ras komt nog te weinig voor, bang voor concurrentie in het ras speelt hierbij een belangrijke rol. Wij wensen hen beiden nog veel plezier aan deze uitzonderlijk rustige eenden. Voor vragen over dit eendenras verwijs ik u naar de speciaalclub die eventueel over hun adressen beschikt. Voor adressen: tammewatervogels@gmail.com. <<

Groep jonge Indische loopeenden in de kleurslag geelblauw forel.

1050 alfamix cavia is een gevarieerde mengeling met o.a. rozenbottels, peterselie, groente en fruit.

- ✓ voor cavia's van alle leeftijden
- ✓ ondersteunt de weerstand, vitaliteit, spijsvertering en een glanzende vacht

Persoonlijk advies? advies@garvo.nl

Voor Liefhebbers
Door Liefhebbers

KleinveeService

Wij bezorgen uw bestelling vanaf € 99,- GRATIS thuis!!
Voor 16:00 besteld = Volgende werkdag thuis bezorgd!!

Dé webshop voor:

- Broedmachines
- Broedmachine onderdelen
- Drinksystemen
- Trapbakken
- Voerbakken
- Opfokmaterialen
- Vangkooien
- Hokken&Kooien
- Legnesten
- Gaas

Nieuw:
Drinksysteem voor konijnen

Nieuw:
Legnesten

Fiem Costpo 70 eieren
€ 299,- Volautomatisch

www.KleinveeService.nl

Neterselseweg 11
5531PH Bladel
0497-844325
info@kleinveeservice.nl

Wilt u uw bestelling afhalen? Dat kan ook!

SPECIALIST IN ALPACAVOER

- VOERSHEMA VOOR ALPACA'S
- ALPAMIN, ALPROFOS,
ALPAGRASS RUWVOER & PULPBROKJES
- EENVOUDIG ONLINE BESTELLEN

per zak via www.grevers-winkel.nl
vanaf 250kg (totaalorder) via www.hobbyfarming.nl

Ko Shamo 小軍鶏,

een ras apart onder de vechtkrielen

De laatste paar jaar zien we een groei in het aantal inzendingen van diverse vechtkrielrassen op onze landelijke tentoonstellingen. De Ko Shamo is één van de vechtkrielrassen die steeds populairder aan het worden is. Wellicht niet verwonderlijk, want met haar bijzondere verschijningsvorm is de Ko Shamo een ras dat de aandacht trekt.

Tekst en foto's: Marcel Eissens

Op de Dierenparade Noordshow 2020 waren er alleen al 27 Ko Shamo's ingeschreven op een totaal van 154 vechtkrielrassen! De Ko Shamo is op zich ook vrij gemakkelijk te fokken en te onderhouden. De eerste Shamo's zijn waarschijnlijk tijdens de vroege Edo-periode (1603-1868), ook wel Tokugawaperiode genoemd, naar de heersende dynastie van Shoguns, geïmporteerd in Japan door de Verenigde Oost-Indische Compagnie o.a. vanuit Thailand. Uit deze dieren zijn door de Japanners diverse rassen ontwikkeld, waaronder de Ko Shamo. Ko Shamo betekent kleine Thailander in het Japans (Ko = klein, Shamo = Siam, oude benaming voor Thailand). Sinds 1951 is er een standaardbeschrijving van de Ko Shamo in Japan en wordt zij beschermd door de Nippon Kogata

Shamo Hozonkai, de Japanse speciaalclub voor de bescherming van de Kleine Shamo. De Kleine Shamo wordt ingedeeld in vijf soorten: de Yamato Gunkei, Ko Shamo, Nankin Shamo, Echigo Nankin en Kinpa. In de jaren 80 hebben er verschillende exporten plaatsgevonden richting Europa, met name richting Duitsland.

**De Ko Shamo
is temperamentvol,
uiteraard door het bloed
van de voorouders dat
door hun aderen
stroomt.**

De Ko Shamo is geen miniatuur/verdwerging van een ander Japans vechtras. Alhoewel de Ko Shamo is ingedeeld in de categorie vechtkrielen is zij in Japan niet voor hanengevechten gefokt, maar voor de sier. Het ras toont zeker wel de geest van een vechter. De Ko Shamo is temperamentvol, uiteraard door het bloed van de voorouders dat door hun aderen stroomt.

De Ko Shamo in details

Het type

Het belangrijkste en meest opvallendste is het type. Onze standaardbeschrijving geeft daarom als noot ook duidelijk aan dat tijdens de beoordeling rekening gehouden moet worden dat het vòòr alles vormvogels zijn. De haan draagt het lichaam extreem verticaal en recht, waardoor de sterk gespierde en hoog gedragen borst er vooruitsteekt. De kop, hals en borst vormen als het ware een rechte, verticale lijn, met nauwelijks hoeking in het hielgewricht. In actie wordt het hielgewricht zelfs volledig gestrekt en dansen de hanen als het ware op de toppen van hun tenen.

Een vlezig gezicht met rimpels en een goed ontwikkelde keelwam.

Door de krappe bevedering is het borstbeen zichtbaar.

Duidelijk zichtbare 5-bogenlijn.

De ideale verdeling van het lichaam is: $\frac{1}{3}$ kop en hals, $\frac{1}{3}$ romp en $\frac{1}{3}$ dij- en loopbenen. De hals is lang en wordt rechtop gedragen met slechts een flauwe buiging; de halsbevedering omsluit slechts de bovenhals. De lange en fijne hals is het dunst aan de basis en het dikst net onder de kop, dit is dus het tegenovergestelde van de meeste kippenrassen. De halslengte dient minimaal $\frac{1}{3}$ van de totale lichaamslengte te bedragen, maar iets meer halslengte toont zeer elegant en vinden we luxe. Dieren met een halslengte korter dan $\frac{1}{3}$ van de totale lichaamslengte kunnen niet voor een hoge beoordeling in aanmerking komen. Hennen tonen echter in de meeste gevallen een minder sterk opgericht type; we stellen hier dan ook minder hoge eisen aan dan bij de hanen. Echter de keurmeesters dienen bij hennen die wel een meer opgerichte houding tonen een positieve opmerking op de kaart te vermelden.

De kop

Een Ko Shamo moet een grote, platte en brede kop hebben met zware wenkbrauwen (hierdoor liggen de lichtoranje tot parelwitte ogen diep in de kop), een vlezig gezicht met rimpels, een goed ontwikkelde

keelwam die niet mag neigen naar een losse keelwam zoals bij de Yamato, dikke en vaste oorrellen, zeer kleine of onopvallende kinrellen, een korte, dikke en gebogen gele snavel, en een walnootkam die $\frac{3}{4}$ van de kop bedekt. In het ideale geval is de verhouding tussen de kopbreedte en koplengte 1:1.

Het lichaam

De borst is breed en diep, sterk gespierd en uitstekend tot voor de vleugels. Door de krappe bevedering is het borstbeen zichtbaar. De schouders en vleugelboeg moeten duidelijk uitsteken en de vleugels worden relatief ver van het lichaam gedragen. Hoe hoger en hoe hoekiger de vleugels gedragen worden, des te rechter het dier zal lijken. De vleugels zijn kort en compact, breed, gerond, krachtig en goed opgetrokken; de vleugeleinden worden enigszins onder het korte zadelbehang gedragen, waardoor de scheenbenen volledig zichtbaar zijn. Grote slagpennen, axiaalveer en kleine slagpennen in juiste volgorde goed samengevouwen. Ook een erg belangrijke rol bij de beoordeling speelt de zogenaamde 5-bogenlijn. In het bovenaanzicht ziet men dat die veroorzaakt wordt door de rondingen van de

Een walnootkam die $\frac{3}{4}$ van de kop bedekt.

Een platte en brede kop met zware wenkbrauwen.

beide vleugels, de beide opperarmen en de rug. Deze vijf delen steken uit als een berg. Bij volwassen hanen dient deze lijn altijd aanwezig te zijn. Jonge dieren die deze 5-bogen al vroeg laten zien zijn zeer waardevol. De rug en het zadel zijn vlak en middellang, breed tussen de schouders en naar achteren toe smaller wordend.

De romp is kort, breed en sterk opgericht met een harde bespiering, Ko Shamo's zijn echte spierbundels. Bij het beoordelen dient het dier daarom zwaar en hard aan te voelen. Het gewicht van de hanen ligt tussen de 800 en 1.000 gram, die van de hennen ligt tussen de 600 en 800 gram. In Japan aanvaardt men tegenwoordig een maximumgewicht van 1.100 gram voor volwassen hanen en ook een iets zwaarder gewicht bij de hennen. Dieren die iets zwaarder wegen zijn net iets typischer, massiever en gespierder. Echter hanen die zwaarder wegen dan 1.100 gram zijn vaak wat grover, het fijne/elegante is er dan snel van af. Dit geldt ook uiteraard ook voor hennen die zwaarder wegen dan 900 gram.

De staart is kort (maximale lengte van 3 à 4 vingerbreedtes), goed samengevouwen en wordt afhankelijk gedragen; de sikkels zijn kort en slechts weinig gebogen. De staartstuurveren staan open en geven

De staart heeft de vorm van een garnalenstaart.

**De romp is kort,
breed en sterk opgericht
met een harde bespiering,
Ko Shamo's zijn echte
spierbundels.**

de staart de vorm van een garnalenstaart doordat de twee à drie van de onderste staartstuurveren aan iedere zijde naar buiten treden en iets naar boven buigen. Bij de haan moeten de sikkels wel zichtbaar zijn, maar deze zijn absoluut niet ontwikkeld; een korte bevedering is een raskenmerk van de Ko Shamo. De staart wordt in een hoek van 15° gedragen ten opzichte van de horizontale lijn.

De dijen moeten goed rond, middellang, goed uit elkaar en evenwijdig aan elkaar geplaatst zijn. Door de krappe bevedering zijn deze vrijwel over de gehele lengte zichtbaar. Tussen het dijbeen en het loopbeen zit een lichte hoek. Het loopbeen moet voorzien zijn van minimaal vier rijen kleine schubben, een raskenmerk waar zeker aandacht aan geschonken dient te worden.

In Nederland zijn de volgende kleurslagen erkend: wit, zwart, koe-koek, tarwe, blauwtarwe, zilvertarwe en roodporselein.

De vleugels van de Ko Shamo

In onze standaardbeschrijving lezen wij de volgende noot: *“Een Ko Shamo met een open vleugel komt voor een positief predikaat in aanmerking als de grote en kleine slagpennen in juiste aantal aanwezig zijn, de vleugels goed aangesloten worden gedragen en er van buitenaf geen afwijking zichtbaar is.”* Het niet voldoen aan deze voorwaarden heeft een onvoldoende tot gevolg. Bij de beoordeling gaat bij gelijke kwaliteit een dier met een gesloten vleugel altijd voor t.o.v. een dier met een open vleugel. De open vleugel is lange tijd een punt van discussie geweest. De open vleugel (spleetvleugel) is een opening die

ontstaat door de krappe bevedering en bevindt zich tussen de grote en de kleine slagpennen. Bij veel andere rassen wordt een open vleugel beschouwd als een afwijking en met een onvoldoende beoordeeld. Vanaf het begin had de open vleugel van de Ko Shamo hierdoor bij de verscheidene Europese standaardcommissies geen schijn van kans en dit is dan ook de belangrijkste reden geweest waarom veel dieren gekruist werden met andere rassen om zodoende dieren te krijgen zonder open vleugel. In Japan is deze open vleugel altijd aanvaard als een raskenmerk, een eigenschap van de Ko Shamo, zoals meersporigheid een raskenmerk is van de Sumatra (bij andere rassen is dit een afwijking en die krijgen een O). Eigenlijk was er maar één juiste weg geweest en dat was de standaard van Japan te aanvaarden.

De Ko Shamo dient zuiver gefokt te worden volgens de kenmerken zoals ze in het land van oorsprong beschreven staan en dient gefokt te worden met een open vleugel. Er bestaan geen zuivere dieren zonder de open vleugel, want dit is immers een raseigenschap en gekoppeld aan de krappe bevedering. In Japan kunnen ze geen prijzen winnen wanneer ze geen open vleugel hebben. Wanneer men probeert dieren te fokken zonder open vleugel, dan krijgt men niet alleen dieren die anders van type zijn, maar krijgt men ook dieren met te lange veren en een lange staart.

Tenslotte

Vechtrassen laten nooit iemand onverschillig; of je wordt er door aangetrokken of ze stoten je af. Iemand die van vechtrassen houdt vindt in de Ko Shamo van alles terug. Naar hun verzorger zijn ze vredelievend en daardoor is dit ras ook zeer geschikt om door kinderen gehouden te worden, ze zullen namelijk nooit zomaar aanvallen. Hanen zullen echter na verloop van tijd met elkaar gaan vechten, ook al zijn ze met elkaar opgegroeid. Hier dient dan ook qua hokruimte rekening mee gehouden te worden, zodat haantjes apart van elkaar gehuisvest kunnen worden. Hoewel men vaak leest dat Ko Shamo's niet veel ruimte nodig hebben en in kleine hokken gehouden kunnen worden, wil ik dit toch naar het rijk der fabelen verwijzen. Dit ten eerste vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, maar daarnaast kunnen ze nooit spierbundels worden wanneer ze niet de nodige ruimte krijgen om te kunnen lopen en rennen. Pas dan kunnen ze zich volledig ontwikkelen tot een ware vertegenwoordiger onder de vechtkrielrassen. De belangen van de Ko Shamo in Nederland worden behartigd door de Vechthoenderfokkersvereniging Nederland; www.vechthoenders.com <<

Dierenparade Noordshow Plan A of B?

Tekst en foto's: Hendrik Timmer

Helaas kon de Dierenparade in januari 2021 niet doorgaan. Zoals bij vrijwel alle shows was corona de boosdoener. Natuurlijk jammer, maar als je dan ook nog eens ziet hoe sterk de vogelgriep in Nederland om zich heen slaat, dan was het ook zonder corona een uitgedeelde show geworden zonder pluimvee.

**Reden genoeg om niet terug en om te kijken, maar vooruit, want er is 'veel werk aan de winkel,' heel veel werk.
Werkgebied Noordshow uitgebreid.**

Onlangs zijn nieuwe statuten van de Noordshow vastgesteld, waarin is bepaald dat verenigingen die lid willen worden van de Noordshow afkomstig kunnen zijn uit Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel en de Noordoostpolder. Dit was een bewuste keus omdat we hiermee denken te bereiken dat de betrokkenheid bij de Dierenparade nog groter wordt voor alle fokkers van heel Noord-Nederland. Noordelijke nuchterheid zegt namelijk dat we een dergelijk grote show alleen met elkaar kunnen organiseren en dus **doen we het ook samen**. De verenigingen die in het uitbreidingsgebied zitten hebben hierover inmiddels allemaal een schrijven gehad.

(Groen)scholen volwaardig lid van de Dierenparade Noordshow

De laatste paar jaar ontstaat er steeds meer samenwerking tussen alle (groen)scholen in Noord-Nederland met de Dierenparade, voor beide partijen een enorme winst. Scholen kunnen het gebruiken als kapstok voor diverse soorten stages en projecten. De Dierenparade Noordshow kan op haar beurt zo onze hobby onder de aandacht brengen bij heel veel jongeren, waarbij we hopen velen enthousiast te maken als liefhebber voor onze bijzondere rassen. Je wordt immers eerst altijd liefhebber voordat je fokker wordt. Deze wens is nu ook vertaald in de statuten, waardoor scholen nu volwaardig lid kunnen worden.

Harlekijnkwartel van K.A. Veen op de Dierenparade Noordshow januari 2020, predicaat 1e U97. (Foto Danny Camerlinck)

Dit bord kan vervangen worden. Ook Overijssel en de Noordoostpolder horen nu bij het 'werkgebied' van de Noordshow.

Plan A of plan B?

Plan A De Dierenparade Noordshow had met de halleigenaar een overeenkomst gesloten tot en met januari 2022. Helaas zijn er ontbindende voorwaarden waardoor gebruik van de hal dan niet meer mogelijk zal zijn. De hal staat te koop en dus hopen we op een doorstart met een andere eigenaar. Maar is dat reëel in een tijd waarin evenementen niet worden gehouden en dergelijke hallen in exploitatie verliesgevend zijn? Als er een koper komt die een andere bestemming aan de hal geeft dan heeft de Dierenparade Noordshow er nog niets aan. Plan A heeft onze voorkeur en betekent dus blijven waar we nu zitten. Komt daar niet spoedig duidelijkheid over, dan schakelen we over naar plan B.

Plan B is verhuizen naar een andere hal in Noord-Nederland. Die zijn niet dik gezaaid, want we moeten minimaal over 15.000 m² beschikken. We zijn een verkennend onderzoek gestart en dat leert ons dat er twee, hooguit drie hallen geschikt zijn. Dat is genoeg zou je zeggen, maar zo simpel is het niet. Bijkomende problemen zijn de tijdstippen waarop de hallen beschikbaar zijn en de huur die er voor betaald moet worden. Omdat alle hallen in het Noorden in de maand januari geen ruimten beschikbaar hebben, zullen we ook moeten afwijken van 'de heilige week' van begin januari. Dat is natuurlijk wel een ding. Het maakt dan niet uit of het november of december wordt, duidelijk is dat het verstreckende gevolgen zal hebben voor de tentoonstellingskalender.

Samengevat zijn er dus veel uitdagingen om te komen tot een 42^e Dierenparade Noordshow. Samen met onze huidige en toekomstige leden, de bonden, andere showorganisaties en fokkers hopen we tot een goede oplossing te komen. <<

Groenscholen maken graag gebruik van de Dierenparade Noordshow als stageadres of voor een project. In zo'n project nemen ze weer een paar honderd basisschoolleerlingen mee.

Briketten

“Leuk Marcel. Ga je nog meer verrijking toepassen de komende weken?” Zo luidden de woorden van een collega naar aanleiding van mijn allereerste vlog over het opfokken van mijn kuikens dit voorjaar

Tekst: Marcel van Oijen

In deze eerste vlog had ik namelijk verteld dat ik kuikengraan door het zaagsel had gemengd

Dit om het scharrelgedrag van de kuikens te belonen en daardoor te stimuleren. De vraag van mijn collega zette mij echter wel aan het denken. Het antwoord was eigenlijk: “Nee, meer doe ik niet.” Dat voelde meteen als onbevredigend. Wat zou ik nog meer kunnen doen? Een graszode in het hok plaatsen? Een bak met zand voor een echt stofbad? Dat heb ik al weleens eerder geprobeerd, maar was geen succes.

Wacht, in de commerciële sector gebruiken ze balen van luzerne. Eens even googelen. Ja, te koop, in balen van 20 kg. Mmm, dan zijn die balen waarschijnlijk groter dan mijn kuikenhok, da's niet handig. In het verleden heb ik weleens een zak met luzerne voor mijn volwassen kippen gekocht, maar dat was los spul en ze deden er niet veel mee. Dus het móet geperst zijn, dacht ik. Even verder googelen

dan maar. Een mens googelt wat af tegenwoordig. Hé, briketten. Dat ziet er goed uit. En ook nog eens niet te duur. Hup, in het mandje. Afrekenen en klaar. Dat ze eigenlijk voor varkens bedoeld waren, leek me geen probleem. Gisteren kwamen ze aan, met twee man tilden ze de doos uit het busje. Verwachtingsvol maakte ik de doos open. En ja hoor, ruim 20 flinke staven geperste luzerne. Hiep hoi! Mijn blijdschap sloeg echter snel om in een ‘kat in de zak gevoel.’ Hard, ja hard dat die staven waren. Daar was met een hamer en bijtel amper door te komen. Geloof me, ik heb het geprobeerd. Wat nu?

De collega in kwestie kwam met de suggestie de briketten in water te weken. Weer een andere collega maakte mij er subtiel op attent dat je ook briketten speciaal voor kippen hebt. Ja, ik weet ‘t, maar ik dacht voor een dubbeltje op de eerste rij te kunnen zitten. Wat een verrijking die briketten! Misschien dan wel niet voor mijn kuikens, maar dan toch zeker wel voor mij. <<

Verantwoord fokken voor de toekomst

(deel 2)

In de vorige aflevering hebben we gezien dat door het fokken met nauwverwante dieren (inteeft) de variatie in het genenpakket van onze dieren afneemt. Deze genetische erosie of inteeltdepressie is een zeer belangrijke oorzaak van het verlies van vitaliteit in bepaalde fokstammen. In deze aflevering wordt duidelijk hoe de mate van verwantschap en inteelt inzichtelijk gemaakt kan worden.

Tekst en illustratie: Quido Valent

Pas op je vingers!

Inteelt is een zeer bruikbaar stuk gereedschap voor ons fokkers, maar bij verkeerd (lees: langdurig) gebruik kan je jezelf in de vingers snijden. Ben je je bewust van wat dit gereedschap precies doet, dan ben je ook in staat om het op een veilige manier in te zetten. In de vorige aflevering heb ik in grote lijnen uiteengezet, wat er gebeurt als we inteelt langere tijd inzetten om onze stam op te bouwen. Willen we met deze kennis meer kunnen doen, dan moeten wij dit specificeren. Hiervoor is het handig om zaken als ‘verwantschap’ en ‘mate van inteelt’ in harde getallen te kunnen weergeven.

Verwantschap

Verwantschap geeft de familiegraad weer, hoe dicht staan twee individuen bij elkaar? De verwantschap is dus verschillend, afhankelijk van de combinatie die je maakt. Daarbij zijn in feite alle dieren van één soort tot op een bepaalde hoogte verwant, ze stammen immers af van eenzelfde oerouder. De verwantschap is groter binnen een ras; die staan dus dicht bij elkaar. Nog sterker is doorgaans de verwantschap van één kleurslag binnen een ras, of de dieren van één kleurslag van één fokker. Hoe specifieker de groep is waar je naar kijkt, des te groter wordt de mate van verwantschap. De nauwste vorm van verwantschap is die tussen ééneiige tweelingen.

Als je **verwantschap in percentages** uitdrukt, dan is dit een (statistische) *inschatting* van het percentage van het DNA (en dus de genen en eigenschappen) die twee individuen delen. Een ééneiige tweeling heeft dus een verwantschap van 100%, want hun DNA is (in principe) identiek. Andere broers en zussen hebben een verwantschap van 50%: ieder krijgt 50% van het DNA van vader en 50% van moeder, maar (anders dan de ééneiige tweeling) *niet persé exact dezelfde 50%*. De *schatting* is daarom dat ze 50% hetzelfde DNA hebben, en dus een verwantschap van 50% kennen.

Ook ouder-kind verwantschap is 50% omdat een kind 50% van het DNA van één ouder heeft ontvangen. Welke 50% dat is weet je niet.

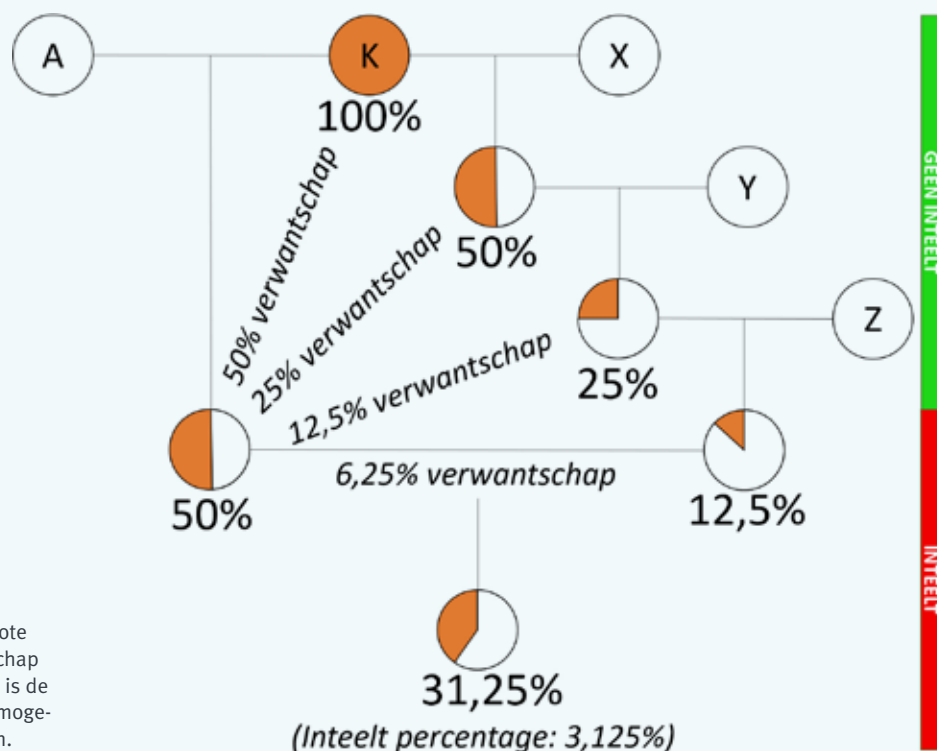
Hoe verder individuen van elkaar afstaan, des te kleiner wordt de verwantschap. Zo is die voor grootouder-kind, maar ook voor halfbroers en halfzussen, 25%. Voor overgrootouders-kind en neef-nicht is de verwantschap 12,5%. Ga voor het volle begrip even voor jezelf na hoe je aan deze percentages komt.

Bij elke koppeling die je doet, is er dus een bepaalde mate van verwantschap. Zijn er **stambomen** bekend van de dieren, dan kan je de verwantschap van een specifieke koppeling uitrekenen. Helaas zijn er voor onze kleindieren doorgaans geen uitgebreide stambomen beschikbaar (hooguit de stamboom van één fokker). Bij veel andere diersoorten, zoals paarden, koeien, varkens en honden worden stambomen over de breedte van het ras bijgehouden (soms al meer dan 100 jaar!) en kan er met veel grotere zekerheid iets gezegd worden over de verwantschap. Is er niets bekend over de afstamming, of vertonen de stambomen geen overlap, dan moeten we uitgaan van 0% verwantschap -en spreken we van een onverwante paring. *Dit is dan dus vaak een aanname, die niet altijd correct zal zijn.* Over dit gemis binnen de kleindierenfok kom ik later nog terug.

Inteelt

Inteelt vindt plaats bij een paring van dieren die familie van elkaar zijn; een verwante paring dus. Dit geldt zowel voor nauwe als heel verre verwantschap. In die zin is elke kruising binnen een ras (of zelfs soort) altijd een vorm van inteelt. Hoe nauw verwant de inteelt is, ofwel het **inteeftpercentage**, kan je eenvoudig uitrekenen. Dit is gedefinieerd als 0,5 x de verwantschap tussen de ouders. Anders dan verwantschap, is het inteeltpercentage een *vast getal dat hoort bij één dier*.

In de illustratie op pag. 45 wordt hier een voorbeeld van gegeven. Partners A, K, X, Y en Z zijn allemaal onverwant van elkaar. Met elke nieuwe kruising van nakomelingen van K met een ander onverwant dier, wordt de invloed van K in de jonge dieren verkleind. Zo heeft het kind uit het kleinkind van K en Z nog maar 12,5% verwantschap met K. Wordt deze nu gekoppeld aan een kind van K en de onverwante A,

Verwantschap versus inteelt. In grote cijfers en in oranje is de verwantschap aan K aangegeven. Schuingedrukt is de mate van verwantschap en (waar mogelijk) het inteeltpercentage gegeven.

dan kent dit nieuwe koppel een verwantschap van 6,25%. Bij deze koppeling is er dus sprake van inteelt. De jongen uit dit koppel hebben een inteeltpercentage van 3,125% ($0,5 \times 6,25\%$). Met K kent dit jong nu een verwantschap van 31,25%.

In bovenstaande figuur is de verwantschap aan K dus niet gekoppeld aan wel of geen inteelt. Pas als er verwantschap is tussen twee ouders, dan is er sprake van inteelt en is er een inteeltpercentage aan de jongen te hangen.

Wat zegt dit inteeltpercentage nou?

Het inteeltpercentage weerspiegelt (statistisch gezien) het deel van de genen van dit dier dat in homozygote toestand aanwezig is (zie ook de vorige aflevering). Dit zijn dus de genen, waarvan het dier van beide ouders identieke allelen heeft ontvangen. Hoe hoger dit percentage, des te meer homozygote genen en des te minder genetische variatie. De *genetische erosie* (zie vorige aflevering) neemt dus toe met het toenemen van het inteeltpercentage. De kans op *inteeft-depressie* neemt ook toe -de kans dat negatieve eigenschappen (bijv. van invloed op vitaliteit) worden verankerd in een homozygote vorm wordt groter naarmate het inteeltpercentage toeneemt.

'Schadelijke' genen zullen zich normaal gesproken alleen als recessieve genen kunnen handhaven in een populatie. Zijn deze namelijk dominant, dan komen ze gelijk tot uiting en brengen dus 'schade' aan -wat via de natuurlijke weg wordt weg geselecteerd. Recessieve genen doen geen kwaad, zolang ze heterozygoot aanwezig zijn. Natuurlijke selectie zorgt ervoor dat dieren homozygoot voor de 'schadelijke' eigenschap (vaker) uitvallen. Voor iets complex als vitaliteit zijn een heleboel genen verantwoordelijk en pas als er veel 'schadelijke' genen tegelijkertijd homozygoot aanwezig zijn, komen de problemen. Door inteelt wordt deze situatie versneld gegenereerd met het stimuleren van genetische erosie.

Bij een zeer nauwverwante koppeling als een broer x zus verparing, is de verwantschap tussen deze ouders 50% (zie berekening onder kopje verwantschap). Voor de jongen kunnen wij nu een inteeltpercentage uitrekenen: $0,5 \times 50\% = 25\%$. Dezelfde uitkomst krijgen wij bij vader x dochter verparing, aangezien de verwantschap hier gelijk is. Bij neef x nicht verparing is de verwantschap 12,5% en het inteeltpercentage dus $0,5 \times 12,5\% = 6,25\%$. Bij een goede stamboom kan je dus het inteeltpercentage van (bijna) elk individu berekenen.

Het enige dat je hiervoor moet weten is de mate van verwantschap tussen de ouders.

Gevoeligheid van zeldzame rassen

Rassen met een kleine populatie zijn kwetsbaar. Niet alleen door het afnemende aantal fokkers, maar ook door de doorgaans hoge mate van verwantschap tussen de dieren die voorhanden zijn. Het is dan in feite al *niet mogelijk om onverwant te fokken zonder andere rassen in te brengen*. Dit laatste zal voor de zeldzaamste rassen onvermijdelijk zijn.

Bij diverse diersoorten is gebleken dat als je **over de 12% inteelt** heen gaat, de vitaliteit, vruchtbaarheid en prestaties (bijvoorbeeld melken/of vleesproductie, worpgrootte, etc.) achteruit gaan. De grootte van de populatie in combinatie met de mate van verwantschap binnen de populatie is bepalend voor de percentuele *toename van de inteelt per generatie*. Wanneer de inteelttoename per generatie 0,5-1% bedraagt is het waarschijnlijk dat er al **erfelijke gebreken** aan het licht zullen komen. Bedraagt deze toename 1% of meer, dan gaat men ervan uit dat **het ras (of zelfs de soort) gedoemd is uit te sterven** (als men zo doorgaat).

Met deze kennis in het achterhoofd is duidelijk dat het vooral bij zeldzame rassen helpt om de *verwantschap en het inteeltpercentage van de dieren goed te administreren*. Deze administratie zal dan het liefst **over de hele breedte van het ras** moeten gebeuren; een samenwerking tussen alle fokkers, liefst via de speciaalclub(s)! Daar ligt een **uitdaging voor speciaalclubs** van zeldzame rassen om een *grote meerwaarde* te zijn voor het behouden van hun ras. Wie pakken deze handschoenen op?

Strategie

Helaas ontbreekt bij veel kleindierrassen een uitgebreide stamboom, waardoor de verwantschap en het inteeltpercentage niet met grote betrouwbaarheid kan worden berekend. Toch kan je, door verstandig met de zaken die je *wel* weet om te gaan, in de fok moeite doen om de genetische erosie te beperken. Uiteraard gaat dit het beste als er een zo uitgebreid mogelijke stamboom beschikbaar is. Daar ligt, denk ik, een taak voor de verenigingen. Op dit punt kom ik in de volgende aflevering terug. Ook omschrijf ik dan wat strategieën om het inteeltpercentage laag te houden. <<

Gezien en gehoord,

bij Grietsje en Jan Spoelstra

Er zijn niet meer zo veel verenigingen die nog nieuwe leden welkom kunnen heten. Zeven jaar geleden schreef mijn vereniging Gorredijk e.o. Jan Spoelstra in als nieuw lid. Maar niet als nieuw KLN lid, want het betrof hier een verhuizing van zuidoost naar het midden van Friesland.

Tekst en foto's: Gerrit Grooten

Zijdehoenders

Ik had Jan zijn fraaie Zijdehoenders al een paar jaar bewonderd op onze clubshow, maar veel verder was onze kennismaking tot nu toe niet gekomen. Zo gaat dat soms! Tijd om eens nader kennis te maken. Shows zijn er niet in deze vreemde coronatijd, dus geen keuringen en daardoor tijd over om andere dingen te doen die tevens interessant kunnen zijn voor de lezers en voor mezelf. En waarom ver van huis als er dichtbij nog genoeg te ontdekken valt. Daarom gebeld en een afspraak gemaakt om een kort verhaaltje te maken met deze kippenfokker. Omdat ik wist dat ze ook een paar Duitse hangoren hebben voelde ik me geen, indringer t.o.v. het hoendervolk in onze redactie. Overigens heb ik zelf ook al 35 jaar raskippen, op dit moment Dresdener krielen, maar dat terzijde.

Een beroep waarbij je niet al te veel hoeft te staan

Bij aankomst in Luxwoude, dat slechts 16 km van Drachten ligt, ontspan zich onder het genot van koffie met koek al heel snel een heel fijn gesprek met Grietsje en Jan. Jan is geboren in Leeuwarden, maar daar praat ik niet zo graag over, zei hij met enige ironie in zijn stem, want ik ben geen Cambuur, maar een Heerenveen supporter. Geeft niks zei ik, want ik ben voor Heracles. Jan heeft geen gemakkelijke jeugd gehad door een handicap aan de voeten die hem zelfs in een rolstoel deed belanden. Na een operatie is dat grotendeels goed gekomen. Hij kreeg de raad om een beroep te zoeken waarbij hij niet te veel mocht staan, maar ook niet steeds mocht zitten. Hij belandde op een landbouwschool met ook een voedingsindustrie tak. Een van zijn leraren was de bij ons allen bekende Harmen Hoving. Die hoorde op

Bij toerbeurt mogen enkele krielen op het gazon.

Jan Spoelstra met een fraaie witte Zijdehoen hen voor het vergezicht achter het huis.

enig moment dat Jan kippen had. Harmen heeft Jan verder ingewijd in de hobby en wegwijs gemaakt hoe te fokken.

Zijn eerste ras was de zwarte Javakriel

Pas later kwam Jan erachter dat zijn opa ook ooit dat rasje fokte. Toeval bestaat soms echt wel! Jan is, omdat hij dyslectisch is, ook op dat punt enorm door Harmen geholpen, zoveel zelfs dat hij de Middelbare Zuivel- en Voedingschool in Bolsward kon doorlopen en daardoor een carrière in de voedingsindustrie heeft gehad, waarvoor hij nu met prépensioen is. Werkzaam bij Smilde in Heerenveen ging hij destijds in Rottum bij Heerenveen wonen en werd lid van de vereniging Echtenerbrug met jarenlang Piet van Foeken als voorzitter. Daar begon Jan met zwarte Zijdehoentjes, later gevolgd door de grote witten. Na bijna 25 jaar huwelijk werd Jan weduwnaar met drie nog thuiswonende zoons. In die tijd stond de hobby begrijpelijkerwijs op een laag pitje.

Tot Grietsje in zijn leven kwam

Zij was weduwe met eveneens drie kinderen en wat wil het toeval, ze was liefhebster van kippen, maar had geen raskippen. Na enige tijd nog in Rottum gewoond te hebben wilden ze allebei een geheel nieuwe start maken en de term 'jouw huis en mijn huis' achter zich laten. Het werd, na met een passer een cirkel gemaakt te hebben waarbinnen de nieuwe woonplek moest liggen, Luxwoude. Zo belandde Jan zeven jaren geleden bij de vereniging Gorredijk e.o. De grote witte Zijdehoenders werden meegenomen naar de nieuwe plek waar een fraai kippenverblijfje werd neergezet precies zoals ze zich dat hadden voorgesteld. We hebben het nu fijn met elkaar. We wonen mooi aan de rand van het dorp met een prachtig uitzicht op de landerijen richting Oldeboorn, de geboorteplaats van Grietsje. Jan bemoeit zich met het foktechnische deel en Grietsje doet grotendeels de verzorging. Jan heeft jarenlang deel uitgemaakt van het bestuur van Echtenerbrug en een aantal jaren in de Zijdehoenclub.

Fokkersvrienden in het gehele land.

Successen zijn er volop geweest en zullen er hopelijk nog komen. Om maar iets te noemen, tweemaal raskampioen op de Noordshow. Een paar maal het U predicaat behaald op diverse shows zoals op de Gaasterlandshow in Balk en de Waterpoortshow in Sneek. Sinds kort hebben ze nu ook wat Cochins kieren in parelgrijs en zwart.

Een fraai trio witte Zijdehoenders.

Ik krijg met het showklaar maken van de witte Zijdehoenders toch wat moeite, zegt Jan. Ze gaan niet weg, maar ik ga geen grote aantallen meer showen. Voor de kleinkinderen die zo nu en dan komen hebben we wat Duitse hangoren, een lief en aanhankelijk ras. Op dit moment, in deze coronatijd hebben we toch behoorlijk ingekrompen. Je kunt spijtig genoeg toch niet showen en dan heb je alles niet nodig.

Slot

Ik ging met heel andere gedachten op weg richting Luxwoude op deze herfstachtige 28e oktober, maar een gesprek loopt zoals het gaat soms. Het is me duidelijk geworden, uit wat ik gerust de levensloop mag noemen, dat de kippenhobby als een rode draad door beider leven loopt. Ondanks dat voor Grietsje en Jan het leven niet altijd zo zonnig was als nu. We zijn heel gelukkig met elkaar op deze plek, klonk het met overtuiging. Ik ben blij dat ik op deze wijze kennis gemaakt heb en gehoord en gezien heb hoe een nieuw lid de hobby beoefent en ze zich happy voelen. <<

Het fraaie kippenstalletje met zithoek.

Marans, het ras waar het allemaal mee begon en dat nog altijd wordt gehouden, over rastrouw gesproken.

Co Tersteeg een monument, ere wie ere toekomt

Er zijn van die mensen die een leven lang binnen de hobby bezig zijn, we gaan er eens één aan u voorstellen. Het zal niet gek zijn als u zegt: "Hé, die ken ik." Actief in verschillende diergroepen en altijd duidelijk en hoorbaar aanwezig, Co Tersteeg. Co is geboren en getogen in het mooie IJsselstein op 30 mei 1947. In zijn jeugd waren er altijd vogels in zijn omgeving, hoewel er daar weinig ruimte voor was.

Tekst en foto's: Dirk de Jong

Populair en onderscheiden in Frankrijk

Na zijn huwelijk en de geboorte van zijn twee dochters Tamara en Danja, die natuurlijk ook met dieren moesten opgroeien, kon Co een oude kippenschuur huren. Toen ging het los, kippen, konijnen en duiven enz. in heel veel verschillende rassen bevolkten de zelf getimmerde hokken en rennen. Er kwam echter snel lijn in de kippen toen Co kennis maakte met het Franse ras Marans. Jong en onverschrokken ging hij de strijd aan samen met twee vrienden tegen het toenmalige keurmeesterkorps die dit ras alleen maar kende uit de standaard. Snel kwamen de

Co Tersteeg werd in 1981 winnaar met een Kingduif op de plaatselijke show.

Co in zijn functie van voorzitter van de FHC, hier bij de benoeming van Hilbert Pater als erelid.

Franse rassen die in onze standaard stonden, maar niet meer in Nederland gefokt werden, in zijn hokken. Ze kwamen allemaal uit Frankrijk naar Nederland via zijn groeiende Franse vriendenkring. Ik durf rustig te zeggen dat Co populair was in Frankrijk, zijn bijnaam daar Co grande of wel grote Co en dat niet alleen vanwege zijn lengte. In Frankrijk is Co dan ook onderscheiden voor zijn vele goede werk dat hij voor de Marans heeft verricht door het Ministerie van Landbouw en Cultuur in 1987, met de Renaissance France in zilver, goud is er niet. Van dit glorieuze moment in het gemeentehuis van Aigre in Frankrijk, mocht ik getuige zijn; wat een erkenning! In de Elzas mocht hij de pretentieuze Coq d'Or ontvangen voor zijn verdiensten voor zijn inzet voor de Franse rassen.

Franse rassen

In 1983 richt Co Tersteeg samen met Jan Beijer en Wil Murk de Franse Hoender Club op een club die snel zijn plaats vond bij de NHDB. In de beginjaren waren er vergaderingen tussen de kooien, daarna op diverse locaties, die zuinig als we zijn, wel gratis moesten zijn. Na alle bestuursfuncties wel vervuld te hebben is hij in 2008 benoemd tot erevoorzitter. Een club blijft je club en tegenwoordig is Co weer voorzitter van de FHC. Ook bij de oprichting van de Kingduivenclub door Wim Klunder was Co nauw betrokken. Bij de Kingduivenclub is hij voorzitter geweest, maar heeft het erevoorzitterschap om principiële redenen geweigerd. Tegenwoordig is hij wel erelid van de Kingduivenclub. Op konijnengebied heeft Co Tersteeg

zijn sporen ook verdiend samen met zijn oudste dochter Tamara fokte hij Belgische hazen op topniveau.

Wat is een speciaalclub in de ogen van Co? Een club van mensen die elkaar proberen de loef af te steken op tentoonstellingen en daarnaast horen de leden elkaar te helpen om de clubrassen naar een hoger niveau te brengen. Dit kan door je op één na beste dier aan een medeclublid te gunnen, het is normaal dat je de beste zelf wilt houden.

Probeer samen te werken, onderling te ruilen, tips te geven dat versterkt de club en vaak ook je eigen positie in de hobby.

Co heeft vele prijzen gewonnen

We willen enige in het oog springende prijzen noemen die Co Tersteeg gewonnen heeft, de totale lijst zal wat saai en veel te lang worden om te vermelden: De Grote prijs van Nederland Ornithophilia met een Belgische haas.

Als je ruim 40 jaar inzendt op tentoonstellingen win je wel eens wat, de mooiste en speciale prijzen krijgen een plekje in het 'museum.'

De herinneringen aan de muur, oogst van waardering voor onze hobby, waar ze in Frankrijk heel wat scheutiger mee zijn dan bij ons.

De Grote prijs van Nederland Ornithophilia met Parelhoen (paar).

De Giesbers prijs Avicultura met een Houdan hen.

De Giesbers prijs Avicultura met Marans haan.

De Giesbers prijs Avicultura met Houdan krielhen.

In 2018 Europees kampioen met Houdan en Faverolles, Club France met een Houdan krielhen.

Plus heel veel keren de mooiste van de show in Nederland en Frankrijk met konijnen of hoenders.

Een leuke anekdote die het karakter van de fokker Co Tersteeg weergeeft

In de begin jaren 80 zond hij een perfecte Belgische haas ram tankleur met een rode borst in, die hij in samenwerking met zijn dochter Tamara en vriend Map van Mourik gefokt had. Deze tan haas was ingezonden op de jongdierendag van de Belgische Hazen Club in Apeldoorn en was verkregen zonder tan konijnen in te kruisen. Op deze dag was ook Ernst Mensinger aanwezig, de eigenaar van het pretpark Freizeitland Geiselwind in de buurt van Neurenberg, een fanatieke kleindierenfokker.

Co Tersteeg, een natuurmens, hier samen met zijn oehoe, een imposante vogel.

De heer Mensinger wilde deze Belgische haas tankleur kost wat het kost, kopen, Co zei: "Hij is niet te koop." Waarop Mensinger zei: "Alles is te koop," waarop Co antwoorde "maar deze niet," verbazing alom. Toen gaf Co de volgende uitleg: "Dit dier is het resultaat van zes seizoenen fokken, zes jaar lang hebben drie personen hokken uitgemaakt, dieren van voer en water voorzien, verzorgd en geselecteerd. Hier zit het resultaat dat al het werk niet voor niets is geweest, een ram met een prachtige kleur. U mag met een paar voedsters hierheen komen voor een gratis dekking, maar hij is niet te koop." Enige weken later stond er een medewerker van het pretpark voor de deur met enige voedsters en een jarenlange vriendschap en waardering over en weer was geboren. Eindconclusie, voor een echte liefhebber zijn hobby, resultaat en waardering belangrijker dan geld.

Brede interesse en kennis

We denken dat we de functies en

inspanningen voor de plaatselijke verenigingen en provinciale afdeling niet mee hoeven te nemen om u duidelijk te maken met wat voor hobbykanjer we hier te maken hebben. Ook de reisjes naar het buitenland die hij organiseerde voor de Franse hoender Club en King Club herinneren velen zich nog. Ik wil nog op één ding wijzen; Co Tersteeg heeft een brede interesse en grote kennis in al wat leeft, dat blijkt niet alleen uit zijn inzendingen op onze tentoonstellingen. Hij geeft ook met regelmaat lezingen op scholen, clubs enz. over uilen en de natuur. Deze lezingen in het belang van de natuur zijn gratis. Zelf heb ik ook zo'n lezing meegemaakt en ik kan u verzekeren dat het een absolute aanrader is.

Tenslotte

Van mensen zoals Co lopen er ongetwijfeld meer rond in onze hobby. Hier zal eigenlijk een aparte waardering moeten zijn met een blijvende herinnering zodat we dit soort 'monumenten' niet vergeten. <<

Wat mooi om op je oude dag in de prachtige omgeving Het groene hart je hobby te kunnen uitoefenen. Op het water witte Hollandse Kwakers en Cayuga eenden.

De jonge kerkuil mag gewoon los door de woonkamer vliegen.

Fokken met cavia's

Fokkoppels moeten in goede conditie zijn en niet te dik omdat daardoor complicaties kunnen optreden zoals geen bevruchting, zwangerschapsvergiftiging en geboorteproblemen.

Tekst en foto's: Anneke Vermeulen

Cavia's zijn al op een zeer jonge leeftijd geslachtsrijp

Beertjes kunnen vanaf vier weken oud al achter hun moeder en zussen aan lopen. Beter is dan om de beren vanaf vier weken apart te laten opgroeien tot ze ook ongeveer 5-6 weken oud zijn en 300 gram wegen. Ze kunnen dan zelfstandig verder leven. Bij mij waren de dieren met de satijn- en korthaar al op zeer jonge leeftijd seksueel actief terwijl de langharen en rexen hier pas later mee begonnen.

Fokken

De zeug wordt eenmaal in de 16 dagen bronstig, deze bronst duurt enkele uren. Tijdens de bronst breekt het vlies die de vagina afsluit open waardoor de dekking plaats kan vinden. Na de bronst sluit het vlies zich weer of er wel of geen dekking heeft plaats gevonden. Na een dekking is een zogenaamde 'copulatoire plug'

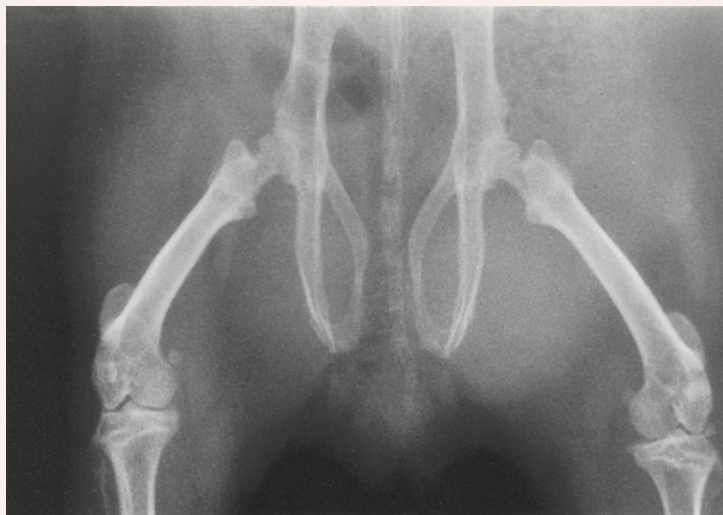
aanwezig die na enkele uren uit de vagina van het vrouwtje valt. Deze plug bestaat uit gestold secreet uit de accessoire geslachtsklieren van het mannetje.

Pas vanaf ongeveer de 50^e dag na de dekking krijgt de zeug het bekende peervormige lichaam. We kunnen nu ook de beweging van de jongen voelen. De draagtijd van de cavia is 59 tot 72 dagen. Het wegen van de cavia, bijvoorbeeld eenmaal per week is ook een methode om eerder vast te stellen of we met dracht te maken hebben. Een andere methode is door middel van buikpalpatie, al is deze manier niet geheel

betrouwbaar om vast te stellen of het om levende jongen gaat. Soms hebben de cavia's cysten op het ovarium zonder dat ze er symptomen van vertonen en denken we dat het jongen zijn. Deze cysten verhinderen vaak een zwangerschap terwijl we ons verheugen op een nestje dat nooit ter wereld zal komen. De cysten kunnen zo groot worden dat ze grote gezondheidsproblemen veroorzaken. De aanstaande moeder heeft zeker in de laatste helft van de dracht dagelijks een dubbele hoeveelheid vitamine C (40 mg) nodig om de dracht tot een goed einde te brengen.

Albino gladhaar cavia met pasgeboren jongen.

Bekken van een zeug een dag na de worp.

Bekken van een beer.

Twee dagen na de geboorte van 8 jongen overleed de moeder ondanks dat ik er 3 gelijk na de geboorte overgezet had bij een andere moeder.

Het jong in stuitligging zat vast in het geboortekanaal waardoor moeder en de andere ongebornen jongen overleden

Dystocie (fysieke blokkering) komt bij cavia's het frequentst voor

Vrouwelijke dieren kunnen vanaf 5-8 maanden oud ingezet worden voor de fok zodat ze voor hun eerste verjaardag een nestje hebben gehad. Indien dit later gebeurt, zijn de heupbeenderen vaak benig vergroeid en zal het geboortekanaal te nauw zijn bij het werpen. Ook afwijkingen aan het bekken kunnen het belemmeren dat de jongen geboren worden. De jongen zijn nestvlieders, dat betekent dat ze miniatuurtjes van hun ouders zijn bij de geboorte. Ze eten vrij snel naar de geboorte al wat mee, ze kunnen zien, horen en hebben haren, maar drinken tot ongeveer vier weken nog bij de moeder. Uit ervaring weet ik dat jongen van minder dan 45 gram geen overlevingskansen hebben. Normaal is het gewicht rond de 100 gram, maar bij kleine nesten kan het gewicht wel oplopen naar 150 gram. Met meer jongen is de kans groot dat het geboortegewicht iets minder is. Het totale gewicht van de jongen, placenta enzovoort kan de helft van het totale gewicht bedragen van het moederdier.

Het is dus voor haar een hele opgave om dit te volbrengen. Houd de beer in deze periode van een groot te verwachten nest bij de zeug vandaan zodat ze niet binnen 24 uur na de geboorte weer gedekt wordt.

Complicaties

Iedere caviafokker heeft er mee te maken dat het rond de bevalling mis gaat. Wie het risico niet wil nemen om een zeug te verliezen moet nooit met fokken beginnen. Tegen het einde van de dracht krijgen vette dieren te maken met de bekende drachtigheidstoxicose (zwangerschapsvergiftiging) tot drie à vier dagen na de geboorte. De symptomen zijn: apathie, gebrek aan eetlust, ruwe beharing, acidose (verzuring van het bloed of verlies van alkali (eiwitten in de urine) en ketonurie (diabetes) convulsies (stuipen), sterfte binnen 24 uur tot twee à vijf dagen. Meestal komt een behandeling vrijwel altijd te laat. Gelukkig gaat het in de meeste gevallen goed, maar soms moet je wel eens slikken als je bij het hok komt waar het totaal mis gegaan is. Wat mij opvalt is dat als je een koppel bij elkaar hebt zitten dit ook

een drama voor de beer is en deze ook geheel van slag is. Zelf heb ik dan wel voor hem een andere zeug tot mijn beschikking maar het kost toch wat dagen voordat hij over het overlijden van zijn partner heen is en de andere geheel accepteert.

Gewoonlijk gaat de bevalling snel en worden de jongen snel achter elkaar geboren. Zelf heb ik een keukenrol en handdoeken klaar staan om alle onverwachte momenten te kunnen helpen. Als er meer dan een half uur verstreken is en de zeug nog steeds weeën heeft zonder dat er een jong geboren is dan weet je dat je in moet grijpen om het moederdier te helpen. Soms kun je het zelf doen, maar ook kan de dierenarts je helpen, maar je moet wel snel zijn. Als de zeug het opgeeft is alles verloren, wat je ook doet. Een van de dingen die veel voorkomt is een *stuitligging*, maar in de meeste gevallen gaat het goed. Toch is een *kopligging* een betere houding om geboren te worden. Bij een *stuitligging*, wat regelmatig voorkomt, kunnen we soms helpen door voorzichtig het jong te helpen geboren te worden. Een glijmiddel kan soms aangebracht worden

Barende zeug waarbij de baarmoeder naar buiten is geschoven.

Beer met afwijkend geslachtdeel.

en soms kunnen we het kontje of de achterbenen te pakken krijgen, maar door het bijna altijd in takt zijn van het vruchtvlies geeft dit een extra probleem. Breek dan in ieder geval het vruchtvlies door en trek voorzichtig met een draaiende beweging het jong uit de vulva. Na de geboorte is het goed om het vruchtvlies te openen om te kijken of het jong nog leeft, geholpen moet worden met de ademhaling of doodgeboren is. Als het jong wat moeilijkheden heeft met de ademhaling dan wil het op de kop houden en een licht slingerde beweging wel helpen. Daarna met een handdoek het jong goed droogwrijven. Kijk of de ademhaling goed gaat. Als er meerdere jongen tegelijk geboren worden vind je jongen waarbij het vlies niet is stuk gegaan of dat er net een stukje vlies over de neus is blijven zitten. Het is altijd jammer dat je deze gezonde jongen dan dood aantreft.

Helpen

Zelf probeer ik zoveel mogelijk bij een bevalling aanwezig te zijn en help het jong uit zijn vlies en zorg dat de navelstreng op een goede lengte komt. Ook kan een dood jong alle andere jongen in gevaar brengen als de kop naar achteren is gebogen of als het jong dwars voor de geboorteopening ligt. Het kost het a.s. moederdier veel kracht en energie om het jong geboren te laten worden. Bij een extreem groot nest leg ik vaak wat jongen over bij een andere zeug. Doordat ik ook op tekening fok laat ik de mooiste jongen bij het moederdier. De zeug heeft maar twee tepels en daar moet ze haar hele nest mee voeden. Hou de conditie van de tepels en de melkklieren ook goed in de gaten. Is er een melkklier gezwollen, verhard, rood en/of pijnlijk dan hebben we te maken met mastitis en is een dierenarts en medicijnen nodig. De zeug eet na de geboorte van de jongen de placenta op, hierin zitten voedingsstoffen om de

Hoog drachtige zwarte Tan cavia zeug gladhaar.

Vermeerderen is geen kunst, verantwoord fokken wel.

baarmoeder te laten slinken en de melkgift te stimuleren. Na de geboorte moeten we de moeder goed in de gaten houden omdat het achter blijven van de placenta of een stukje placenta een baarmoederontsteking kan veroorzaken waaraan ze dan kan bezwijken. Dierenartshulp is dan noodzakelijk, maar

Een spoedkeizersnede levert niet altijd het gewenste resultaat op en vaak bezwijkt de cavia alsnog.

ook gelijk handelen. Cavia's geven snel de moed op en overlijden erg snel aan de gevolgen van ziekte of bevalling. Een spoedkeizersnede levert niet altijd het gewenste resultaat op en vaak bezwijkt de cavia alsnog.

Mocht de moeder om wat voor oorzaak komen te overlijden dan kan geprobeerd worden de jongen over te leggen bij een ander nest of ze met de hand op te fokken. Handopfokmelk kan bestaan uit de helft melkpoeder met de helft vooraf gekookt water, maar ook geitenmelk en kattenmelk-ervanger kunnen gebruikt worden. Zelf gebruik ik halfvolle melk met daar doorheen Bambix 12+ en dit geef ik de eerste dagen met een klein theelepeltje. Ook zorg ik iedere dag voor vers gras voor deze jongen. Is er een zeug die ze warm kan houden dan zet ik die erbij. Ook zet ik dit papje iedere dag vers in een laag schaaltje in het hok. Wel moet je dan iedere dag alle pap uit de beharing halen, maar dat is niet erg. Bij gebrek aan een zeug gaat het jong of de jongen mee naar de huiskamer voor de warmte, dan kan ik ze beter in de gaten houden. De jongen die

gevoerd worden moeten wel gestimuleerd worden om te plassen en te poepen, dit kan door middel van een vochtig watje van de buik naar de anus. Als er een nestje geboren is en alles goed is gegaan dan kijk ik er met veel bewondering naar en of alles op de juiste plaats zit en alles functioneert. Het blijft een geweldig gezicht en ik moet zeggen dat ik meer plezier beleef met het fokken dan aan het showen. Het werken aan een nieuwe kleurslag of haarvariatie geeft me een betere voldoening dan het winnen van een show en het is meer een uitdaging. Ik vind het geweldig als ik dat kan bereiken. Voor een nieuwe erkenning van een kleur of haarvariatie fok ik op dat moment met tien zeugen en drie beren. Ook houd ik dan meerdere opgroeiende dieren aan en heb dan geen andere fokkers nodig om mijn doel te bereiken om tot een erkenning te komen. Er is dan inmiddels binnen deze groep een eenheid bij de dieren ontstaan in kleur en uiterlijk.

Vermeerderen van dieren is geen kunst maar op een verantwoorde manier fokken wel

Ik kan zeggen dat fokkers binnen KLN dit doel nastreven en van hun dieren houden. De speciaalclub heeft een taak om voorlichting te geven naar de fokkers over verantwoord fokken en selecteren van de jongen. Ook hoe om te gaan met de wetgeving is nodig voor een fokker. De standaardcommissie speelt een grote rol en moet zorg dragen dat de standaard een garantie is voor gezonde dieren die zich zelfstandig kunnen voortplanten en hun jongen kunnen groot brengen. Ook is het hun taak om uit te zoeken waar erfelijke afwijkingen en ziekten in voorkomen. De wet dieren geeft duidelijk aan dat wij als fokkers verantwoordelijk zijn voor al onze dieren en de nakomelingen die we fokken. Ik wens u veel plezier met het verantwoord houden en fokken van cavia's. <<

Liefhebber Pur sang!

Op de vraag van Jean Leblanc, hoe ik met de duivenhobby begonnen ben, kan ik simpelweg antwoorden dat dit kennelijk al voor een groot deel bepaald was. Ik ben in 1956 in Tiel geboren en zolang ik me kan herinneren heeft de kleindiersport deel uitgemaakt van het dagelijkse leven in ons gezin.

Tekst en foto's: Piet Wouterse

Het hok met voliëre.

Mijn belangstelling begon al op vier of vijfjarige leeftijd

Mijn vader fokte en exposeerde Vlaamse reuzen en Deilenaars, daarnaast fokte hij ook nog Sabelpootkrielen. Mijn oom was sierduivenkeurmeester en had een tijd lang een duivenhok op ons erf waarin hij Oud-Hollandse meeuwen hield. Mijn oudste broer was ook een konijnenman en weer een andere broer hield Javakrielen. Daarnaast waren zij zeer actief binnen diverse verenigingen en speciaalclubs. Ik weet nog dat wanneer de dieren tentoongesteld moesten worden, het transport per trein ging, naar bijvoorbeeld Avicultura (destijds in de Houtrusthallen in Den Haag) of naar Ornithophilia in Utrecht. Op zondag mocht ik ook weer per trein met vader mee naar die tentoonstellingen. Mijn vader vertelde me later dat ik hem toen als jongetje van vier of vijf jaar hard aan de jas trok richting de sierduivenafdeling. Daar moet de belangstelling voor duiven dus begonnen zijn.

De eerste duiven

In de tweede klas van de lagere school keek ik vanuit het hoge raam in de klas uit op een zolderhok van een sierduivenfokker. En je begrijpt het al... na schooltijd even vragen of ik zijn duiven mocht zien? Na het tweede of derde bezoek in die week vroeg de man me of ik misschien een koppeltje duiven wilde hebben? Nou die wilde ik wel! Toen ik met het doosje met daarin twee duiven thuis kwam, wist ik niet eens wat voor ras het was, maar mijn vader wist te vertellen dat het IJsduiven waren. Een paar dagen later kreeg ik van die fokker nog een paar IJsduiven mee. Hij was mooi van zijn overvloedige rommel af! En ik was als een kind zo blij.

Oud-Hollandse Kapucijnen

Op veertienjarige leeftijd had ik mijn eerste vakantiebaantje en van die centjes kocht ik op de TKV show in Tiel een koppeltje Oud-Hollandse Kapucijnen. Ik vond vooral die kap van dit ras heel apart. Vrijwel direct nadat ik getrouwd was, kochten we ons eerste huis en natuurlijk moest daar een duivenhok komen met daarin enkele koppels Kapucijnen. Tijdens een jongdierenshow in Utrecht vroeg ene heer Moezelaar of ik al langere tijd Kapucijnen fokte? Ja, antwoordde ik. Maar waarom

bent u dan geen lid van onze speciaalclub? De heer Moezelaar haalde me ter plekke over om me in te schrijven als lid van de OHKC. Halverwege de jaren 90 verhuisden we vanwege mijn werk naar Zeewolde. Ook daar kwam een 'bescheiden' duivenverblijf. Helaas kwam er een periode waarin mijn baan te weinig vrije tijd overliet om er een hobby (teveel) op na te houden. Zo'n tien jaar geleden verhuisden we in Zeewolde naar een grotere woning met een wat ruimere tuin en kreeg ik inmiddels meer vrije tijd. Eén en één is twee en er staat er weer een fraaie duivenvoliëre in de tuin. Ik streef er niet naar om de allerbeste duiven te hebben of om de hoogste predikaten te behalen.

Piet toont hier een mooie Oud-Hollandse Kapucijn.

Zo af en toe wat duiven tentoonstellen vind ik voldoende. Het genot van de liefhebberij zit in het verzorgen van de duiven. Ik beleef plezier aan het schouwspel van badende duiven in mijn volière en daar gaat het me om!

Schilderen is ook een grote hobby.

“De schoonheid der natuur is niet te koop... Zij behoort aan hen, die haar weten te genieten...!” is mijn lijfspreuk.

Nieuwe volière

Terwijl ik dit schrijf ben ik druk met de bouw van een geheel nieuw, meerdelig hok met volière, waarin vijf koppels blauw zwartgebande Oud-Hollandse Kapucijnen en vier koppels Oud-Oosterse meeuwen zitten. Ik wil er maar mee aangeven dat ik nog lang niet van plan ben te stoppen met deze prachtige hobby!

Laat de hobby zien

Een hobby die wat mij betreft, letterlijk veel meer naar ‘buiten’ gebracht moet worden. Clubdagen, jongdierdagen, promotiedagen etc. moeten we niet in besloten kring en in achteraf lokaaltjes organiseren omdat er toevallig ook een bescheiden horecavoorziening is. Zoek de mensen op! Laat onze hobby zien op bijvoorbeeld dorps- of stadspaleinen waarbij ruime aandacht aan momenteel actuele maatschappelijke items: zoals dierwelzijn en huisvesting is. <<

Vaccineer hobbypluim- vee tegen vogelgriep

Er moet zo spoedig mogelijk een vaccin beschikbaar worden gesteld, waarmee pluimvee van particulieren en kinderboerderijen kan worden ingeënt tegen vogelgriep.

Petitie

Jinke Hesterman van Levende Have komt met de link: <https://vaccineerhobbyvogels.petities.nl> en als u deze link opent kunt u die ondertekenen.

Wij, houders van hobbypluimvee en ander gevegelte dat gevoelig is voor vogelgriep constateren:

- dat er zeer veel hoog pathogeen vogelgriepvirus aanwezig is in Nederland,

- dat het virus een bedreiging vormt voor hobbypluimvee en ander gevegelte,
- dat houders hun dieren tegen een mogelijke besmetting willen beschermen,
- dat een langdurige afschermplicht nadelig is voor het welzijn van deze dieren,
- dat in geval van een besmetting op een bepaalde locatie alle dieren worden gedood, ook dieren die gezond zijn,
- dat vrijwillige vaccinatie dat kan voorkomen

Wij verzoeken om zo spoedig mogelijk een vaccin tegen vogelgriep beschikbaar te stellen aan dierenartsen, zodat hobbypluimvee en pluimvee op kinderboerderijen kan worden ingeënt.

De petitie heeft als einddatum 28 november 2021 en wordt aan de minister aangeboden.

Rotganzen.

Vorbereidingen op het voorjaar

We zitten nog midden in de winter, voor zover we het de laatste jaren winter noemen, maar je weet het nooit. Het venijn zit dikwijls in de staart. Zodra er echter sprake is van een dag mooi weer, zien we aan onze dieren dat het voorjaar in aantocht is. Dan beginnen de hormonen te werken. Aan ons de taak een en ander succesvol te laten verlopen.

Tekst: Toon Selten

Foto's: Nico van Wijk

Conditie

Allereerst moeten we zorgen dat de dieren een uitstekende conditie hebben. Dit kunnen we bevorderen door ze vooraf allemaal een keer te ontwormen, zeker voor dieren die een uitloop hebben. Als we vanwege de winter extra granen gevoerd hebben, moeten we dit afbouwen en tijdig overschakelen op foktoomvoerders. Natuurlijk moeten we allereerst zorgen dat de paren compleet zijn. Moeten er nog dieren aangeschaft worden om paren compleet te maken dan moet dat

zo snel mogelijk gebeuren, zodat ze aan elkaar kunnen wennen. Bij verschillende siervogels moet men vooral in het voorjaar oppassen dat de hanen niet te fel worden, anders kan dat slachtoffers eisen. Daarom is vroeg bij elkaar plaatsen een noodzaak. Bij de siervogels, ik denk daarbij vooral aan sommige soorten fazanten en bijvoorbeeld steenpatrijzen, kunnen we de dieren dan samen in een vreemd hok plaatsen. Zeker geen hen bij de haan plaatsen in een hok waar de haan gewend is. Bij de haan kun

je ook het scherpe puntje van de snavel knippen. Maar ook de slagpennen van de haan kortwieken kan veel leed voorkomen. Als we dan zorgen voor een hoge zitstok kan de hen altijd weggkomen, als de haan te lastig wordt. De snavel groeit wel weer aan en

Bij sommige soorten patrijzen en fazanten moet je in het voorjaar oppassen met het bijplaatsen van een vreemde nieuwe partner (Barbarijse steenpatrijs).

Japanse kwartel hanen kunnen ook nogal eens erg actief zijn in het voorjaar, meerdere hennen erbij plaatsen en schuilgelegenheid bieden is de oplossing.

Het raszuiver nakomelingen fokken bij gedomesticeerde ganzenrassen is zo gedoemd te mislukken. Rassen apart huisvesten is een eerste vereiste.

zodra de pennen geruid hebben, is de haan ook weer compleet zonder dat iemand iets heeft geleden.

Tijdig zorgen voor nestgelegenheid

Natuurlijk moeten we bij alle siervogels zorgen dat de hennen weg kunnen kruipen als de haan te fel wordt. Dit kan heel eenvoudig door een schotje of kistje in het hok te plaatsen waar de hen achter weg kan kruipen. Voor kwartels volstaat een oude dakpan al. Voor de zware kalkoenen kan het nodig zijn de rug van de hen te beschermen, met een dekje, dat te maken is van een stukje jute of ander stevig materiaal, dat met linten om de vleugels en voor de borst wordt vastgemaakt. Bij de watervogels kennen we deze problemen gelukkig niet. Wel is het bij deze dieren evengoed van belang dat ze aan elkaar gewend zijn. Paren vormen is hier niet zo eenvoudig. Als we dieren apart

willen plaatsen -bij gedomesticeerde rassen is dit zeker aan te bevelen-, dan moeten we de beoogde paren tijdig in de voor hun bestemde ruimte plaatsen, zodat ze aan elkaar, maar ook aan de ruimte gewend raken. Tijdig voor nestgelegenheid zorgen is ook gewenst. Liefst twee broedhokjes voor de eenden die daarin broeden, zodat ze een keuze kunnen maken.

Voor fazanten hoeven meestal geen nestjes geplaatst te worden, omdat deze veelal op de grond broeden. Voor uitzonderingen zoals bijvoorbeeld Tragopanen kan men een paar manden ophangen.

Zorg wel voor nestmateriaal

Voor oorspronkelijke duiven kan men nestkistjes maken of broedschalen gebruiken. Broedschalen omwikkelen met een oude krant, voordat we er nestmateriaal in doen scheelt veel bij het schoonmaken. Als

nestmateriaal zijn tabakstelen goed te gebruiken, maar ook berkentakjes met tabakstelen. Ikzelf gebruikte altijd tabakstelen met de

Om oorspronkelijke duiven rust te gunnen bij het broeden is het handig om te voeren door een klein doorzichtig deurtje. Zo kun je ook nog zien of er een duif bij het voerbakje zit.

Ook bij vechtlustige soorten, zoals deze Rode Casarca's is het wijs om ze apart te huisvesten.

Bij fazanten is schuilgelegenheid voor de hen meestal een vereiste (Lady Amherst fazantenhen)

Natuurbroed bij kalkoenen is doorgaans later in het seizoen bij een hogere temperatuur.

afgeknipte wortels van rozenstruiken. Als u een rozenkweker kent, wil die ze wel bewaren van de struiken voor de verkoop. Wel goed drogen anders gaan ze schimmelen. Als we de natuur zijn gang laten gaan is het afwachten wanneer de dieren gaan leggen. Bij de hoenderachtige siervogels kan men dit tijdstip vervroegen door net als bij de kippen de daglengte te vergroten door lampen. Zelf laten broeden en grootbrengen is

natuurlijk het mooiste, maar het resultaat is soms wat minder.

Broeden we met een broedmachine, dan moeten we ook tijdig zorgen dat deze klaar is. Dat wil zeggen ontsmet, uitgeprobeerd en afgesteld. Gebruiken we kloeken om te broeden dan moeten we zorgen dat er op tijd broedse dieren zijn. Dit kan bevorderd worden door ze ruim van tevoren te voorzien van een aantal kunsteieren. Als alles klaar

is voor het broeden, wordt het tijd om te zorgen dat de kuikens ook geplaatst kunnen worden. Voor de kuikens die onder een lamp opgefokt worden moeten de opfokhokjes klaar staan, de verwarming getest zijn, enz.

Ringen

Denk eraan dat u op tijd ringen in huis heeft. Voor oorspronkelijke duiven en Lachduiven is het een kwestie van een paar dagen dat ze geringd moeten worden. Bij de overige siervogels duurt het meestal wat langer. Voor veel eendensoorten is dit ook binnen twee of drie weken, afhankelijk van de soort. Voor soorten waarvan u de ringen voor de betreffende soort apart moet bestellen, moet u de daarvoor bestemde papieren invullen en ondertekend afgeven bij de ringencommissaris. Dit is het geval voor de meeste Europese soorten.

Cites papieren

Denk ook aan het tijdig aanvragen van Cites papieren bij het Ministerie van LNV Laser te Dordrecht, voor de soorten waarvoor dat vereist is. Dat voorkomt narigheid achteraf. Zorg dat je op tijd bent, want niet voor elke vogel geldt het gezegde: "In mei leggen alle vogels een ei." <<

Alles kids!?!?

Valentijn

Hoi jongens en meisjes,

Op 14 februari is Valentijnsdag. Tijd om een mooie Valentijnskaart te sturen naar iemand die je erg aardig vindt. Dat kan een vriendje of vriendinnetje zijn of gewoon een lieve kaart voor je pa of ma. Of wat dacht je van een mooie kaart voor in je konijnenstal, kippenhok of duiventil. Laat zien dat je de ander zeer waardeert. Een schattige selfie met je lievelingsdier kan ook het hart van de ander laten smelten. Dus Alles Kids zegt: DOEN, aan de slag!

Tekst en foto's: Marjan Holmer-Vriezekolk

Liefde is samen bamboe eten op China Light Magic Forest festival tot en met zevenentwintig februari zou het Ouwehands dierenpark zijn deuren weer mogen openen.

Liefde is...

Wisten jullie dat bij nandoes, een vogel die lijkt op een struisvogel, het mannetje degene is die de eieren uitbroedt? Ja echt waar, het vrouwtje legt alleen de eieren en kijkt er vervolgens niet meer naar om. Het zijn de mannetjes die zo'n 15 eieren in ruim zes weken uitbroeden. Daarna neemt vader nandoe de jongen nog ruim zes weken onder zijn hoede en neemt hij het initiatief voor de verzorging en opvoeding van de kuikens. Stoer hè, van die mannen, dat is toch wel redelijk bijzonder in de dierenwereld. Al hoewel, bij de keizerspinguïns zijn het ook de mannen die de eieren beschermen. Een keizerspinguïn houdt een ei op zijn voeten onder een beschermende huidplooï. De vrouwtjes zijn vanaf de ijsvlaktes terug naar zee om vetreserves aan te leggen. In de lente komen ze terug. Het ei in de huidplooï op de voeten, hindert het mannetje in zijn bewegingsvrijheid en dus kunnen ze geen eten halen. De mannen leven dus op hun vetreserves. Na twee maanden komen de vrouwtjes pas terug. Zij hebben dan vetreserves aangelegd en nemen dan de verzorging van de jongen over. Heel sociaal staan in hartje winter de mannetjes allemaal dicht op elkaar gepakt. Zo proberen zij de

Nandoe man

snijdende Poolkou door te komen. Ze blijven in beweging en zorgen er onderling voor dat niet telkens dezelfde dieren aan de buitenkant staan. Als dat geen liefde voor elkaar en hun vrouwtjes is... Welke onderlinge liefde zie jij bij je dieren?

Happy Valentijn 2021

Ja, Happy Valentine in de dierenwereld. Wat denk je, bestaat dat? Fantaseer er maar eens een mooi verhaal bij. Zeg het met bloemen..., maar geef je deze schattige konijnenkaart dan heb je geen roos nodig voor je Valentijn. Download via <https://www.kleindierliefhebbers.nl/home1/knutselen> en print de witte tekening en ga aan de slag met kleurpotloden, stiften of verf.

De teksten voor die aardige 'ander' kun je zelf bedenken. Schrijf het er met je meest sierlijke letters op. De konijnen uitknippen kan natuurlijk ook. **Natuurlijk mag het hartje rood voor die lieve ander.** Succes!

Welke kleuren zou jij kiezen?

Lachspiertraining

Waarom eet een domme man op Valentijnsdag een rups?
Antwoord: Hij wil vlinders in zijn buik.

Meester: "Edje, als ik drie eieren op tafel leg en jij legt er nog vier bij, hoeveel eieren liggen er dan op de tafel?"
Edje: "Drie, meester. Ik kan namelijk geen eieren leggen."

2020 & 2021

Eén nieuwe competitie die wij van de Sierduivenshow Noord Nederland (SNN; www.sierduivenshownoordnederland.nl) hadden bedacht voor de SNN 2020 hebben wij digitaal laten doorgaan: de SNN Facebook Challenge. In 2020 is deze nieuwe titel gewonnen door Jaap Draaijer met zijn zwarte Oosterse roller.

Tekst: Quido Valent (PR commissaris SNN)

Foto's: Fokkers van de getoonde dieren

SNN Facebook Challenge certificaat (canvas, 20x30 cm) met de winnende duif als jong en volgroeid.

Jaap Draaijer met zijn prijs voor zijn hok.

Wat is de SNN Facebook Challenge?

Voor deze competitie moet je als fokker al vroeg 'instappen!' De bedoeling is namelijk, dat een foto van een jonge, pas geringde duif wordt geplaatst in de SNN Facebook groep (www.facebook.com/SierduivenshowNoordNederland), bij het topic over de Facebook Challenge van dat jaar. Bij de foto dient dan vermeld te worden: naam van de fokker, complete ringnummer (inclusief maat), ras en kleurslag. Ook mensen zonder Facebook kunnen meedoen; zij kunnen de gevraagde informatie mailen naar ondergetekende (via pr@sierduivenshownoordnederland.nl).

Iedere fokker mag één dier inzenden

Wel mag je je inzending wijzigen, door later een ander dier in te sturen. Inschrijven kan van februari tot en met augustus.

Vervolgens wordt het via bovenstaande weg ingeschreven dier ook fysiek ingeschreven in de juiste klasse voor de SNN. Er kan een kruisje gezet worden in het aanvraagformulier (geen extra kosten). Na de normale keuring zal een aparte commissie de ranking bepalen aan de hand van de score op de show en de moeilijkheid van inschatten van de kwaliteit van de jonge vogel op het moment van de foto.

De Facebook Challenge is verder vooral bedoeld voor de gezelligheid en de saamhorigheid en om al eerder in het jaar te kunnen gaan uitkijken naar de shows. Er zijn natuurlijk geen echte controles mogelijk, daarom varen wij vooral ook op jullie integriteit als het gaat om de foto's.

Hoe ging het in 2020?

Tsja, en toen hadden wij voor de SNN 2020 15 inzenders voor de Facebook Challenge, maar ging de show niet door. Dat vonden wij wel erg jammer. Deel twee van de Challenge kon dus niet doorgaan als hierboven omschreven. Daarom hebben we de inzenders maar gevraagd of ze een nieuwe foto konden plaatsen op Facebook, van het uitgegroeide

dier. De meesten konden daar gehoor aangeven, en deden dat ook. De twee foto's (als jong en als oud dier) hebben wij (anoniem) voorgelegd aan onze driekoppige Hoofdere prijzenjury, die unaniem de winnaar heeft aangewezen: **De Oosterse roller, zwart, van Jaap Draaijer!** De prijs is hem per koerier toegezonden, een SNN Facebook Challenge certificaat met de foto's van het winnende dier op canvas. Jaap, ook via deze weg nogmaals van harte! Een eervolle vermelding komt de nummer twee van de competitie nog toe: Gerrit de Kruyk met zijn rode Steller kropper. Ook hier was de jury zeer van onder de indruk. Gefeliciteerd met het fokken van zo'n mooi dier, Gerrit!

En hoe gaat het in 2021?

Voor 2021 is de inschrijving nu alweer geopend! Er kunnen dus weer foto's van jonge dieren worden geplaatst op Facebook (of gemailld aan mij), tot en met augustus. Wij hopen dat SNN 2021 gewoon doorgang kan vinden, zodat wij dit jaar de Challenge op de beoogde wijze kunnen afronden.

Wij, van de SNN, hopen dat er weer veel enthousiaste inzenders zullen zijn voor de SNN Facebook Challenge 2021! Tot ziens online en tot ziens in Drachten. <<

De inzending van Gerrit de Kruyk (eervolle vermelding): Steller kropper, rood.

Nieuw Nederlands ras,

het Meierij's hoen

Ruud Kaasenbrood is de ontwerper en maker van de Schijndelaar. Hij was altijd al liefhebber geweest van Sumatra's om hun prachtige zwarte kleur met groene keverglans. Hij kruiste daarom zijn Schijndelaars met zowel het Zweeds zwarthoen als met de Ayam Cemani.

Tekst en foto's: Ger Brouwer

Beide rassen hebben een hyperpigmentatie (fribomelanose)

Deze dominante erfactor is door de kruising overgenomen in het nieuwe ras, het Meierij's hoen. Dat genetisch maar één erfactor verschilt met de Schijndelaar. Uiterlijke verschillen zijn er veel meer. De Schijndelaar heeft gele poten en het Meierij's hoen zwarte. De kam bij het Meierij's hoen is zwart en ook de huid en het vlees zijn blauwzwart. De ogen zijn donker. Het blauwzwarte vlees verschilt afgezien van de pigmentatie qua smaak en samenstelling niet van normaal kippenvlees. De staart van het Meierij's hoen is niet zo groot en wordt wat hoger gedragen. Evenals de Schijndelaar legt Het Meierij's hoen lichtgroene eieren. Ze hebben een klein kuifje en een aardbeikam.

Waarom het Meierij's hoen?

De gemeente Schijndel is sinds 1 januari 2017 samengevoegd met de gemeenten Veghel en Sint-Oedenrode tot de nieuwe gemeente Meierijstad. Vandaar dat Ruud Kaasenbrood besloot dit nieuwe ras Meierij's hoen te noemen.

In Indonesië, vertelt hij, wordt beweerd dat het bezit van gitzwarte kippen de eigenaar geluk brengt en dat het eten van het zwarte kippenvlees helpt tegen bepaalde kwalen. **Ook wordt beweerd dat**

het eten van het zwarte kippenvlees het geweten zuivert. Lachend geeft hij dan aan dat het Meierij's hoen kan dienen als alternatief voor de biecht. Hij denkt daarom dat het Meierij's hoen een grootse toekomst tegemoet gaat.

Hij had graag op de provinciale show van Brabant, die dit jaar begin november in Schijndel zou worden gehouden dit nieuwe ras als primeur willen insturen, ook ter gelegenheid van het 80-jarige bestaan van ESKV Schijndel. Door de coronamaatregelen is die show, zoals zovelen, echter niet doorgegaan. Hij wil dit nieuwe ras eerst een paar jaar showen alvorens hij erkenning gaat aanvragen. Zo heeft hij dat ook gedaan met de Schijndelaar.

Het Meierij's hoen is te bewonderen op de schaapskooi in Schijndel (een Stichting Zeldzame Huisdieren locatie), waar ook de Schijndelaar en enkele andere Nederlandse rassen te zien zijn. <<

De groene eieren die zowel het Meierij's hoen als de Schijndelaar leggen.

De stam Meierij's hoenders op de Schaapskooi.

Ter vergelijking een trio Schijndelaars die nu ook al in België, Frankrijk en Duitsland hun opmars maken.

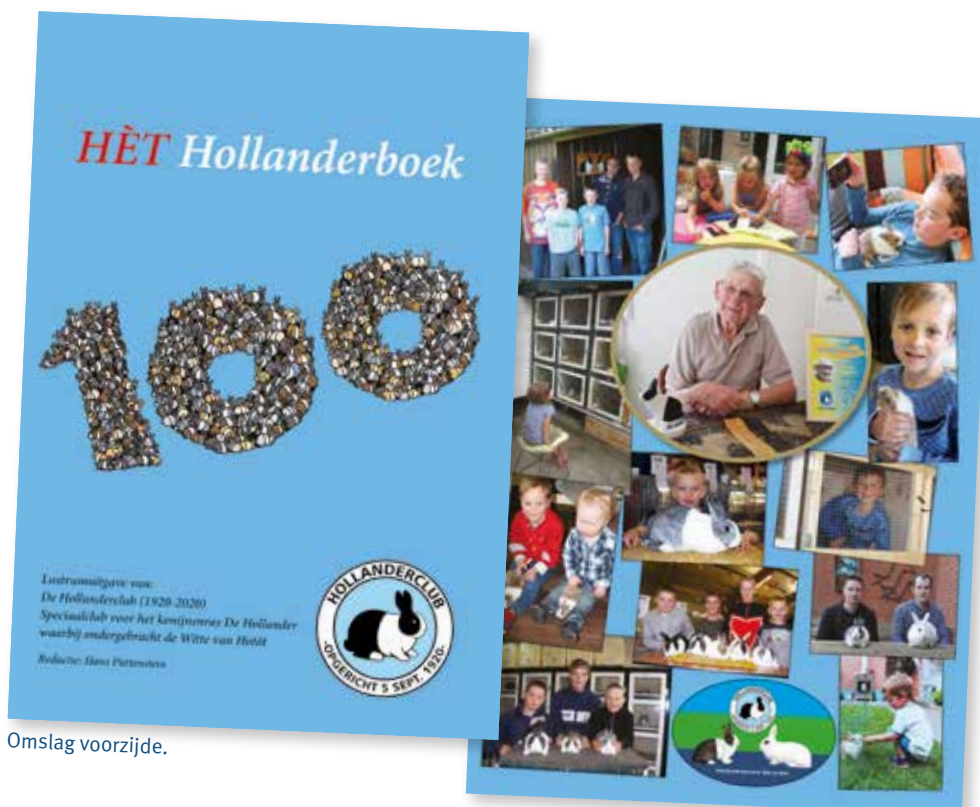
Het Hollanderboek

Het is september 2020 en daar is het boek waar al jaren door de leden van de Hollanderclub naar is uitgekeken. De vraag van, komt er ook weer eens een boek over het bekende Hollander konijnenras, hoeft je niet meer te stellen, het is klaar.

Tekst en foto's: J.P. Posthumus

100 jaar Hollanders.

Omslag voorzijde.

Omslag achterzijde.

En 'Het Hollanderboek' is, bij het jubileum van de 100-jarige speciaalclub, cadeau gegeven aan alle leden

Fijn detail om te vermelden is, dat er in 'Het Hollanderboek' ook een hoofdstuk is opgenomen over de Witte van Hotôt, het tweede ras van deze speciaalclub. Het boek is samengesteld en geschreven door Hans Puttenstein met bijdragen van leden van de Hollanderclub, Jan Mars (Witte van Hotôt), Jan G. Derksen (geschiedenis 1994-2020) en Wim Lindeboom (foktechnische commissie).

In het boek staan vele foto's van diverse leden en clubfotografen, ook als je geen lezer bent kun je plezier aan dit boek beleven, niet alleen foto's van onbekenden, maar ook van personen die je geregeld ontmoet of kent vanuit de club. Het is mede daardoor ook een boek van deze tijd geworden. Verder is het boek rijk geïllustreerd met illustraties van Ad Oskam.

Clubdag vorig jaar in Tiel

Nagels knippen?

Het is niet de bedoeling dat je Het Hollanderboek in één keer uitleest

De inhoud bestaat uit zeven hoofdstukken, je kunt lezen wat je interesse heeft. Ik noem de hoofdstukken: De Hollander in Nederland (o.a. Geschiedenis van het ras). De drieslag (type en bouw, tekening en kleur). De Hollander in beeld (1920-2020). Het fokken van Hollanders (keuze van stamopbouw, selectie, voeding en gezondheid. Kleuren en kleurenfok, kleuren en kruisingsmogelijkheden en klaar voor de show). De Hollanderclub (een eeuw samengevat). De Witte van Hotôt in de Hollanderclub en Werken aan een toekomst.

Het Hollanderboek is mede, met medewerking van Jan Bosch als grafisch vormgever, een leesbaar en voor de niet lezers een uitstekend kijk boek geworden. <<

Sven Wagenmans met zijn chinchilla Hollander.

Driekleur blauwe Hollanders.

Cor Tjoelker, een van de drijvende krachten achter de Witte van Hotôts de laatste jaren.

Jan Zijlstra met zijn grote hobby.

Voorzitter

J. D. Nijkamp
Tel.: 06-48265994
E-mail: voorzitter@kleindierliefhebbers.nl

Secretaris

Mevrouw E. Sanders
Van Galenstraat 4, 7622 XP Borne
Tel.: 074-2664735
E-mail: secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Penningmeester

E. v.d. Waardt
Tel: 033-2858631
E-mail: penningmeester@kleindierliefhebbers.nl
Rek.nr.: NL27 RABO 0110245695

Centrale ledenadministratie

Nederlandse Kleindierenpublicaties BV
Harnsesteeg 14, 6721 NH Bennekom
Tel: 0318-416789
E-mail: administratie@kleindiermagazine.nl

Ringembureau

Mevrouw Wilma Smelt
Westeinde 352, 7671 CN Vriezenveen
Tel: 0546-569501
E-mail: ringembureau@kleindierliefhebbers.nl

Boeken en materiaalbeheer (tijdelijk)

E. v.d. Waardt
Tel.: 033-2858631
E-mail: materiaalbeheer@kleindierliefhebbers.nl

Voorzitter

Th. A.M. Laming
Nieuwstraat 138, 5126 CH Gilze
Tel: 0161-454973
E-mail: th.laming@ziggo.nl

Secretaris

D.M. Meesters
Aalmoezenier Verheggenstraat 16
6221 TG Maastricht
Tel.: 06-30414170 (na 18.00 uur)
E-mail: secretaris@sierduif.nl

Penningmeester

J.D. van Doorn
Postbus 253, 4330 AG Middelburg
Tel: 0118-636309
Rek.nr.: NL17INGB 0000 4555 17

Bureau Fokkerskaarten en Ringembureau

Laguitensebaan 36, 4891 XR Rijsbergen
Tel: 076-5963400
E-mail: ringembureau@sierduif.nl
Voor ringen: giro 2144709 t.n.v. Ringembureau NBS te Rijsbergen

KLN Berichten

Verplaatsen ALV, DtR en RvA

Graag willen we een fysieke Algemene Ledenvergadering in juni houden, echter zoals het er nu naar uitziet zullen we in juni nog niet fysiek bij elkaar kunnen komen. Daarom heeft het bestuur besloten om de vergadering te verplaatsen na de zomervakantie en wel september of oktober 2021. Dit betekent dat ook de Dier Technische Raad en de Raad van Advies die gepland staan in februari worden doorgeschoven naar mei/juni 2021. Dit zullen echter nog wel bijeenkomsten zijn die via Teams gehouden worden, tenzij de maatregelen tegen corona versoepeld worden en we weer bij elkaar mogen komen. Te zijner tijd zal ook een exacte datum worden doorgegeven.

Erna Sanders,
secretaris

Provinciale NBS kampioenschappen

Verenigingen en tentoonstellingsorganisaties die in het seizoen 2021/2022 een provinciaal NBS kampioenschap willen organiseren, dienen de aanvraag hiervoor voor 1 maart 2021 te zenden aan de secretaris van de NBS: de heer D.M. Meesters, Aalmoezenier Verheggenstraat 16 te 6221 TG Maastricht, of via secretaris@sierduif.nl

Vergaderingen en corona

Vanwege de verlengde lockdown maatregelen is het op dit moment nog niet mogelijk om bij elkaar te komen voor fysieke vergaderingen zoals de NBS Voorjaarsdag en de NBS Jaarvergadering. Wij hopen dat de covid19-pandemie snel onder controle is zodat wij elkaar weer op de gebruikelijke manier kunnen zien en spreken.

Namens het NBS bestuur,
Dennis Meesters, secretaris

NBS Berichten

Keurmeestersadministratie

De heren R.H. Snijders te Langeveen en C. Meijer te Midwoud hebben aangegeven dat zij per 1 januari zullen stoppen als C-keurmeester sierduiven. De heer Snijders was keurmeester sinds 1996 en de heer Meijer sinds 1966. Wij bedanken hen voor de inzet die zij gedurende deze vele jaren hebben getoond als NBS keurmeester.

Mededeling Facilitair Bureau

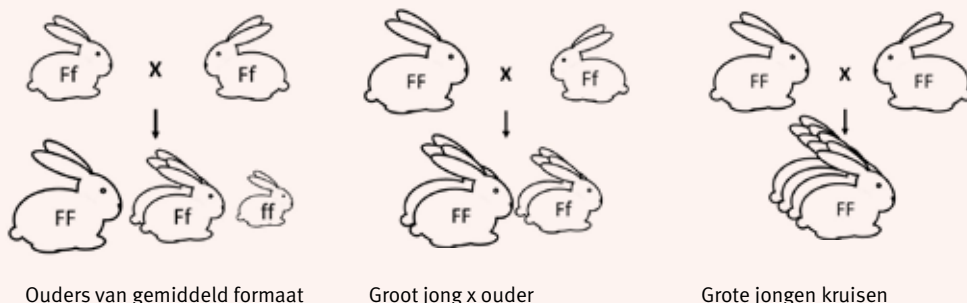
Erkenning tentoonstellingsnaam

Met ingang van 1 januari 2021 is aan de vereniging GPKV Hilversum (N17) de tentoonstellingsnaam 'GPKV Kleindierenshow Gooi en Eemland' toegekend.

Kees Mollema, secretaris FB

Rectificatie c.q. aanvulling.

In KM 1 stond in het artikel 'Verantwoord fokken' op pag. 54 en 55 onderstaande afbeelding. Omdat de bijbehorende tekst was weggevallen wordt deze hierbij nogmaals compleet geplaatst.

Amsterdamse herinneringen aan Piet 'wollensok'

Rode bieten met een groenteburger.

Laat ik beginnen met te vertellen dat het niet mijn herinneringen zijn, want zo vaak ben ik niet in Amsterdam geweest. Behalve dan voor tentoonstellingen en keuringen van SAVOA en een paar interviews.

Tekst: Gerrit Grooten
Foto Piet Kroon

In Amsterdam is uiteraard anno 2020 veel te beleven

Echter niet veel meer op het gebied van kleindieren. Tenminste niet zoals wij de hobby beoefenen. Als ik het goed heb bestaat SAVOA nog op papier, maar zeker weten doe ik het niet. Ook niet zo belangrijk voor dit verhaaltje. De enkele Amsterdamse fokker is om te showen lid van een club in het buitengebied. Wel zullen er net als in veel plaatsen genoeg liefhebbers zijn die een paar konijnen, kippetjes, duiven of cavia's houden.

Piet de Boer alias Piet Wollensok

Dat was in de tijd van Piet Wollensok -over wie dit verhaal in 1986 opgeschreven werd door ene H.J. van Dijk-, ook zo. Ik vind het te mooi om niet verder te vertellen, temeer omdat we wellicht gedwongen worden om ons nog meer tot de liefhebbers te wenden.

Als Jordaners, zo begint van Dijk zijn verhaal, zijn we nooit te weten gekomen hoe Piet Wollensok aan die bijnaam is gekomen, want oorspronkelijk was zijn naam Piet de Boer. Hij was in onze ogen niet helemaal tof, d.w.z. hij was lichamelijk wat achter. Maar hij was wel een werkpaardje met zijn kleine gestalte. Piet Wollensok werkte bij Jan Zwart in de Elandstraat, die daar een rode bietenkokerij had. Piet zijn werk was om die bieten te koppen en ze op te stapelen in koperen ketels, die met hout gestookt werden. 's Morgens bracht Piet de gekookte bieten dan naar de oude groentemarkt voor zijn klanten en zo tegen een uur of elf ging hij met paard en wagen de groentewinkels af.

Schilderij van d'Hondecoeter in miniatuur

Omdat rode bieten een echt wintergerecht is/was en zijn paard ook 's zomers moest eten had zijn baas in een doodlopend straatje de begane grond van een pandje gehuurd en voor Piet een vigilante (rijtuigje) gekocht om de zomermaanden voor hem toch rendabel te maken. Als Piet dan bezig was met het invetten van het tuig en zijn rijtuigje waste, dan had hij de deuren van zijn stal altijd wijd open gegooid en dan kwamen zijn dieren naar buiten. Een paar kippen met een haan, een paar konijnen en een stuk of zes witte meeuwtjes die hij niet anders kende dan 'Rotterdamertjes.' Wat wist Piet nou van Kapucijners af. Er liep zelfs een pauw, gekregen als kneus van mijnheer Sinck die zelf met grote hokken vol siervogels op de groentemarkt stond. Als je Piet dan zo bezig zag met zijn wagen in orde te maken en zijn dieren tijdelijk de vrijheid hadden in het nauwe straatje dan zag je in gedachten het schilderij van d'Hondecoeter in miniatuur.

Tochtjes door Amsterdam

Als Piet met zijn werk klaar was dan ging hij met zijn vigilante naar zijn vaste standplaats het Leidscheplein voor het American Hotel. Hij maakte dan als het druk was met toeristen tochtjes door de stad. Maar een 'grote slag' sloeg hij als een aangeschoten zeeman met een opgedoken scharreltje een ritje wilde maken. Piet wist dan van wanten, want dat betekende tweemaal stapvoets het Vondelpark door. Dat werd altijd goed betaald. Door de zogenaamde aapjeskoetsiers werd dat ook wel 'porselein rijden' genoemd.

Leeuwerik op een graspol

Piet was een groot dierenliefhebber. Hij had thuis wat kooivogels en een leeuwerik op een graspol. In zijn tijd was dat zijn grote hobby. Wie van ons weet nog wat het is om een leeuwerik hoog boven een veld te horen zingen? Waar is dat nog te beleven? Piet, zo schrijft van Dijk, is al jaren overleden. Zijn vrouw Heintje stierf in het armenhuis. Hun enige dochter is inmiddels ook al stokoud of overleden. Ze sprak altijd met liefde over haar ouders die zo zwaar gesappeld hebben om het hoofd boven water te houden. <<

KOUDIJS

Uw leverancier van:

Koudijs Anti Coccidiose bij maag en darm problemen

Koudijs Ornipar bij snot en luchtweg problemen

Koudijs Wormstop

Koudijs Luis-worm

Koudijs Vitaminen

Koudijs Nestkruiden

Koudijs Garlic Allicin

Koudijs Eucalyptus reiniger

Koudijs InsectoSec voor het biologisch bestrijden van bloedluizen!

www.koudijskleindiersport.nl

www.koudijskleindiersport.nl

Tel: 0578-695533

Email: info@koudijskleindiersport.nl

Kleindier Magazine Avicultura/Fokkersbelangen

Voor liefhebbers van konijnen, cavia's, kleine knagers, hoenders, dwerghoenders, sier-, en watervogels en sierduiven.

Waarin tevens opgenomen de officiële berichten van

Uitgegeven door

Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.
ISSN: 1574-7751
Verschijnt 12 x per jaar.
www.kleindiermagazine.nl

Redactieadres

Redactie Kleindiermagazine
De Wezeboom 4, 6971 HP Brummen
Telefoon: 0575-563927, mobiel: 06-53929111
e-mail: eindredacteur@kleindiermagazine.nl

Administratie

Voor adreswijzigingen, betalingen en klachten bezorging
Piet Bouw, Harnsesteeg 14, 6721 NH Bennekom
Telefoon: 0318-416789
e-mail: administratie@kleindiermagazine.nl

Redactie

Hoofredacteur: René Hut
Eindredacteur: Henk de Boer
Technisch redacteur: Jan Bosch

Leden Redactieteam:

Konijnen: Gerrit Grooten, Jorn Westerlaken, Adri Hertogh
Cavia's en kleine knagers: Anneke Vermeulen-Slik, Hoenders en Dwerghoenders: Geri Glastra, Willem Voskamp, Hendrik Timmer
Sier- en Watervogels: Nico van Wijk, Dirk de Jong
Sierduiven: Jouke v.d. Siepkamp, Jan de Wit
Gezondheid en voeding: Redactieleden
Jeugd: Marjan Holmer
Algemeen: Piet Kroon

Voor België: Wilfried Lombary

Verantwoording

Hoewel de redactie er naar streeft artikelen op te nemen waar ze volledig achter kan staan, blijft elke auteur toch verantwoordelijk voor zijn/haar geschreven artikelen. Zonder aanzien des persoons wordt iedereen in de gelegenheid gesteld hierop te reageren. De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, al dan niet in overleg met de auteur. Ingezonden brieven worden alleen dan geplaatst wanneer daarin de normen van goed fatsoen niet worden overtreden.

Druk: Veldhuis Media BV, Raalte

Vormgeving en prepress: FIZZ | Digital Agency – fizz.nl

Advertenties (geldt niet voor Fokkertjes)

E.J. Meutstege, Strengendijk 8, 7261 KM Ruurlo.
Telefoon: 0573-461499
e-mail: advertenties@kleindiermagazine.nl

Abonnementen administratie

Nieuwe abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en worden automatisch jaarlijks verlengd. Opzegging voor het nieuwe kalenderjaar schriftelijk, per fax of e-mail vóór 1 december bij de administratie.

Abonnementsprijzen 2021, januari t/m december

Leden KLN: € 54,50 inclusief fokkersnummer.
Leden NBS: € 36,00.
Liefhebbersleden KLN: € 44,50; eerste jaar € 14,50 korting (zie voorwaarde)
Niet leden: € 46,00.
Extra verzendkosten naar buitenland: € 12,00.
Bij tussentijds ingaan wordt een gedeelte van het jaarbedrag berekend.
Indien geen gebruik wordt gemaakt van automatische incasso worden deze bedragen met € 2,50 verhoogd
Voorwaarde korting: Voorgaande 3 jaar mag geen gezins-/lid abonnee of fokker geweest zijn.

Betalingen t.n.v. Ned. Kleindierpublicaties Bennekom
Rabobank: IBAN nr.: NL94 RABO 0138 6394 93 BIC: RABONL2U

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, de Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V. Het auteursrecht op dit tijdschrift en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Op toegestane veeleenvoudiging is het wettelijk bepaalde inzake het Reprorecht van toepassing (art. 16b en 17 Auteurswet en AMvB van 25-6-1974, St. bl. 351).

Fokkertjes

Iedere abonnee van Kleindier Magazine vindt maandelijks een opgavestroom voor een Fokkertje bij Kleindier Magazine. De gratis beschikbare advertentieruimte is beperkt tot 3 regels. Indien u toch kiest voor meer tekst, dan betaalt u voor die extra regels € 2,00 per regel. Het is niet de bedoeling dat commerciële instellingen en handelaren gebruik maken van deze gratis beschikbare ruimte. Tegen zeer redelijke tarieven kunt u in Kleindier Magazine adverteren. Fokkertjes voor het eerstvolgende nummer kunt u opgeven tot uiterlijk de tweede zaterdag van de maand naar: hoofdredacteur@kleindiermagazine.nl

Konijnen en Cavia's

T.k. 2 Lotharinger rammen blauw F en ZG, tel. 06-15640143. (GR)

T.k. Duitse hangoren konijngrijs en bont, fraaie fokdieren, Comb. Tijman Losser, tel. 053-5387780. (OV)

T.k. Blauwe van Beveren 2 voedsters, tel. 0516-451747. (FR)

T.k. Zwartgrannen ram en voedsters, tel. 0516-451747. (FR)

T.k. 4 raszuivere middenblauw marters, 1 ram en 3 voedsters, allemaal ZG. tel. 0516-514090. (FR)

T.k. Beige (ras) 1-2 2019-2020, tel. 0521-320210. (DR)

T.k. Groot Chinchilla's en Zilvervossen, oud r/v en jong r/v, W. Lindeboom, tel. 06-41007897. (GL)

T.k. Blauwe van Beveren 2 voedsters, tel. 0516-451747. (FR)

T.k. Zwartgrannen 2 voedsters en 1 ram, tel. 0516-451747. (FR)

Hoenders en Dwerghoenders

T.k. 1-2 Javakrielen zwart, 2019-2020, tel. 06-25404195. (GR)

T.k. 2-5 Javakrielen zwart, F en ZG, tel. 06-25113144. (GR)

T.k. Andalusiër groot, ZG en F dieren, tel. 06-20641782. (FR)

T.k. Minorcakrielen zwart, ZG en F dieren, tel. 06-20641782. (FR)

T.k.: Sulmtaler krielen, tel.: 040-2061934 (NB)

Sier- en Watervogels

Gevr. Koppel Tamboerijnduiven onverwant uit buitenland 2019 of 2020, tel. 06-47360591. (OV)

Gevr. 1 koppel Zomertortels, tel. 06-26966392. (ZH)

T.k. Blauwe grondduif duivinnen, tel. 06-53929111. (GL)

T.k. Lachduiven grijs, tel. 06-21960702. (OV)

T.k.: Indische loopeenden, blauwe pauwen, witte ganzen, tel.: 040-2061934 (NB)

T.k. Lachduiven grijs (blauw), tel. 06-25113144. (GR)

T.k. 5-6 Tureluurs onverwant, tel. 06-51570602. (NB)

Sierduiven

Gevr.: 0-1 Morrillero kropper, tel. 06-16066286. (ZH)

T.k. Goed vliegende Wener hoogvliegiers kleur licht-ooievaar broed 2020, tel 06-50297688. (UT)

T.k. Weense middensnavelige tuimelaars zwart, tel. 06-25113144. (GR)

Gevr. Colillano kroppers 1-1, tel.: 06-16066286. (ZH)

T.k. Kleurpostduiven poederblauw geband en wit, tel. 06-21960702. (OV)

Gevr. 0-1 Morrillero kropper grijs/wit, tel. 06-16066286. (ZH)

Diversen

Dick Hamer zoekt van alles wat met duiven te maken heeft, wie helpt hem?? Tel. 0575-525836. (GL)

Wie helpt mij aan een straatnaambord met bv. een kip, hoen of haan erop? Tel. 0164-252397. (NB)

T.k. Voederbieten en pakjes stro, tel. 0591-381248. (DR)

Gevr. KLN standaard Hoenders compleet, tel. 06-25113144. (GR)

Gevr. KLN standaard Hoenders en Dwerghoenders, tel. 06-25404195. (GR)

Die ganze Welt der Brutmaschinen - direkt vom Hersteller

HEKA Brutgeräte

Startpagina Broedmachines Kuikenopklok Pluimvee fok producten Duivenfokkerij Vitaminen en mineralen

Bestel op tijd - levertijd 3-6 weken!

www.heka-broedmachines.nl
Webshop HEKA Broedmachines online!
heka@htsconsulting.nl
0641 429 524

HEKA Brutgeräte in NEDERLAND

www.heka-broedmachines.nl

OLBA

H O L L A N D

Olba is fabrikant, importeur, exporteur & groothandel
in diverse producten voor de kleindierhouderij

- Importeur Benelux voor Brinsea broedmachines
- Borotto en R-com broedmachines
- Broedmachine onderdelen; thermostaten, keersystemen enz.
- Warmteplaten Comfort in 5 maten
- Voer- en drinkbakken voor pluimvee en konijnen
- Vangkooien en ongediertebestrijding (ruim assortiment)
- Gaas (vierkant verzinkt en geplastificeerd en zeskant verzinkt)
- Eigen plastic productie en eigen metaalafdeling!

Vraag
naar onze
verkoop-
punten

www.olba.com

Pasteurweg 3 | 7741 LB Coevorden | T. 0524 - 58 1270 | E. info@olba.com

MS Broedmachines

MS Automatische Hokopener

- Wekt op timer, lichtsensor of combinatie van beide
- Super betrouwbaar en gebruiksvriendelijk !
- Werkt op 4 AA-batterijen
- Deurtjes los verkrijgbaar
- Zéér concurrerend prijs !

nieuw

MS100V Volautomaat Broedmachine

- Capaciteit: 100 krieleieren / 80 kippeneieren
- Automatische en digitale temperatuur-regeling
- Digitale vochtuittekening
- Plexiglas deur
- 2 eierrekken: geschikt voor duiven, fazanten, krielien, kippen, eenden & kalkoen eieren
- Wordt geleverd incl. 1 uitkomstlade

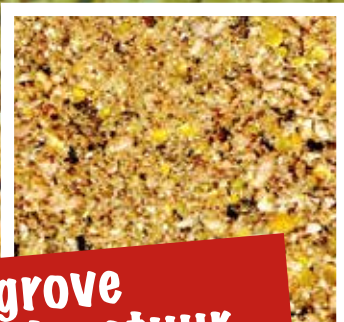
www.broedmachine.nl

Margarethastraat 32 – 6014AE Ittervoort – Tel. 0475-568099 – info@broedmachine.nl

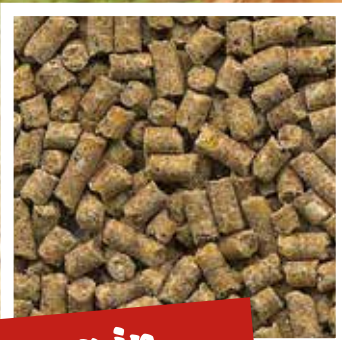

100% origineel

- Natuurlijke dooierkleur
- Grove en natuurlijke meelstructuur
- Versterkt de natuurlijke weerstand door een hoge vitaminering
- Uitstekende prijs-kwaliteitverhouding

grote
meelstructuur

legvoer in
korrelvorm

Green-Line® Scharrel-Meel en Scharrel-Korrel

HAVENS pluimveevoeders zorgen voor een perfecte gezondheid en een natuurlijke eiproductie. Het voer is 100% compleet. Scharrel-Korrel en Scharrel-Meel zijn kerngezonde en uiterst voedzame

legvoerders met veel granen, erwten en andere hoogwaardige grondstoffen. Beide bevatten extra calcium voor een optimale eischaal. De basis voor een gezond en natuurlijk ei.

Meer weten? Kijk op www.scharrelpluimvee.nl of bel HAVENS 0478-638 238